ORTAÖĞRETİM

KUR'AN-I KERİM

11

YAZARLAR
Faruk SALMAN
Nazif YILMAZ
Dr. Zeliha KARAAĞAÇ

DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI
Devlet Kitapları Döner Sermaye Müdürlüğü, Ankara 2019

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI ....: 7082
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ ....: 1142

EDİTÖR

Dr. Zeliha KARAAĞAÇ

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Hanife KOYUTÜRK

DİL UZMANI

Ahmet POLAT

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Hasan TOPAL

ISBN 978-975-11-5014-1

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 25.06.2019 gün ve 12160956 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.05.2019 gün ve 10443977 sayılı yazısı ile birinci defa 33.599 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

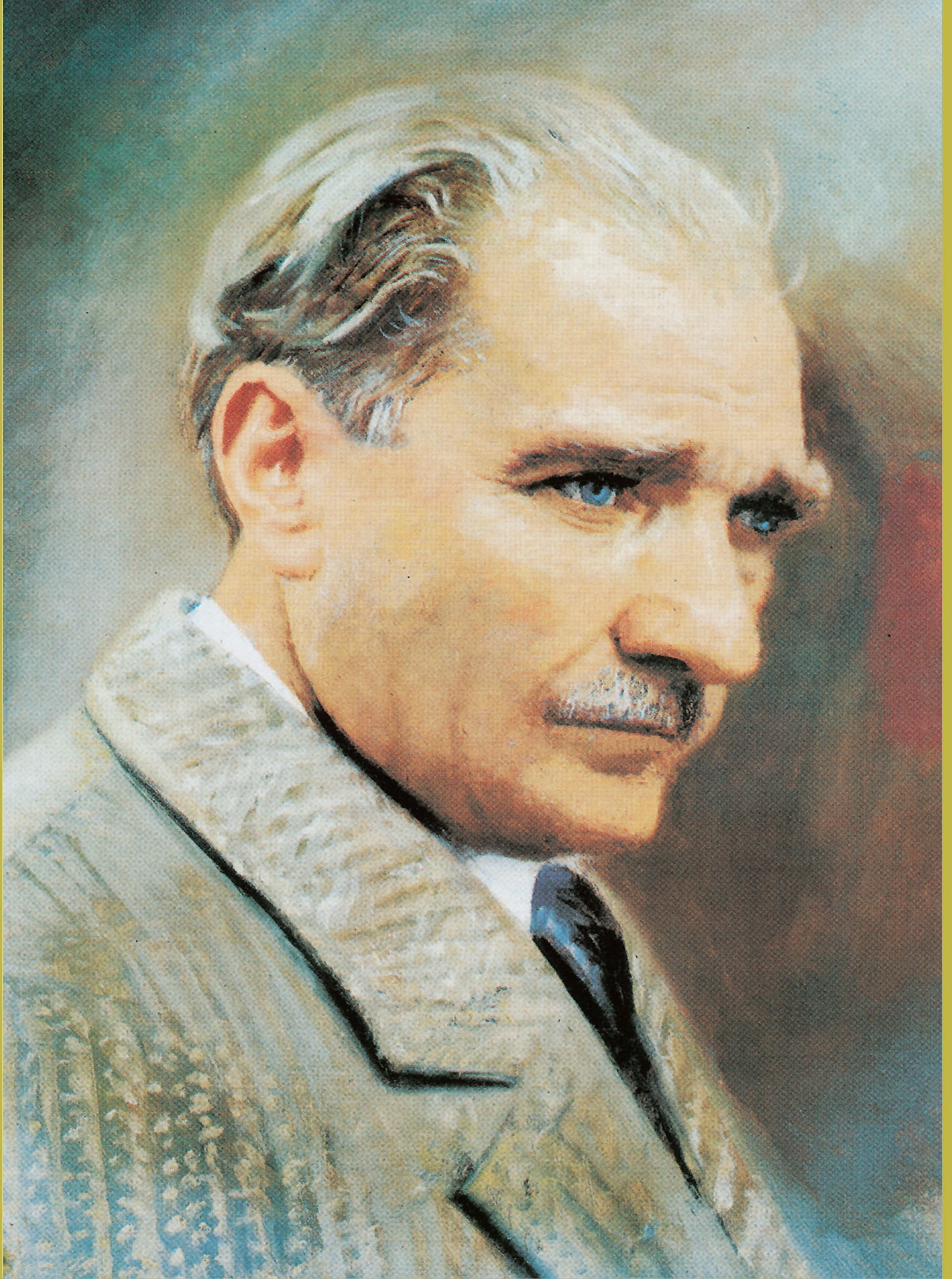
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ORGANİZASYON ŞEMASI

Ünite Kapağı

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur'an-ı Kerim'in indiği ortamın temel özelliklerini araştırınız.
2. "Kur'an'ı nasıl daha iyi anlarız?" sorusunu araştırıp sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Kur'an-ı Kerim'den Hz. Musa'nın kıssasını araştırınız.

Hazırlık Soruları

11. Sınıf

2- Kur'an-ı Kerim'e Bütüncül Yaklaşım

Kur'an-ı Kerim'in kendine özgü bir anlatım tarzı ve metin bütünlüğü vardır. Ayetler ve sureler belirli konu ve başlıklara göre ayrılmamıştır. Kur'an ayetleri, Müslümanların kolay anlayabilmeleri ve yaşadıkları süre içinde tatbik edebilmeleri için, zamana ve olaylara göre yaklaşık yirmi üç senede inmiştir. Peyderpey inen Kur'an ayetleri farklı konuları bir surede işlediği gibi aynı konuları farklı surelerde de işleyebilmektedir. Fakat sure ve ayetlerin kendi içinde bir bütünlüğü vardır. İşlenen konular birbiriyle bağlantılıdır. Bazen Kur'an-ı Kerim'deki bir ayetin anlaşılması için bir başka suredeki ayeti okumak ve anlamak gerekir. Bazen de bir ayette kapalı olan ifade, başka bir ayette açıklanabilmektedir. Bir yerde kısa geçen bir ifade, başka bir yerde ayrıntılı olarak verilmektedir.

BİLGİ KUTUSU

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَق۪يمَۙ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذ۪ينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْۙ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالّ۪ينَ ﴿٧﴾

Fatiha suresi : **"Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil."** mealindeki 6 ve 7. ayetlerde, kendilerine nimet verilenlerin kimler olduğu açıklanmamıştır. Fakat Nisâ suresi 69. ayette kendilerine nimet verilen kimseler açık bir şekilde şöyle bildirilmiştir:

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُو۬لٰٓئِكَ مَعَ الَّذ۪ينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّ۪نَ وَالصِّدّ۪يق۪ينَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَالصَّالِح۪ينَۚ وَحَسُنَ اُو۬لٰٓئِكَ رَف۪يقاًۜ ﴿٦٩﴾

"Allah'a ve Rasûl'e kim itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddıklar (doğrular ve doğrulayanlar), şehitler ve salihlerle beraberdir. Ne iyi arkadaştır onlar!" kendilerine nimet verilenlerden kastın peygamberler, Allah'a ve Rasûlüne itaat eden sıddıklar, şehitler ve salih amel işleyenler olduğu anlaşılmaktadır.

İZLEYELİM

15 Temmuz darbe girişiminde şehit olan 249 vatandaşımız için hazırlanan ve Eğitim Bilişim Ağında (EBA) bulunan "15 Temmuz Şehitleri" belgeselini izleyiniz.

Kur'an-ı Kerim'de bazen farklı surelerdeki ayetler, aynı konularda birbirinin tamamlayıcısı durumundadır. Örneğin: İlk insan Hz. Âdem'in yaratılışı, şeytan tarafından aldatılması ve eşi ile birlikte cennetten çıkarılışı, tövbe edip Allah'a (c.c.) yönelişi birkaç surede anlatılır. Bu konuların ayrıntılı olarak işlendiği Bakara suresi, A'raf suresi ve Hicr suresinin kendine özgü bir anlatımı vardır. Her bir surede olayların farklı bir yönünün özgün bir şekilde anlatıldığını görmek mümkündür. Ayrıca Kur'an'da peygamber kıssalarının farklı surelere dağıtıldığını görürüz. Bunlardan sadece bir

18

Başlık

Konu metni

Bazı ayetlerin orijinal metinleri ve meali

Etkinlik kutusu

Sayfa numarası

Kur'an-ı Kerim'i Tanıyalım 1. Ünite

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki ayetlerden hangisi Kur'an-ı Kerim'in indiği ortamı tasvir eder?

A) "O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi, ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir." (Bakara suresi, 117. ayet)

B) "Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. Şüphesiz ki Allah elbette zengindir, elbette övgüye lâyıktır." (Hac suresi, 64. ayet)

C) "Gaybın anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları ancak O bilir. Karada ve denizde olanı da bilir. Hiçbir yaprak düşmez ki onu bilmesin. Yerin karanlıklarındaki hiçbir tane, hiçbir yaş, hiçbir kuru şey yoktur ki apaçık bir kitapta (Allah'ın bilgisi dâhilinde, Levh-i Mahfuz'da) olmasın." (En'am suresi, 59. ayet)

D) "Onlara, Allah'ın indirdiğine ve peygambere gelin dendiği zaman 'Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter.' derler. Ataları bir şey bilmeyen ve doğru yolu da bulamayan kimseler olsalar da mı (Yine de onların yolundan gidecekler mi)?" (Mâide suresi, 104. ayet)

E) "(Ey Muhammed!) Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah, yaptıklarınızı biliyor." (Ankebut suresi, 45. ayet)

2. **I.** Mekke döneminde inmiştir.
II. 83 ayettir.
III. İlk inen suredir.
IV. Medine döneminde inmiştir.

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri Yasin suresiyle ilgilidir?

A) I ve II **B)** I, II ve III **C)** I ve III **D)** I, III ve IV **E)** II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisi Yasin suresinde ele alınan konulardan biri değildir?

A) Allah'ın (c.c.) birliği (tevhid)

B) Peygamberlik (nübüvvet)

C) Ahiret

D) Namazla ilgili hükümler

E) Tabiatın mükemmel kuruluşu ve işleyişiyle ilgili örnekler

51

Değerlendirme soruları: (Açık uçlu Çoktan seçmeli Boşluk doldurma Doğru/Yanlış)

11. Sınıf

2. Muhammed Suresi

الجزء ٢٦ سورة محمد ٤٧ ٥٠٦

64

Bazı surelerin orijinal metinleri

ARAŞTIRALIM

TARTIŞALIM

DÜŞÜNELİM

DEĞERLENDİRELİM

YORUMLAYALIM

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

UYGULAYALIM

Etkinlik kutuları

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

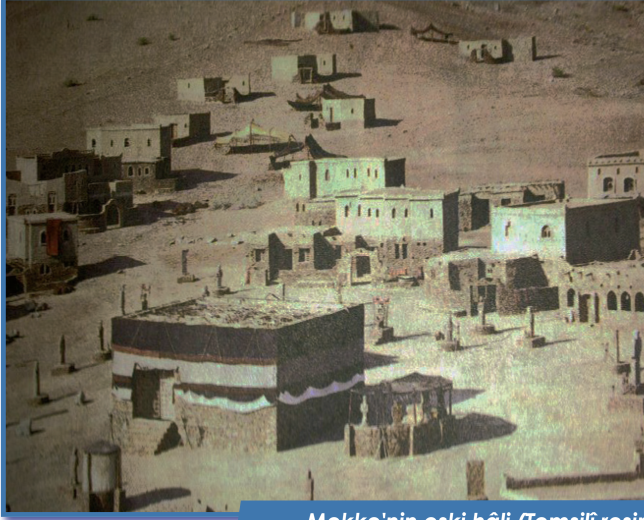
1. Kur'an-ı Kerim'in indiği ortamın temel özelliklerini araştırınız.
2. "Kur'an'ı nasıl daha iyi anlarız?" sorusunu araştırıp sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Kur'an-ı Kerim'den Hz. Musa'nın kıssasını araştırınız.

I- KUR'AN-I KERİM'İN ANLAŞILMASI

1- Kur'an-ı Kerim'in İndiği Ortam

Mekke'nin eski hâli (Temsilî resim)

Kur'an-ı Kerim, miladi 610 yılında Ramazan ayının 27. gecesinde Mekke'de Sevgili Peygamberimiz'e (s.a.v.) inmeye başlamıştır.[1] Kur'an'ın inmeye başladığı dönemde Arap Yarımadası ve çevresinde farklı dinî topluluklar yaşamaktaydı. O dönemde Hicaz Bölgesi'nde yaşayan Arap toplumunun çoğunluğu putperestti. Tahta ve toprak gibi çeşitli malzemelerden yaptıkları putlara tapıyor ve putperestlik içinde yaşıyorlardı.[2] Her kabilenin ilâh olarak kabul ettiği kendine ait putları bulunmaktaydı. Bu putlar aynı zamanda Kâbe'de bir araya getirilmişti. Böylece Mekke, bölgenin hem ticarî merkezi hem de dinî merkezi olmuştu. Hz. İbrahim tarafından Allah'a (c.c.) ibadet için inşa edilen Kâbe, daha sonraları oraya yerleştirilen putlara tapmak için kullanılır hale gelmişti.[3]

Dinî ve Ahlakî Hayat

Kur'an'ın indiği dönemde Mekkeli müşrikler putların Allah (c.c.) ile insanlar arasında aracı olduğuna inanıyorlardı. Bu aracılık sayesinde, dünya hayatının zorluklarının giderileceğini ve işlerinin yolunda gideceğini umuyorlardı. Allah'ın (c.c.) eşsiz, benzersiz, ortaksız oluşunu ve mutlak hâkimiyetini kabul etmiyorlardı. Yaratıcı olarak kabul etseler de Allah'ın (c.c.) yanında başka ilahlara tapıyorlardı.[4] İşte bu yüzden Kur'an onlara **"müşrik"** adını vermiştir. Evreni ve insanı yaratan Allah'ın (c.c.) varlığını kabul etmekle birlikte O'nun tek ilâh olduğunu kabul etmiyorlardı. Kur'an-ı Kerim'de bu durum şöyle ifade edilmiştir:

1 bk. Muhammed Hamîdullah, İslam Peygamberi, c. 1, s. 80.
2 bk. Mustafa Fayda, "Cahiliye", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 7, s. 17-19.
3 Nebi Bozkurt, Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Mekke", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 28, s. 572-575.
4 İrfan Yücel, Peygamberimizin Hayatı, s. 11.

Müşrikler, Allah'ı (c.c.) birçok küçük ilâhın üzerindeki en büyük ilâh olarak görüyorlardı. Kendilerini Allah'a (c.c.) yaklaştırsın diye de putlara tapıyorlardı.[5]

اَلَا لِلّٰهِ الدّ۪ينُ الْخَالِصُۜ وَالَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَۢ مَا
نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُونَٓا اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰىۜ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ف۪ي مَا
هُمْ ف۪يهِ يَخْتَلِفُونَۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْد۪ي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

"İyi bilin ki, halis din yalnız Allah'ındır. Onu bırakıp da başka dostlar edinenler, 'Biz onlara sadece, bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz' diyorlar. Şüphesiz, Allah ayrılığa düştükleri şeyler konusunda aralarında hüküm verecektir. Şüphesiz, Allah yalancı ve nankör olanları doğru yola iletmez."

(Zümer suresi, 3. ayet)

Kur'an'ın indiği dönemde Arabistan'da Hz. İbrahim'in yolundan giden tevhid inancına sahip insanlara da rastlanıyordu. Kur'an-ı Kerim; putlara tapmayan, Yahudi ve hıristiyan olmayan, bir tek ilâhın varlığına inanan ve O'na kulluk eden bu insanları **"Hanîf"** olarak adlandırmıştır.[6] Hanîf olan insanlar putlardan nefret ediyor, Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inanıyorlardı. Kur'an'da Hanîflik Hz. İbrahim'e kadar uzanan bir inanç olarak anlatılır:

مَا كَانَ اِبْرٰه۪يمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلٰكِنْ كَانَ حَن۪يفًا
مُسْلِمًاۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ ﴿٦٧﴾

"İbrahim ne Yahudi idi ne de Hıristiyan. Fakat o, hanîf (Allah'ı bir tanıyan, hakka yönelen) bir Müslümandı. Allah'a ortak koşanlardan da değildi. "

(Al-i İmran suresi, 67. ayet)

İslam öncesi Araplarda tek Allah (c.c.) inancının son derece zayıf ve şirkle karışık olması, onların ahiret inancını da etkilemişti. Hicaz Arapları, ölümün insanın sonu olduğuna, hayatın bu dünyadan ibaret olduğuna inanıyorlardı.[7]

وَقَالُوا مَا هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَٓا
اِلَّا الدَّهْرُۚ وَمَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍۚ اِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

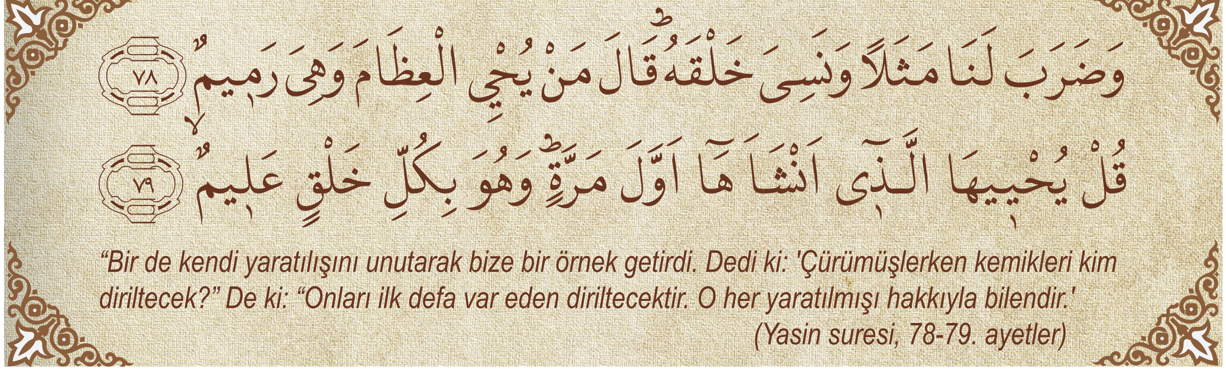
"Dediler ki: 'Dünya hayatımızdan başka hayat yoktur. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak zaman yok eder.' Bu hususta onların bir bilgisi yoktur. Onlar sadece zanda bulunuyorlar. "

(Câ siye suresi, 24. ayet)

5 Zümer suresi, 3, ayet.
6 bk. Şaban Kuzgun, "Hanîf", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 6, s. 33-39.
7 Casiye suresi, 24. ayet.

Ahiret hayatını, öldükten sonra dirilme gerçeğini, oradaki ceza ile mükâfatı ve ölümden sonra yeni bir hayatı kabul etmiyorlardı.[8]

Müşriklerin ahirete inanmamaları, onları dünyada yaptıklarından hesaba çekilmeyecekleri sonucuna götürmüştü. Ahiret inancındaki bu boşluk, ahlâki ve toplumsal bozulmuşluğun temel sebebi olmuştu. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.), Araplara tek Allah'ın (c.c.) olduğunu ve yeniden diriltilerek Allah'ın (c.c.) huzurunda yaptıklarının hesabını vereceklerini söylediğinde, bu inanca müşrik Araplar var güçleriyle karşı çıkmışlar ve çok sert tepki vermişlerdir.[9]

Arap Yarımadası'nda farklı dinlere mensup kimseler de vardı. Bunların başında gelen Yahudiler, hicretten sonra adı Medine olarak değiştirilen Yesrib'de yaşamaktaydılar. Bunun dışında, Yemen ve Suriye'de de yaşayan Yahudiler vardı. Hristiyanlar ise Arap Yarımadası'nın kuzeyinde Suriye ve kısmen Irak'ta, güneyde ise Necran'da, Yemen'de ve Habeşistan'da yaşamaktaydılar.[10]

Arabistan'da İslamiyet'in yayılmasından önceki bu döneme bilgisizlik, gerçeği tanımama anlamında **"Cahiliye Devri"** adı verilmiştir.[11] Cahiliye, insanın Allah'ı (c.c.) gereği gibi tanımaması, O'na kulluk etmekten uzaklaşması, O'nun emir ve yasaklarına değil de kendi heva ve hevesine uymasıdır.

Cahiliye Araplarının sürdürdükleri hayatta ve yaşadıkları ortamda şarap içmek âdeti çok yaygındı. Şairlerin her zaman içki ziyafetinden bahsetmesi edebiyatlarının büyük bir kısmını teşkil

8 bk. Yasin suresi, 78-79. ayetler.
9 bk. İrfan Yücel, Peygamberimizin Hayatı, s. 9-11.
10 bk. Nebi Bozkurt, Mustafa Sabri Küçükaşçı, "Medine" TDV İSlam Ansiklopedisi, c. 28, s. 305-311.
11 bk. Mustafa Fayda, "Cahiliye", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 7, s. 17-19.

ederdi. Kumar da çok yaygındı ve kumar oynamakla övünürlerdi. Tefecilik yaparlar, birbirlerine borç olarak verdikleri para ve benzeri şeyleri kat kat faizi ile birbirlerinden geri alırlardı. Tefecilik ve faizin her çeşidini haram kılan Allah Teâlâ özellikle o dönemdeki Arapların bu kötü âdetlerine de dikkati çekerek bütün insanlığa, **"Ey iman edenler! Kat kat faiz yemeyin..."**[12] buyurmuştur. Burada bahsi geçen ve yasak getirilen kat kat faiz, hak edilmeyen bir şeyden kâr elde etmektedir. İslam dini bu haksız kazancı yasaklamıştır.

Müşrikler, atalarından devraldıkları birtakım âdetleri devam ettirme konusunda direniyor, hatta bu şekilde Allah'a (c.c.) daha çok yaklaştıklarını düşünüyorlardı. Eski elbiseyle Kâbe'yi tavaf edenlerin, tavaftan sonra o elbiseyi çıkarıp atması zorunluydu. Bu ve bunun gibi pek çok uydurulmuş âdetleri vardı. Kendilerinden önce yaşamış olan insanların inanç ve yaşam tarzlarını taklit etmeyi kendilerine ilke edinmişlerdi.

Kız çocuklarına değer verilmesi ve onların utanç kaynağı olarak görülmesi bu kötü adetlerin başından geliyordu. Öyle ki **"Onlardan birine Rahmân olan Allah'a isnat ettikleri bir kız evlat müjdelense içi öfkeyle dolarak yüzü simsiyah kesilirdi."**[13]

Cahiliye Araplarının kız çocuklarına karşı bu olumsuz tutumları daha da öteye giderek onları bu utanç duygusundan kurtulmak için kız çocuklarını diri diri toprağa gömmeleriyle en uç noktaya ulaşmıştı. Nitekim Kur'an-ı Kerim mahşer günü **"Diri diri toprağa gömülen kız çocuğunun hangi suçla öldürüldüğü..."**[14] nün sorgulacağını söylemektedir.

NOT EDELİM

Cahiliye Döneminin dini ve ahlâki hayatına dair öğrendiğimiz özellikleri not edelim.

----

12 Âl-i İmrân suresi, 130. ayet.
13 Nahl suresi 59. ayet
14 Tekvir Suresi 8-9. ayetler.

OKUYALIM

BİR GECE

On dört asır evvel, yine böyle bir geceydi,
Kumdan, ayın ondördü bir öksüz çıkıverdi!
Lâkin, o ne hüsrandı ki: hissetmedi gözler;
Kaç bin senedir, halbuki bekleşmedelerdi!
Nerden görecekler? Göremezlerdi tabiî
Bir kerre, zuhur ettiği çöl, en sapa yerdi.
Bir kerre de, mâmûre-i dünyâ, o zamanlar,
Buhranlar içindeydi, bugünden de beterdi.
Sırtlanları geçmişti beşer yırtıcılıkta;
Dişsiz mi bir insan, onu kardeşleri yerdi!
Fevzâ bütün âfâkını sarmıştı zemînin.
Salgındı, bugün şark'ı yıkan, tefrika derdi.
Derken büyümüş, kırkına gelmişti ki öksüz,
Başlarda gezen kanlı ayaklar suya erdi!
Bir nefhada insanlığı kurtardı o masum,
Bir hamlede kayserleri, kisrâları serdi!
Aczin ki, ezilmekti bütün hakkı, dirildi;
Zulmün ki, zeval aklına gelmezdi, geberdi!
Âlemlere rahmetti, evet, şer-i mübînî,
Şehbâlini, adl isteyenin yurduna gerdi.
Dünya neye sahipse, onun vergisidir hep;
Medyun ona cem'iyyeti, medyun ona ferdi.
Medyundur o mâsûm'a bütün bir beşeriyyet...
Yâ Rab, bizi mahşerde bu ikrar ile haşret…

Mehmet Akif ERSOY
(Safahat, Yedinci Kitap, s.499)

Siyasi ve Sosyal Hayat

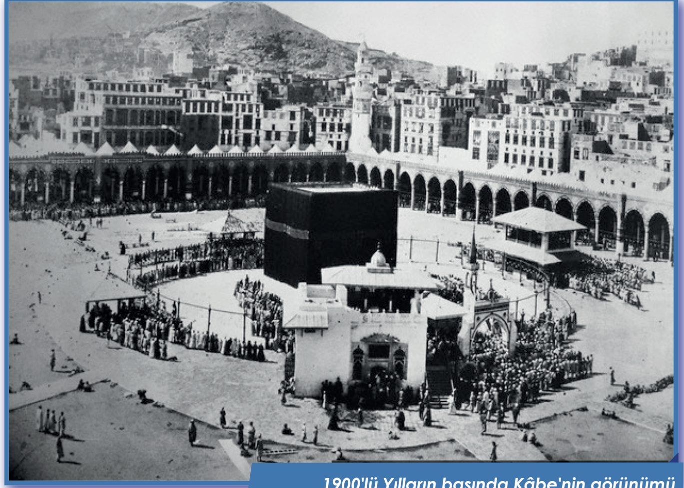
Cahiliye Devri'nde Arabistan, bugünkü anlamda siyasi ve sosyal bir düzenden mahrum bulunuyordu. Halkın büyük bir kısmı göçebe hayatı yaşıyordu. Merkezî bir hükûmet etrafında toplanmamışlardı. Bu sebeple Yarımada, medeni ve sosyal kanunlardan mahrum bulunuyordu. Göçebe hayatı yaşayan kabileler sürekli birbirleriyle çekişme halindeydiler. Kendilerine düşman olan kabileye baskınlar düzenler, düşman kabilelerin develerini götürürler, kadın ve çocuklarını esir alırlardı. Baskına uğrayan kabile de kendilerine yapılanın aynısını karşı tarafa yapmaya çalışır, böylelikle kabileler arası düşmanlık artarak devam ederdi. Bu yüzden de yarımada da zulüm eksik olmazdı.[15]

Resûlullah (s.a.v.) Mekke'de on üç yıl boyunca insanları imana davet etmiştir. Mekke dönemi İslam'ın yayılma sürecinde zor günlerin yaşandığı dönem olmuştur. Yeni bir dine inanan toplumdaki zayıf ve güçsüz insanlar, müşriklerin zulmüne maruz kalmışlar ve işkencelere uğramışlardı. Ayrıca Müslümanların, Mekke'de inancını yaşama konusunda zorluk çekmeleri, İslam davetinin yayılma imkânının zorlaşması gibi sebeplerle Peygamberimiz (s.a.v.) ve Müslümanlar yeni yurt arayışlarına girdiler ve Mekke'den Medine'ye hicret etmek zorunda kaldılar.[16]

Mekke döneminde yeni bir inanç sistemi oluşturan Kur'an, imanla ilgili konuları ele almış ve öncelikle muhataplarını imana davet etmiştir. Allah'ın (c.c.) birliği başta olmak üzere, peygamberlik ve ahiretle ilgili iman esasları işlenmiş, müminler ahlâki yönden yetiştirilmiştir. Mekke'de geçen on üç yıllık dönemde Kur'an-ı Kerim müşriklerin iddialarına cevaplar vermiş, Peygamberimize (s.a.v.) geçmiş ümmetlerin ve peygamberlerin başlarından geçen olayları anlatarak moral ve destek vermiştir.

15 bk. Nebi Bozkurt, M. Sabri Küçükaşçı, "Mekke", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 28, s. 557.
16 bk. Ahmet Önkal, "Hicret", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 17, s. 462-466.

Ayrıca Kur'an-ı Kerim, Müslümanların müşrikler karşısındaki tavırlarının nasıl olacağını açıklamış ve çektikleri sıkıntılar karşısında onları teselli etmiştir. Geçmiş ümmetlerin tevhid mücadelesi anlatılarak müminlerin, müşriklerin eziyetlerine sabretmeleri istenmiştir.[17] Genel olarak imana davet etmiş ve imanın gönüllerde yerleşmesine yönelik telkinlerde bulunmuştur.[18]

1900'lü Yılların başında Kâbe'nin görünümü

En sonunda Hz. Peygamber (s.a.v.) de hicret etmek durumunda kalmış ve Medine Hz. Peygamber'in (s.a.v.) gelişiyle şereflenmiştir.[19] Hz. Peygamber (s.a.v.) Medine'ye hicret ile birlikte İslam toplumunun sosyal hayatının temellerini burada atmış, idari ve hukuki birtakım düzenlemelerde bulunmuştur. Mekke'den Medine'ye hicret eden Müslümanlar **"Muhacir"** olarak adlandırılmışlardır. Muhacirlere her türlü yardımı yapan Medineli Müslümanlar da **"Ensar"** diye adlandırılmıştır.[20] Medine'de putperestlerin yanı sıra Yahudi ve Hristiyanlarla da ilişkiler olmuştur. Medine'de yaşayanlarla barış ve huzur içinde yaşamak için vatandaşlık anlaşması yapılmıştır. Sonraki dönemlerde Medine'de münafıklar ortaya çıkmış, Yahudiler ve müşriklerle beraber Müslümanlara karşı hareket etmişlerdir. Bu dönemde müşriklerle Bedir, Uhud ve Hendek savaşları yapılmıştır. Yine bu dönemde Müslümanların Arabistan'ın güney bölgesinde yaşayan Hristiyanlarla ilişkileri olmuştur. Sonunda Mekke fethedilmiş ve İslam, Arap Yarımadası'nda yayılmaya başlamış; siyasi, sosyal ve ekonomik hayat canlılık kazanmıştır.[21]

BİLGİ KUTUSU

Kur'an'ın ilk ayetleri İslam dininin iki önemli temelini vurguluyordu: Tevhid ve güzel ahlak. Tevhid ayetleriyle insanlar bir olan Allah'a imana davet edilirken ahlak ayetleriyle insanlar iyi olana, güzel olana, adil olana davet ediliyordu. Çünkü o dönemde, Hicaz Arapları ahlâki bir çöküntü içinde bulunmaktaydı. Fakat şu da unutulmamalıdır ki inen ayetler hiçbir zaman o dönemle sınırlı değildir. Kur'an-ı Kerim yalnızca belirli bir döneme ve tek bir topluma hitap eden bir kitap değildir. Çünkü Kur'an'ın nuru kıyamete kadar insanlığın yolunu aydınlatmaya devam edecektir.

17 bk. En'am suresi, 74-90. ayetler; Nuh suresi, 1-28. ayetler; Sâffat suresi, 123-126. ayetler.
18 bk. Hicr suresi, 94-95. ayetler; A'raf suresi, 158. ayet.
19 bk. İrfan Yücel, Peygamberimizin Hayatı, s. 88-100.
20 bk. Ahmet Önkal, "Hicret", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 17, s. 462-466
21 bk. İrfan Yücel, Peygamberimizin Hayatı, s. 103-225.

Esbâb-ı Nüzûl

Kur'an-ı Kerim ayetlerinin bir kısmı herhangi bir soru veya olaya bağlı olmadan indirilmiş, bir kısmı da bir sebebe bağlı olarak indirilmiştir. Hadis kitaplarında Kur'an'ın açıklaması ile ilgili bölümlerinin büyük çoğunluğunda da bu nüzûl (indirilme) sebeplerine yer verilmektedir. Bir ayetin nüzûl sebebi bilinirse o ayetin manası daha iyi anlaşılır. Böylece ayetlerle belirtilen emir ve yasakların hikmeti daha açık olur ve daha kolay anlaşılır. Bunun için tefsir sahasında sahabenin ayrı bir yeri vardır. Onlar, Peygamberimiz'in (s.a.v.) yanında bulunduklarından, nâzil (indirilmiş) olan ayet veya surelerin kimin hakkında ve nerede nâzil olduğunu biliyorlardı. Bu bakımdan sahabeden sağlam nakillerle gelen haberler, ayetlerin manasını açıklamada büyük önem taşımaktadır. Çünkü Kur'an-ı Kerim, indiği çevredeki muhataplarının yaşayış tarzlarını ve inançlarını göz önünde bulundurmuştur. Bu nedenle Kur'an'da bahsedilen olayların geçtiği zaman ve yerlerin, o dönemdeki siyasi, ekonomik, dinî ve sosyal yapının bilinmesi, Kur'an'ın doğru anlaşılmasını ve yorumlanmasını sağlayacaktır. Ayrıca Kur'an'ın indiği dönemi bilmek, Kur'an'ın o dönemin şartları içinde bir toplumu nasıl dönüştürdüğünü de anlaşılır kılacaktır.

ARAŞTIRALIM

Kur'an-ı Kerim'den ezberlediğimiz bir sureyi seçerek sebeb-i nüzûlunu araştıralım.

BİLGİ KUTUSU

Hz. Peygamber'in (s.a.v.) risâlet döneminde yaşanan ve Kur'an'ın bir veya birkaç ayetinin yahut bir suresinin inmesine yol açan olayı, durumu ya da soruyu ifade etmek üzere **esbâb-ı nüzûl** yani nüzûl sebepleri ifadesi kullanılır. Bazı alimler 500 kadar ayetin inmesine yol açan olay, durum ya da soru gibi nüzûl sebeplerinin bulunduğunu tespit etmişlerdir. Ancak Kur'an-ı Kerim'in bütün ayetleri belirli sebeplere bağlı olarak inmemiştir. İbn Teymiyye, bunların dışında kalan ve önemli bir kısmı geçmiş peygamberlerin kıssaları ile ahirete dair haberlerden oluşan çok sayıdaki ayetin nüzûl sebeplerini herhangi bir dış olayda değil doğrudan doğruya bu ayetlerin kendi muhteva ve manalarında aramak gerektiğini belirtir. Buna göre ayetlerin büyük bir kısmı genellikle insanları muhtaç oldukları hususlarda bilgilendirmek, eğitmek, aydınlatmak, yönlendirmek veya uyarmak maksadıyla vahyedilmiştir. Bu nedenle bir ayetin ne zaman, nerede, hangi şartlar içinde ve hangi olayla ilgili olarak indirildiğini bilmek ayetin ilâhî maksada uygun şekilde yorumlanması, hükümlerin çıkarılması, hikmetinin kavranması bakımından önem arz eder.

(Muhsin Demirci, "Esbâb-ı Nüzûl", TDV İslam Ansiklopedisi, c.11, s.360-361)

KÂFİRÛN SURESİ VE SEBEB-İ NÜZÛL BİLGİSİ

Sure Mekke-i Mükerreme’de nazil olmuştur.

Rahmân ve Rahîm olan Allah´ın adıyla

"De ki: 'Ey Kâfirler!' (1). Ben sizin tapındıklarınıza ibadet edecek değilim (2). Siz de benim ibadet ettiğime tapınacak değilsiniz (3). Ben sizin tapındıklarınıza ibadet etmem (4). Siz de benim ibadet ettiğime tapınacak değilsiniz (5). Sizin dininiz size, benim dinim de banadır (6)."

Bu Sure-i Celîlenin nüzûl sebebi hakkında Taberî, Saîd ibn Mînâ’dan rivayetle şöyle der: Bir gün Hz. Peygamber’e (s.a.v.) rastlayan Kureyşli müşriklerden bazıları ona: “Ey Muhammed, gel sen bizim ibadet ettiklerimize ibadet et, biz de senin ibadet ettiğine ibadet edelim ve seni bütün işlerimize ortak edelim. Eğer senin getirdiğin bizim elimizde olandan daha hayırlı ise bu hayırda biz sana ortak olmuş ve o hayırdan nasibimizi almış oluruz. Yok bizim elimizdeki senin getirdiğinden daha hayırlı ise sen bu hayra ortak olmuş ve bu hayırdan nasibini almış olursun.” dediler de bunun üzerine Allah Tealâ bu Sure-i Celîleyi indirdi.

(Bedreddin Çetiner, Fâtiha'dan Nâs'a Esbab-ı Nüzûl, c. 2, s. 975-976)

İNŞİRAH SURESİ VE SEBEB-İ NÜZÛL BİLGİSİ

Surenin tamamı Mekke-i Mükerreme’de nazil olmuştur.

Rahmân ve Rahîm olan Allah´ın adıyla

"(Ey Muhammed!) Senin göğsünü açıp genişletmedik mi (1)? Belini büken yükünü üzerinden kaldırmadık mı (2-3)? Senin şânını yükseltmedik mi (4)? Şüphesiz güçlükle beraber bir kolaylık vardır (5). Gerçekten, güçlükle beraber bir kolaylık vardır (6) . Öyleyse, bir işi bitirince diğerine koyul (7). Ancak Rabbine yönel ve yalvar (8)."

Suyûtî, İnşirah suresinin, müşriklerin müminleri fakirlikleri sebebiyle ayıplamaları üzerine nazil olduğunu söyler. Nitekim 5. ayette “Şüphesiz güçlükle beraber bir kolaylık vardır.” buyrulmaktadır.

(Bedreddin Çetiner, Fâtiha'dan Nâs'a Esbab-ı Nüzûl, c. 2, s. 957.)

2- Kur'an-ı Kerim'e Bütüncül Yaklaşım

Kur'an-ı Kerim'in kendine özgü bir anlatım tarzı ve metin bütünlüğü vardır. Ayetler ve sureler belirli konu ve başlıklara göre ayrılmamıştır. Kur'an ayetleri, Müslümanların kolay anlayabilmeleri ve yaşadıkları süre içinde tatbik edebilmeleri için, zamana ve olaylara göre yaklaşık yirmi üç senede inmiştir. Peyderpey inen Kur'an ayetleri farklı konuları bir surede işlediği gibi aynı konuları farklı surelerde de işleyebilmektedir. Fakat sure ve ayetlerin kendi içinde bir bütünlüğü vardır. İşlenen konular birbiriyle bağlantılıdır. Bazen Kur'an-ı Kerim'deki bir ayetin anlaşılması için bir başka suredeki ayeti okumak ve anlamak gerekir. Bazen de bir ayette kapalı olan ifade, başka bir ayette açıklanabilmektedir. Bir yerde kısa geçen bir ifade, başka bir yerde ayrıntılı olarak verilmektedir.

BİLGİ KUTUSU

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقٖيمَۙ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذٖينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْۙ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالّٖينَ ﴿٧﴾

Fatiha suresi : **"Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil."** mealindeki 6 ve 7. ayetlerde, kendilerine nimet verilenlerin kimler olduğu açıklanmamıştır. Fakat Nisâ suresi 69. ayette kendilerine nimet verilen kimseler açık bir şekilde şöyle bildirilmiştir:

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُو۬لٰٓئِكَ مَعَ الَّذٖينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ
النَّبِيّٖنَ وَالصِّدّٖيقٖينَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَالصَّالِحٖينَۚ وَحَسُنَ اُو۬لٰٓئِكَ رَفٖيقاًۜ ﴿٦٩﴾

"Allah'a ve Rasûl'e kim itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, sıddıklar (doğrular ve doğrulayanlar), şehitler ve salihlerle beraberdir. Ne iyi arkadaştır onlar!" kendilerine nimet verilenlerden kastın peygamberler, Allah'a ve Rasûlüne itaat eden sıddıklar, şehitler ve salih amel işleyenler olduğu anlaşılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de bazen farklı surelerdeki ayetler, aynı konularda birbirinin tamamlayıcısı durumundadır. Örneğin: İlk insan Hz. Âdem'in yaratılışı, şeytan tarafından aldatılması ve eşi ile birlikte cennetten çıkarılışı, tövbe edip Allah'a (c.c.) yönelişi birkaç surede anlatılır. Bu konuların ayrıntılı olarak işlendiği Bakara suresi, A'raf suresi ve Hicr suresinin kendine özgü bir anlatımı vardır. Her bir surede olayların farklı bir yönünün özgün bir şekilde anlatıldığını görmek mümkündür. Ayrıca Kur'an'da peygamber kıssalarının farklı surelere dağıtıldığını görürüz. Bunlardan sadece bir suredekini esas alıp diğer surelerde anlatılanları dikkate almadığımızda olayların eksik kalması ve tam olarak kavranamaması söz konusu olmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin birbirinin tamamlayıcısı olması ve birbirini açıklamasının yanısıra konular ve olayların bir bütünlük arz etmesi onun mucizevi bir kitap olmasının da bir özelliğidir.

Kur'an'daki konular ve olaylar birbiriyle iç içedir ve kesin çizgilerle ayrılmaz. Tevhid, nübüvvet ve ahiret inancı konuları yüce kitabımızın üzerinde ısrarla durduğu temel konulardandır. Bu konular Kur'an'ın tamamında kendine has bir üslup ve anlatımla serpiştirilmiştir.

Kur'an'da temel alan inançtır. Her şey inanç alanı üzerine bina edilmektedir. Allah (c.c.) ve ahiret inancı olmayan bir toplumda hak ve adaletten bahsetmek mümkün olmadığı gibi ahlâki değerlerin yaşanmasını düşünmek de güçtür. Böyle bir toplumda inancın yansıması olan ibadetlerden de bahsedemeyiz. İbadetler dinin diğer alanlardaki emirlerinin ve kavramlarının sembolleşmiş ve yoğunlaşmış hâlidir. Kur'an'da bahsedilen ahlâki öğreti, temel inançların ve prensiplerin hayatımıza davranış olarak yansımasıyla gerçekleşecektir. Çünkü, Allah'a (c.c.) inanan, O'na ve diğer yaratılmışlara karşı sorumluluk duyan bir kişi, ahlâki erdemlerle hayatına yön verir.

Kur'an-ı Kerim'de hak ve sorumluluklar alanında Allah'ın (c.c.) gönderdiği emirler ve yasaklar bulunur. Bu emirler ve yasaklar ahlak ve hukuk alanlarıyla da ilgilidir. Buradaki yükümlülükler ahlakî alandaki emirlerin topluma yansımasıdır. İnanç, ibadet, ahlak gibi alanlar birbirleriyle doğrudan ilişkilidir. Kur'an'da zikredilen bu alanlardan biri eksik olursa İslam olmaz. Her alanın kendine göre bir önemi vardır. Bu nedenle hem inanç esaslarının, hem ibadetlerin, hem de ahlakî ilkelerin emirler ve yasaklar doğrultusunda yaşatılması çok önemlidir.

Kur'an-ı Kerim'i bütüncül bir yaklaşımla ele almanın önemini içkinin haram kılınması ile ilgili ayetleri örnek vererek anlatabiliriz. Bir defada haram kılınmayıp kademeli olarak haram kılınan içki ile ilgili ayetler kendi bütünlüğü içinde ele alınmadığı zaman yanlış kanaate varılabilir. Çünkü içkinin haram kılınmasında birbirini tamamlayan dört evre vardır. Tedrîcilik ilkesine (yani belli bir konudaki Kur'an-ı Kerim ayetlerinin aşama aşama inmesine) örnek olan bu ayetlerdeki evreleri bilmeden ayetlerden hüküm çıkarmak, insanı yanlış sonuçlara götürebilir.

Ayetler arasında çok mükemmel bir bağlantı vardır. Ayetlerin içinden herhangi bir parçayı, bir ifadeyi çekip almak yanlış anlamaya, ayetleri yanlış yorumlamaya sebep olabilir. Dolayısıyla Kur'an'a bir bütün olarak bakılmalı, sureler ve ayetler arasındaki irtibat iyi anlaşılmalı ve her bir ifade kendi bağlamından koparılmadan Kur'an'ın bütünlüğü içinde özümsenmeye çalışılmalıdır.

II- KUR'AN'IN MESAJINI ANLIYORUM

1- Kur'an'da İnsan ve Toplum: Hz. Musa ve Toplumu

Hz. Musa, Kur'an-ı Kerim'de kendisinden, Firavun'la mücadelesinden ve kavminden çokça bahsedilen bir peygamberlerdendir. Hz. İbrahim'in oğlu İshak'ın soyundan gelen Hz. Musa, İsrail oğullarının Mısır'da Firavunlar tarafından en çok zulme maruz kaldığı bir dönemde dünyaya gelmişti. Hz. Yusuf döneminden sonraki Firavunlar, halkın kendilerine tapmalarını istemiş ve kendilerini ilah olarak ilan etmişti. İsrailoğulları ise İbrahim'in dinine inanıyor, Firavunu ilah olarak kabul etmiyorlardı. Bu durumdan rahatsız olan dönemin Firavunu İsrailoğulları'nın varlığını kendine bir tehdit olarak

görüyordu. İsrailoğulları, Mısır'daki durumlarından hiç memnun değillerdi. Köle gibi çalışıyorlar ve her türlü zulme maruz kalıyorlardı. Bu nedenle, Kenan diyarına tekrar göç etmek için fırsat kolluyorlardı. Hz. Musa'nın doğmasına yakın bir dönemde Mısır'ı yöneten Firavun, İsrailoğulları'na büyük zulümler yapmaya başladı. Mısır'da İsrailoğulları'nın nüfuslarının artmasına engel olmak ve onları köleleştirmek için dünyaya yeni gelen erkeklerinin öldürülmesini, kız çocuklarının ise sağ bırakılmasını emretmişti.

Musa aleyhisselam

Firavun'un Sarayında Yetişen Peygamber

Mısır'da Firavun'un adamları evleri geziyor, dünyaya gelen küçük çocukları kontrol ediyor ve erkek olanları hemen öldürüyorlardı. O sıralarda İsrailoğulları içerisinde bir erkek çocuk dünyaya geldi. Adı Musa idi. Küçük Musa'nın annesi yavrusunu alacaklar diye çok korkuyordu. Onu korumak için canını feda etmeye hazırdı. Sonuçta Allah (c.c.) ona yardım etti. Musa'ya (a.s.) Firavunun sarayında büyümeyi nasip etti.[22]

OKUYALIM

Kasas suresi, 4-14. ayetler; "Şüphe yok ki, Firavun yeryüzünde (ülkesinde) büyüklük taslamış ve insanları sınıflara ayırmıştı. Onlardan bir kesimi eziyor, oğullarını boğazlıyor, kadınlarını ise sağ bırakıyordu. Şüphesiz o bozgunculardandı. Biz ise, istiyorduk ki yeryüzünde ezilmekte olanlara lütufta bulunalım, onları önderler yapalım ve onları varisler kılalım. Yeryüzünde onları kudret sahibi kılalım ve onların eliyle Firavun'a, Hâmân'a ve ordularına, çekinegeldikleri şeyleri gösterelim. Musa'nın annesine, 'Onu emzir, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman onu denize (Nil'e) bırak, korkma, üzülme. Çünkü biz onu sana döndüreceğiz ve onu peygamberlerden kılacağız.' diye ilham ettik. Nihayet Firavun ailesi kendilerine düşman ve üzüntü kaynağı olacak olan o çocuğu bulup aldı. Şüphesiz Firavun, (veziri) Hâmân ve onların askerleri hata yapıyorlardı. Firavun'un karısı şöyle dedi: 'Bana da, sana da göz aydınlığı (bir çocuk)! Sakın onu öldürmeyin. Belki bize faydası dokunur, ya da onu evlat ediniriz.' Oysaki onlar (olacak şeylerin) farkında değillerdi. Musa'nın anasının kalbi bomboş kaldı. Eğer biz (çocuğu ile ilgili sözümüze) inancını koruması için kalbine güç vermeseydik, neredeyse bunu açıklayacaktı. Annesi, Musa'nın kız kardeşine, 'Onu takip et.' dedi. O da Musa'yı, onlar farkına varmadan uzaktan gözledi. Biz, daha önce onun, süt analarının sütünü emmemesini sağladık. Kız kardeşi, 'Size onun bakımını, sizin adınıza üslenecek ve ona içtenlik ve şefkatle davranacak bir aile göstereyim mi?' dedi. Böylece biz, anasının gözü aydın olsun ve üzülmesin, Allah'ın va'dinin hak olduğunu bilsin diye onu anasına geri döndürdük. Fakat onların pek çoğu bunu bilmezler. Musa olgunluk çağına ulaşıp gelişimini tamamlayınca biz ona ilim ve hikmet verdik. Biz iyilik edenleri böyle mükafatlandırırız."

22 bk. Kasas suresi, 4-14. ayetler.

Hz. Musa, gençlik ve olgunluk çağına geldiğinde Allah Teâlâ ona hikmet ve ilim başta olmak üzere bir çok güzel özellik verdi. O, zalimleri sevmez, onlardan nefret ederdi. Mazlumları ve zayıfları ise çok sever ve onlara yardım ederdi. Hz. Musa, bir defasında şehirde dolaşırken kavga eden iki adam gördü. Birisi kendi kavmi olan İsrailoğulları'ndan, diğeri ise Mısır'ın yerlilerinden yani Kıptîlerden idi. İsrailoğulları'ndan olan adam zor durumdaydı. Hz. Musa'dan yardım istedi. Hz. Musa, zalim Kıptîye öfkelendi ve ona bir yumruk vurdu. O da düştü ve öldü. Fakat Hz. Musa'nın amacı asla onu öldürmek değildi. Neye uğradığını şaşırmıştı. Bir anda kendini toparladı ve Allah'tan (c.c.) af diledi. Bunun şeytanî bir iş olduğunu anlamıştı. Yaptığı bu hatadan dolayı hemen Allah'a (c.c.) yönelerek **"'Ya Rabb'i, ben kendime yazık ettim, beni affeyle!' dedi. Allah da onu bağışladı..."**[23] Sonra, Hz. Musa: **"Ya Rabb'i! Bana lütfettiğin bu nimetler hakkı için, artık suçlulara asla arka çıkmam."**[24] diyerek işlediği hatadan tövbe etti. İşlediği hatanın ardından hemen Allah'a (c.c.) yönelip tövbe eden Hz. Musa, günah işleyenler için kurtuluşun yolunu gösteriyordu. Çünkü kul ne kadar günahkâr olsa da onu affedecek olan ancak ve ancak Allah Teâlâ'dır. O'nun af ve merhameti ise her şeyi kuşatmıştır. Günah işleyince, hemen tövbe edilmelidir. Kalbe gelen her sıkıntı pişmanlık ve tövbe ile Allah'a (c.c.) sığınarak kolayca giderilebilir. Zira Hz. Peygamber (s.a.v.) *"Tövbe eden, günah işlememiş gibi olur."*[25] buyurmuştur.

TARTIŞALIM

Allah Teâlâ Nisa suresi 110. ayetinde, **"Biri günah işler veya kendine zulmeder, sonra pişman olup Allah'a istiğfar ederse Allah Teâlâ'yı çok merhametli, af ve mağfiret edici bulur."** ve Nur suresi 31. ayetinde de **"...Ey müminler, Allah'a tövbe edin ki kurtuluşa eresiniz."** buyurmaktadır.

İşlenen günahlara tövbe etmeyi ve tövbe etme adabını sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

Medyen'e Hicret

Kaza ile bir Kıptî'yi öldürdükten sonra Mısır'dan hemen ayrılan Hz. Musa, Medyen'e[26] doğru hareket etti. Hz. Musa günlerce yolculuk yapmış, acıkmış ve yorulmuştu. Bir su kuyusunun yakınında oturup dinlenmeye başladı. Bu sırada kuyunun başında bulunan çobanlar, hayvanlarını suluyorlardı. Hz. Musa, hayvanlarını sulamak için kenarda bekleyen iki genç kız gördü.[27] Kendilerine niçin hayvanları sulamadıklarını sorunca; çobanların arasına girmek istemediklerini, bu sebeple onların gitmelerini beklediklerini, babalarının hayvanları güdemeyecek kadar yaşlı olduğunu, başka kardeşleri de olmadığını söylediler. Hz. Musa yerinden kalktı ve hayvanlara su verdi. O'nun bu yardımına çok sevinen genç kızlar, teşekkür ederek oradan ayrıldılar ve hayvanları sürüp götürdüler. Bu olaydan sonra bir kenara çekilen Hz. Musa, Rabb'ine yöneldi ve mahzun bir vaziyette yalvararak: **"...Rabb'im! Doğrusu**

23 Kasas suresi, 16. ayet.
21 Kasas suresi, 17. ayet.
25 ibni Mace, Zühd 30.
26 Medyen; kesin olmamakla birlikte bugünkü Suriye'yi Yemen'e ve Mısır'ı İran Körfezi'ne bağlayan kavşakta bir yerdir. (bk. Ömer Faruk Harman, "Medyen", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 28, s. 347.)
27 bk. Mehmet Ümit, "Şuayb",TDV İslam Ansiklopedisi, c. 39, s. 222-223.

bana indireceğin her hayra (lütfuna) çok muhtacım."[28] dedi. Çok geçmeden genç kızlardan birisi gayet utangaç ve terbiyeli bir şekilde geldi ve: **"...Babacığım sizi çağırıyor. Koyunlarımızı sulamanızdan dolayı size karşılığını vermek istiyor..."**[29] dedi.

Hz. Musa'nın içten ve gönülden yakarışlarını Allah Teâlâ kabul etmişti. Çünkü O, darda kalan kullarına yardım eder, onların içten ve samimi yakarışlarını boş çevirmezdi. Hz. Musa, ayağa kalktı ve genç kızın önüne düştü. Arkasından yürüyen genç kızın tarifiyle çok geçmeden ihtiyar babaları Hz. Şuayb'ın yanına geldiler. Hz. Musa'yı ayakta karşılayan ve ona, yaptığı iyilikten dolayı çok teşekkür eden Hz. Şuayb, Hz. Musa'nın başından geçenleri dinledi ve kendisini teselli etti.

Bu sırada, Hz. Şuayb'ın kızlarından birisi babasından onu ücretli olarak tutmasını ve koyunları gütmesi için görevlendirmesini istedi. Çünkü Hz. Musa hem güzel ahlaklı hem de kuvvetli biri idi. Ailede böyle birisinin bulunmasına ihtiyaç vardı. Bu görüşe olumlu bakan Hz. Şuayb, Hz. Musa'ya eğer sekiz yıl kendisine çalışırsa iki kızından birini ona nikahlamak istediğini söyledi. Sonra da, 'Bu süreyi on yıla tamamlarsan bize büyük bir iyilikte bulunmuş olursun.' dedi.[30] Hz. Musa da yapılan bu teklifi kabul etti.

YORUMLAYALIM

Kur'an-ı Kerim bu kıssa ile bize, Hz. Şuayb'ın kızlarının iffetli tavırları, kendilerine iyilik yapan bir insanın hakkını gözetmeleri ve insanlar için örnek olan Hz. Şuayb'ın da iyiliğe teşekkür etme nezaketindeki güzellik gibi mesajlar vermektedir. Bunlardan başka bu kıssadan siz ne gibi hisseler çıkardınız? Yorumlayarak aşağıya yazınız.

....
....
....
....
....
....
....
....

Tûr Dağı'nda Verilen Elçilik

Hz. Musa ile Hz. Şuayb arasındaki anlaşmanın ardından on yıl geçtikten sonra Hz. Musa ve hanımı, Medyen'den çıkıp Mısır'a doğru yol almaya başladılar. Tûr Dağı'nın yakınlarına ulaşmışlardı. Hava soğuktu. Kurdukları bir çadırda ısınmaya çalışıyorlardı. Tam bu sırada Hz. Musa uzakta bir ateş gördü ve eşine seslendi: **"...Bekleyin! Eminim ki bir ateş gördüm. Belki ondan size bir meşale getiririm veya ateşin yanında bir rehber bulurum dedi."**[31] ve koşarak ateşin olduğu yere gitti. Hz. Musa ateşin yanına gidince oradaki ağaçtan bir ses işitti. Allah (c.c.) Tur dağında Musa (a.s.) ile konuşmuş ve ona peygamberlik vazifesini yüklemişti.[32]

28 Kasas suresi, 24. ayet.
29 Kasas suresi, 25. ayet.
30 bk. Kasas suresi, 27. ayet.
31 Tâhâ suresi, 10. ayet.
32 bk. Kasas suresi, 30-35. ayetler.

Tur Dağı ve Musa'nın (a.s) vahiy aldığı düşünülen yer

OKUYALIM

Kasas suresi, 30-35. ayetler; "Musa, ateşin yanına gelince o mübarek yerdeki vadinin sağ tarafındaki ağaçtan şöyle seslenildi: 'Ey Musa! Şüphesiz ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'ım. Değneğini yere at.' (Musa değneğini attı). Onu bir yılanmış gibi süratle hareket eder görünce arkasına bakmadan dönüp kaçtı. Bu sefer şöyle seslenildi: 'Ey Musa! Beri gel, korkma. Çünkü sen güvenlikte olanlardansın. Elini koynuna sok. (Alaca hastalığı gibi) bir hastalık sebebiyle olmaksızın bembeyaz bir hâlde çıksın. Korkudan açılan kolunu kendine çek. İşte bunlar, Firavun ve ileri gelen adamlarına (göstermen için) Rabb'in tarafından (sana verilen) iki delildir. Çünkü onlar fasık bir kavimdirler.' Musa, şöyle dedi: 'Ey Rabb'im! Şüphesiz ben onlardan birisini öldürdüm. Onların da beni öldürmelerinden korkuyorum. Kardeşim Harun'un dili benimkinden daha düzgündür. Onu da benimle birlikte, beni doğrulayan bir yardımcı olarak gönder. Çünkü ben, onların beni yalanlamalarından korkuyorum.' Allah, 'Kardeşinle seni destekleyeceğiz ve size bir iktidar vereceğiz de ayetlerimiz sayesinde size (kötü bir amaçla) ulaşamayacaklar. Siz ve size uyanlar galip gelecek olanlardır.' dedi."

Firavun'un Karşısında

Dördüncü sülâle firavunlarından Hûfû'ya ait olan büyük ehrâm - Cizre/ Mısır.

Peygamberlik ile görevlendirilen Hz. Musa heyecanla ailesinin yanına çadıra döndü ve çok geçmeden Mısır'a hareket etti. Firavun'un karşısına çıktığında kardeşi Harun da yanındaydı. Firavun onu tanımıştı. Hz. Musa'yı Mısırlı bir adamı öldürdüğü için nankörlükle suçladı. Hz. Musa olayın kaza ile olduğunu, pişman olup tövbe ettiğini ve Allah'ın kendisini peygamberlik vazifesiyle görevlendirdiğini söyledi. Ancak Firavun Musa (a.s.) ile alay ederek onu kendisinden başka birini ilah edinmesi durumunda cezalandırmakla tehdit etti. Firavunun alaycı tavrı ve tehditlerine rağmen Hz. Musa âlemlerin Rabbi olan Allah'ın (c.c.) varlığını tebliğe devam etti. Bunun üzerine delil isteyen Firavun, sihirbazlarını Hz. Musa'nın karşısına çıkararak meydan okudu.[33]

OKUYALIM

Şuarâ suresi, 18-38. ayetler; Firavun şöyle dedi: "Seni biz küçük bir çocuk olarak alıp aramızda büyütmedik mi? Sen ömrünün nice yıllarını aramızda geçirdin. (Böyle iken) sen o yaptığın işi yaptın (adam öldürdün) . Sen nankörlerdensin." Musa şöyle dedi: "Ben onu, o vakit kendimi kaybetmiş bir halde iken (istemeyerek) yaptım." "Sizden korktuğum için de hemen aranızdan kaçtım. Derken, Rabbim bana hüküm ve hikmet bahşetti de beni peygamberlerden kıldı. Senin başıma kaktığın bu nimet (gerçekte) İsrailoğullarını köleleştirmen(in neticesi)dir." Firavun, "Âlemlerin Rabbi de nedir?" dedi. Musa, "O, göklerin ve yerin ve her ikisi arasında bulunan her şeyin Rabbidir. Eğer gerçekten inanırsanız bu böyledir." Firavun, etrafındakilere (alaycı bir ifade ile) "Dinlemez misiniz?" dedi. Musa, "O, sizin de Rabbiniz, geçmiş atalarınızın da Rabbidir" dedi. Firavun, "Bu size gönderilen peygamberiniz, şüphesiz delidir." dedi. Musa, "O, doğunun da batının da ve ikisi arasındaki her şeyin de Rabbidir. Eğer düşünüyorsanız bu, böyledir." dedi. Firavun, "Eğer benden başka bir ilah edinirsen, andolsun seni zindana atılanlardan ederim." Musa, "Sana apaçık bir delil getirmiş olsam da mı?" dedi. Firavun, "Doğru söyleyenlerden isen haydi getir onu." dedi. Bunun üzerine Musa, asasını attı, bir de ne görsünler asa açıkça kocaman bir yılan olmuş. Elini koynundan çıkardı, bir de ne görsünler, bakanlara bembeyaz olmuş. Firavun, çevresindeki ileri gelenlere, "Şüphesiz bu bilgin bir sihirbazdır." dedi. "Sizi, yaptığı sihirle, yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne dersiniz?" Dediler ki: "Onu ve kardeşini alıkoy. Şehirlere de toplayıcı adamlar gönder. Sana bütün usta sihirbazları getirsinler." Böylece sihirbazlar, belli bir günün belirlenen bir vaktinde bir araya getirildiler.

33 bk. Şuarâ suresi, 18-38. ayetler

O gün büyük bir gündü. Kadın, çocuk, yaşlı ve genç herkes oradaydı. Ülkenin meşhur sihirbazları da gelmişti. Firavun onlara çok büyük vaatlerde bulunmuştu. Çok sevinçliydiler. Çünkü kazanacaklarına emindiler.[34]

OKUYALIM

Tâhâ suresi, 62-64.ayetler; "Sihirbazlar, işlerini kendi aralarında tartıştılar ve gizli gizli konuştular. Şöyle dediler: Şüphesiz bu ikisi, sihirleri ile sizi yurdunuzdan çıkarmak ve en üstün olan dininizi ortadan kaldırmak isteyen birer sihirbazdırlar. Öyleyse, hilelerinizi toplayın (birbirinize destek olun) sonra sıra halinde gelin. Bu gün üstün gelen muhakkak başarıya ulaşmıştır."

Sihirbazlar, Hz. Musa'ya dönerek "Önce sen mi başlarsın, biz mi başlayalım?" diye sordular.[35] **"Musa: 'Yok, (önce) siz atın.' dedi. Bir de ne görsün, onların ipleri ve değnekleri yaptıkları sihirden dolayı kendisine hızla sürünür gibi görünüyordü ve Musa içinde bir korku hissetti."**[36] Bunun üzerine Allah Teâlâ **"...Korkma! Üstün gelecek olan kesinlikle sensin. Elindeki değneği ortaya at, onların yaptıklarını yutacaktır..."**[37] buyurdu. Musa da değneğini yere attı. Bir de ne görsünler: O, büyücülerin göz boyayarak uydurup ortaya koydukları şeyleri yutuveriyor! Bunu gören sihirbazlar derhâl secdeye kapandılar. **"...Âlemlerin Rabb'ine, Musa ve Harun'un Rabb'ine iman ettik.' dediler."**[38] Bunun üzerine Firavun iyice sinirlenmişti. Musa'nın (a.s.) Rabbine iman eden sihirbazları türlü cezalarla tehdit etti.[39]

Ancak sihirbazlar imanlarından vazgeçmeyip Firavundan korkmadıklarını, imanları dolayısı ile Allah Teâlâ'nın kendilerini mükafatlandıracağını söylediler.[40]

OKUYALIM

Şuara suresi, 50-51. ayetler; "Sihirbazlar 'Zararı yok, mutlaka Rabbimize döneceğiz. ilk inananlar olduğumuz için şüphesiz Rabbimizin, hatalarımızı bağışlayacağını umuyoruz.' dediler."

Tâhâ suresi, 72-73. ayetler; "Sihirbazlar şöyle dediler: "Bize gelen apaçık delillere ve bizi yaratana seni asla tercih etmeyeceğiz. Artık sen vereceğin hükmü ver. Sen ancak bu dünya hayatında hüküm verirsin. Şüphesiz ki biz; günahlarımızı ve bize zorla yaptırdığın sihri affetmesi için, Rabbimize inandık. Allah'ın vereceği mükafat daha hayırlı ve daha kalıcıdır."

Tüm bu olanlar, meydanda toplanan insanların gözü önünde hak ve gerçek olan ortaya çıkmış, yalan ve sihirden olana galip gelmişti. Firavun neye uğradığını şaşırmıştı. Hâlâ kibirleniyor ve kendisinin ilah olduğunu iddia ediyordu. Ona göre Musa en büyük sihirbazdı. Çünkü ülkenin sihirbazlarını ancak büyük bir sihirbaz yenebilirdi!

34 Tâhâ suresi, 62-64. ayetler.
35 bk. Tâhâ suresi, 65. ayet.
36 Taha suresi, 66-67. ayetler.
37 Tâhâ suresi, 68-69. ayetler.
38 Tâhâ suresi, 70-71. ayetler.
39 bk. Şuarâ suresi, 49. ayet; Tâhâ suresi, 71. ayet.
40 bk. Şuarâ suresi, 50-51. ayetler; Tâhâ suresi, 72-73. ayetler.

Bu olaydan sonra Allah Teâlâ kendini ilah olarak tanıttığı için Firavuna ve Allah'a iman etmedikleri için Mısır halkına musibetler gönderdi. Allah'a iman etmeleri için onları uyardı. Evlerini seller bastı, ardından her taraf, tabak ve çanakları kurbağalarla doldu, içtikleri sular kan oldu, çekirgeler yağdı.[41] Fakat Firavun ve adamları bir türlü inanmadılar. İsrailoğulları'na işkence ve azap etmekten asla geri durmadılar. Hz. Musa ve Hz. Harun, Firavun ve adamlarıyla güzel söz ve iyilikle konuştular. Hak ve hakikati anlatmaktan geri durmadılar fakat onlar hakkı inkâr etmeye devam ettiler. Sonunda Allah Teâlâ Hz. Musa'ya İsrailoğulları'nı yanına alarak Mısır'dan çıkmasını emretti.[42]

Firavun'un Zulmünden Kurtuluş

Gizli gizli hazırlıklar yapıldı. Herkes taşıyabileceği kadar eşyasını alacaktı. Hiç kimseye haber vermeden gizlice şehir terk edilecekti. Çıkış günü gelince İsrailoğulları geceleyin sessizce Mısır'ı terk ettiler, mukaddes topraklara, Kudüs'e doğru hareket ettiler. İsrailoğulları on iki kabile idi. Her kabilenin başında bir reis bulunuyordu. Şam'a giden yol gayet açıktı ve iki çölü birleştiriyordu. Üstelik Hz. Musa o yolu biliyordu. Çünkü aynı yoldan Medyen'e gidip gelmişti. Fakat Allah'ın (c.c.) takdiri öne geçmiş, Hz. Musa gece karanlığında kuzeye doğru değil de güneye doğru yönelmişti. İsrailoğulları Kızıldeniz'e doğru hızla yürüyorlardı. Sabah olunca şehir halkı, İsrailoğulları'nın şehri terk ettiğini Firavun'a haber verdi. O da hemen ordusunun toplanmasını emretti. Çok geçmeden hızla onların peşinden hareket etti. Firavun, atlı ve yaya askerleriyle dörtnala koşturuyordu. Bu sırada gün iyice aydınlanmış, Hz. Musa ve beraberindekiler Kızıldeniz'e yaklaşmışlardı.[43]

İsrailoğulları, birden kendilerini azgın dalgalarla kabarmış Kızıldeniz sahilinde bulunca neye uğradıklarını şaşırdılar. Arkalarına dönüp baktıklarında ise manzara daha korkunçtu. Çünkü, Firavun ve ordusunun, büyük bir toz bulutu içinde yaklaştığı gözüküyordu. İşte o esnada İsrailoğulları, Hz. Musa'ya yönelerek: "Ey İmran'ın oğlu! Bizden ne kötülük gördün de bu denizin kıyısına getirip dalgalara ve Firavun'un ordusuna fareler gibi yem ettin. İşte önümüzde deniz, arkamızda düşman, İsrailoğulları için ölümden başka çıkar yol yok!" diyorlardı.[44]

Onların bu hâlini gören Hz. Musa, sarsılmayan imanı ile dimdik duruyordu. Çünkü o Rabb'ine sonsuz tevekkül sahibi idi. Çünkü Allah Teâlâ, Firavun'a karşı kendisini galip kılacağına dair söz vermişti. İşte o anda ilahi bir emir geldi. Allah Teâlâ, kulu ve elçisi olan Hz. Musa'ya denize asası ile vurmasını emretti. Hz. Musa asasını denize vurunca dev gibi dalgalar yükseldi. Dalgaların arasında İsrailoğulları'nın her bir kabilesi için yol açıldı.[45] Büyük bir şaşkınlık içinde önlerine açılan on iki yoldan hızla yürümeye başladılar. Onların peşinden Firavun ve ordusu da yürümeye başladı. İşte o zaman Allah'ın (c.c.) yardımı geldi. İsrailoğulları dev gibi dalgaların ortasından yürüyerek hiçbir kayıp vermeden sahile çıktı. Firavun ve ordusu ise üzerlerine kapanan dalgalarla boğuşmaya başladılar. İlahlık iddiasında bulunan zalim Firavun, boğulacağını anlamıştı. Son bir çaba daha göstererek: **"... Nihayet boğulmak üzere iken (Firavun) 'İsrailoğulları'nın iman ettiğinden başka tanrı yokmuş, inandım. Ben de artık kendini O'na teslim edenlerden biriyim.' dedim."**[46]

41 bk. A'raf suresi, 133. ayet.
42 bk. Ömer Faruk Harman, "Musa", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 31, s. 213-207.
43 bk. Ömer Faruk Harman, "Firavun", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 31, s. 213-207.
44 Eb'ül-Hasan Ali Hüseyin en-Nedvi, Kısasu'n-Nebiyyîn, s. 237.
45 bk. Şuarâ suresi, 63. ayet; Muhammed b. Ahmed el-Kurtubi, el-Camiu li-Ahkami'l-Kur'an, c. 2, s. 83-85.
46 Yûnus suresi, 90. ayet.

Allah Teâlâ'nınemriyle Hz.Musa'nın önünde Kızıldeniz ikiye ayrılır. "Temsili Resim"

Bunun üzerine Cenab-ı Hak: **"Şimdi mi? Hâlbuki bundan önce isyan etmiştin, bozgunculardan olmuştun! Biz de bugün senin bedenini denizden kurtarıp karada bir yere çıkaracağız ki senden sonra gelecek nesillere ibret olasın. Doğrusu insanların birçoğu bizim ayetlerimizden, ibret alınacak delillerimizden gafildirler."** [47]

Firavun ve ordusundan kurtulan olmadı. Yaptıkları zulmün, yüzlerce masum çocuğun canına kıymanın cezasını çektiler. Çünkü Allah (c.c.) zalimlere mühlet vermişti. Fakat yaptıklarından dolayı onları cezalandırmayı asla ihmal etmedi. Onlara, tövbe etmeleri için fırsatlar vermişti. İnanmalarını sağlamak için nice mucizeler göndermişti fakat onlar isyan etmekte devam etmişlerdi. Bağları, bahçeleri, güzel konakları, içinde zevk ve sefa sürdükleri nice mekânlar artık geride kalmıştı. Zenginlikleri ve kazandıkları, kendilerini hak ettikleri cezadan ve azaptan kurtarmamıştı.

TARTIŞALIM

Firavun kıssasından yola çıkarak son nefeste imanın kabulünü sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

BİLGİ KUTUSU

Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla Allah (c.c.) tarafından yaratılan harikulade olaya **mucize** denilmektedir.[1] Mucizenin özellikleri arasında iki temel husus öne çıkar. Birincisi ilâhî fiil olması ve sadece peygamberlerin elinde zuhûr etmesidir. İkincisi de mucizenin peygamberlik iddiasının ve meydan okumanın arkasından zuhur etmesidir. Kur'an'da Hz. Musa'nın mucizelerinden bahsedilirken meydan okuma özelliğine vurgu yapılması bunu gösterir. Peygamberlerin mucizeleri ve nübüvvet delilleri duyulara hitap etmiştir. Ayrıca bu deliller, Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v.) verilen Kur'an mucizesi gibi zihinlere de hitap etmekte ve devamlı olabilmektedir. Kur'an, insan zihnini Allah'ın (c.c.) evrendeki mükemmel düzenini görüp incelemeye ve buradan hareketle Allah'a (c.c.) ulaşmaya sevk eden bir mucizedir.

1 Ahmet N. Serinsu, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, vd., Dinî Terimler Sözlüğü, s. 306.

47 Yûnus suresi, 91-92. ayetler.

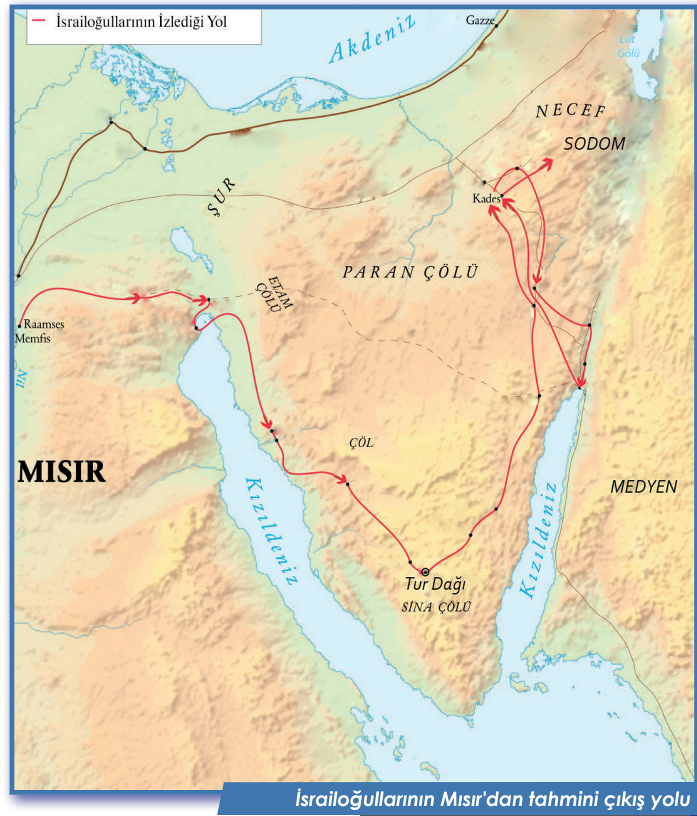
Hz. Musa ve İsrailoğulları

Hz. Musa ve İsrailoğulları, sahile çıkmışlar, Allah'ın (c.c.) kudretinin büyüklüğünü görmüşlerdi. Artık Firavun, veziri Hâmân ve zalim adamları yoktu. Hz. Musa ve İsrailoğulları özgürlük ve emniyet içerisindeydiler. Çölde yolculuklarına devam ediyorlardı. Allah Teâlâ onlara ikramda bulunmuş, onları çölün sıcağından korumak için kocaman bulutları gölgelik olarak üzerlerine göndermişti. Nereye yürürlerse bulutlar da oraya hareket ediyordu.[48]

Bu arada yolda çok susamışlardı. Hz. Musa'ya gidip susuzluktan şikâyet ettiler. Bunun üzerine Allah'ın (c.c.) emriyle, Hz. Musa'nın asasını vurduğu kayadan on iki pınar fışkırmış, onlar da o pınardan kana kana su içmişlerdi.[49] **"Hani, Musa kavmi için su dilemişti. Biz de, 'Asanı kayaya vur.' demiştik, böylece kayadan on iki pınar fışkırmış, her boy kendi su alacağı pınarı bilmişti. Allah'ın rızkından yiyin, için. Yalnız, yeryüzünde bozgunculuk yaparak fesat çıkarmayın (demiştik)."[50]**

İsrailoğulları, çölde yolculuk yaparken bir süre sonra acıktıklarını hissettiler. Mısır'ın verimli topraklarını bırakıp kendilerini yiyecek bulamadıkları bir çöle getirdiği için söylenmeye başladılar.[51] Bunun üzerine Hz. Musa da, Rabb'ine yalvardı. Çünkü onun, Rabb'inden başka sığınacak kimsesi yoktu. Güç ve kuvvet ancak O'nun elindeydi. Hz. Musa, kavminin bu davranışına çok üzülüyordu. Oysa, her türlü tehlikeyi göze alarak Rabb'inin emriyle Firavun'la mücadele etmişti. İsrailoğullarının hakkını savunmuş ve Firavun'dan onlara zulmetmemesini istemişti. Sonra da ilahi emirle onları Mısır'dan çıkarmıştı. Yiyecek istemeleri üzerine Allah Teâlâ İsrailoğullarına gökten kudret helvası ve bıldırcın eti indirdi.[52] Her sabah uyandıklarında bu nimetleri etraflarında hazır buluyorlardı.

Kudret helvası ve bıldırcın eti, çölde Allah Teâlâ'nın İsrailoğulları'na verdiği bir ziyafetti. Ancak İsrailoğulları, hiçbir emek harcamaksızın çölde kendilerine ikram edilen kudret helvası ve bıldırcın etinden bıktılar.[53] Çünkü, uzun süre köle olarak yaşamak, İsrailoğulları'nın zevk ve ahlaklarını bozmuştu. Bir şeye karar veremiyorlardı.

İsrailoğullarının Mısır'dan tahmini çıkış yolu

48 bk. Bakara suresi, 57. ayet; A'raf suresi, 160. ayet.
49 bk. A'raf suresi, 160. ayet.
50 Bakara suresi, 60. ayet.
51 bk. Tevrat, Çıkış, 16. Bap, 1-4.
52 bk. Bakara suresi, 57. ayet.
53 bk. Bakara suresi, 61. ayet.

Mısır'da yaşadıkları köle hayatı, onların karakterlerini bozmuştu. Çabuk usanıyorlardı. Yasak olan şeyleri yapmak istiyor ve kendilerine verilen nimetlere şükretmiyorlardı. Bir zaman sonra Hz. Musa'nın karşısına çıktılar ve: **" 'Ey Musa! Bir tek yemekle yetinemeyiz. Bizim için Rabb'ine dua et de yerin bitirdiği şeylerden, sebzesinden, salatalığından, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından bize çıkarsın.' dediler. (Bunun üzerine) Hz. Musa: 'Daha iyiyi daha kötü ile değiştirmek mi istiyorsunuz?'..."**[54] diye cevap verdi.

İsrailoğulları, Mısır'da asırlar boyunca Allah'tan (c.c.) başka ilahlara tapan Kıptî toplumla beraber yaşamıştı. Onların bu inanç ve geleneklerine alışmışlar, zamanla bu davranışlarına tepki göstermez olmuşlardı. Böylece şirke karşı tepkileri azalmış, daha da ötesi şirk sevgisi kalplerine sızmıştı. Denizi geçip putlara ibadet eden bir kavme rastladıklarında içlerindeki bazıları: **" '...Ey Musa! Onların kendilerine ait ilahları (putları) olduğu gibi sen de bize ait bir ilah yapsana.' dediler. Musa şöyle dedi: 'Şüphesiz siz cahillik eden bir kavimsiniz. Şüphesiz bunların (din diye) içinde bulundukları şey yok olmaya mahkumdur. Yapmakta oldukları şeylerin hepsi batıldır. Sizi âlemlere üstün kılmış iken size, Allah'tan başka ilah mı araştırayım?' "** [55] dedi.

Allah Teâlâ, Hz. Musa'ya Tûr Dağı'na çıkmasını emretti. Bunun üzerine Hz. Musa, kardeşi Harun'a, kendisi Tûr Dağı'ndan dönünceye kadar halka göz kulak olmasını ve doğru şeyleri tavsiye etmesini tembihledi. Tûr Dağı'nda kendisine Tevrat'ın ayetleri bildirildi. Cenab-ı Hakk'ın güç ve kudreti ile levhalarda Tevrat ayetlerini yazılı buldu. Bu konuda Rabb'imiz şöyle buyurur: **"Ona levhalarda her şeyden bir öğüt yazdık ve her şeyi uzun uzadıya açıkladık; onlara sıkıca sarıl, milletine de emret, en güzel şekilde tutsunlar…"**[56]

ARAŞTIRALIM

Kur'an-ı Kerim'de adı en fazla geçen peygamberlerden birisi Hz. Musa'dır.

Hz. Musa kıssasının geçtiği sureleri Kur'an-ı Kerim'den araştırarak aşağıdaki bölüme yazınız.

- ....
- ....
- ....
- ....
- ....
- ....
- ....

54 Bakara suresi, 61. ayet.
55 A'raf suresi, 138-140. ayetler.
56 A'raf suresi, 145. ayet.

Bir süre sonra Hz. Musa yanında Tevrat levhaları olduğu hâlde Tûr Dağı'ndan döndü. Fakat dönüşte karşılaştığı manzara karşısında dehşete kapılmıştı. Kendilerini Firavun'un zulmünden kurtaran, çölde acıktıklarında gökten nimet indiren, kayalardan sular çıkaran Allah'ı (c.c.) unutup buzağıya tapmalarına hem çok üzülmüş hem de çok kızmıştı. O kızgınlıkla kardeşi Harun'a niçin onların bu davranışına engel olmadığını soruyordu. Hz. Harun, kendisinin suçunun olmadığını söyledi. Hz. Musa, bu heykeli yapan Sâmirî'nin hem dünyada hem de ahirette cezasını çekeceğini belirtti ve Sâmirî'yi sürgüne gönderdi. Samirî, insanlardan uzak bir yerde tek başına yaşayacaktı.[57] Hz. Musa levhaları eline aldı ve İsrailoğulları'na bildirilmesi istenilen ilahi emirleri okumaya başladı.[58]

OKUYALIM

Tâhâ suresi, 85-98. ayetler; "Allah, 'Şüphesiz, biz senden sonra halkını sınadık; Sâmirî (bir heykel ustası) onları saptırdı.' dedi. Bunun üzerine Musa öfke dolu ve üzgün bir halde halkına döndü. 'Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? (Ayrılışımdan sonra) çok zaman mı geçti, yoksa üzerinize Rabbinizd en bir gazap inmesini mi istediniz de bana verdiğiniz söze uymadınız (ve buzağıya taptınız)?' dedi. Şöyle dediler: 'Sana verdiğimiz sözden kendi isteğimizle caymış değiliz. Fakat biz Mısır halkının mücevheratından yüklü miktarlarda takınmıştık. İşte onları ateşe attık. Samirî de aynı şekilde attı. Böylece (Samirî) onlar için böğürmesi olan bir buzağı heykeli ortaya çıkardı. (Samirî ve adamları) 'Bu sizin de ilahınızdır, Musa'nın da ilahıdır. Öyle iken Musa, (İlahını burada) unuttu (da onu Tûr'da aramaya gitti).' dediler. Onlar bu heykelin, sözlerine karşılık vermediğini, kendilerinden hiçbir zararı uzaklaştıramayacağını ve onlara hiçbir fayda sağlayamayacağını görmezler mi? Andolsun, Harun onlara daha önce şöyle demişti: 'Ey kavmim! Siz bununla yalnızca imtihan edildiniz. Doğrusu sizin Rabbiniz ancak Rahmân'dır. Öyleyse bana uyun ve emrime itaat edin.' Onlar da, 'Musa bize dönünceye kadar buzağıya ibadet etmeye devam edeceğiz.' dediler. Musa: (Tûr'dan dönünce) şöyle dedi: 'Ey Harun! Saptıklarını gördüğün zaman bana uymana ne engel oldu? Yoksa emrime karşı mı geldin?' Harun: 'Ey anam oğlu! Saçımı sakalımı çekme. Şüphesiz ben, İsrailoğullarının arasını açtın, sözüme uymadın demenden korktum.' dedi. Musa 'Ya senin derdin neydi ey Samirî?' dedi. Samirî şöyle dedi: 'Ben onların görmediği şeyi gördüm. Elçinin izinden bir avuç avuçladım da onu attım. Böyle yapmayı bana nefsim güzel gösterdi.' Musa, 'Çekil git! Artık sen hayatın boyunca (hastalanıp) 'Bana dokunmak yok!' diyeceksin. Senin için, asla kaçamayacağın bir ceza daha var. Hele şu ibadet edip durduğun ilahına bak! Biz onu elbette yakacağız ve onu muhakkak denize savuracağız.' Sizin ilahınız ancak kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayan Allah'tır. O ilmiyle her şeyi kuşatmıştır."

Sonra da kavminden yetmiş kişi seçerek işledikleri bu günaha tövbe etmek için Tûr Dağı'na çıktılar.[59]

Mısır'dan çıkan İsrailoğulları'na mukaddes topraklara gidip yerleşmeleri emredilmişti.[60] Fakat, orada kâfir bir topluluk vardı. Oraya girmek için onlarla mücadele edip savaşmaları gerekiyordu. Bu emir kendilerine bildirilince yine Allah'a (c.c.) ve peygamberine isyan eden İsrailoğulları: "Her şeyiyle

57 Eb'ül-Hasan Ali Hüseyin en-Nedvî, Kısasu'n-Nebiyyîn, s. 264.
58 A'raf suresi, 154. ayet.
59 bk. A'raf suresi, 155. ayet ve Bakara suresi, 54. ayet.
60 Mâide suresi, 21. ayet.

mükemmel olan Mısır'dan bizi çıkarıp bu çöllere düşürdün. Bir de mukaddes topraklara yerleşmemizi istiyorsun. Kâfirlerle savaşmamızı emrediyorsun. Sen ve Rabb'in gidin savaşın. Biz gelmiyoruz, burada

OKUYALIM

Bakara suresi, 47-54. ayetler; "Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi ve (bir zamanlar) sizi cümle âleme üstün kıldığımı hatırlayın. Öyle bir günden sakının ki o gün hiç kimse bir başkası adına bir şey ödeyemez. Hiçbir kimseden herhangi bir şefaat kabul olunmaz, fidye alınmaz. Onlara yardım da edilmez. Hani, sizi azabın en kötüsüne uğratan, kadınlarınızı sağ bırakıp, oğullarınızı boğazlayan Firavun ailesinden kurtarmıştık. Bunda, size Rabbinizden (gelen) büyük bir imtihan vardı. Hani, sizin için denizi yarmış, sizi kurtarmış, gözlerinizin önünde Firavun ailesini suda boğmuştuk. Hani, biz Musa ile kırk gece için sözleşmiştik. Sizler ise onun ardından (kendinize) zulmederek bir buzağıyı tanrı edinmiştiniz. Sonra bunun ardından şükredesiniz diye sizi affetmiştik. Hani, doğru yolu tutasınız diye Musa'ya Kitab'ı (Tevrat'ı) ve Furkan'ı vermiştik. Musa kavmine dedi ki: 'Ey kavmim! Sizler, buzağıyı ilah edinmekle kendinize yazık ettiniz. Gelin yaratıcınıza tövbe edin de nefislerinizi öldürün (kendinizi düzeltin). Bu, Yaratıcınız katında sizin için daha iyidir.' Böylece Allah da onların tövbesini kabul etti. Çünkü Allah, tövbeleri çok kabul edendir, çok merhametlidir."

oturacağız." dediler.[61] Bunun üzerine Hz. Musa son bir kez daha İsrailoğullarını doğru yola davet etti.[62]

Hz. Musa'nın sözleri kâr etmemişti. İsrailoğulları Hz. Musa'yı dinlemiyor ve onun isteklerini yerine getirmiyordu. Bu inat karşısında bütün çabalarının boşa gideceğini anlayan Hz. Musa:**"'Ya Rabb'i, kardeşim Harun'dan başka kimseye sözüm geçmiyor. Artık bizimle bu yoldan çıkmış milletin arasını ayır.' dedi."**[63] Onun bu içten duasına cevap veren Allah Teâlâ: **"Artık o topraklar onlara kırk yıl haram kılındı. Çöllerde şaşkın şaşkın dolaşıp eziyet çekecekler. Sen o fasık millete asla üzülme!"**[64] buyurdu. İsrailoğulları'ndan ayrılan Hz. Musa, bir süre sonra vefat etti. Peygamberliği süresince önce Firavun ile sonra da halkının cehalet ve inadı ile mücadele eden Hz. Musa vazifesini en güzel şekilde yerine getirmişti. Tevrat'ın ayetlerini okumuş ve halkına öğretmişti.

İsrailoğulları kırk yıl sahrada başı boş dolaştılar.

Ancak İsrailoğulları, Hz. Musa'nın tüm çabalarını boşa çıkarmış, peygamberlerinin rızasını alamayan bir topluluk olmuştu. Bunun neticesinde Allah (c.c.) tarafından çölde kırk yıl boyunca dolaşmakla cezalandırıldılar. Bu süre içerisinde Mısır'da köleliğe alışan nesil

61 bk. Mâide suresi, 24. ayet.
62 Bakara suresi, 47-54. ayetler.
63 Mâide suresi, 25. ayet.
64 Mâide suresi, 26. ayet.

ölmüş, yerine onların çocukları gelmişti. Böylece, Allah'ın (c.c.) nimetlerini inkar eden isyankâr toplum, cezasını bulmuştu. Allah (c.c.) onlara zulmetmemişti. Onlar isyanlarının karşılığını bulmuşlardı.

İsrailoğulları, içlerinden kendilerine peygamberler gönderen, kendilerini Firavun'un zulmünden kurtaran, yaşadıkları çağda başka hiçbir topluma verilmeyen nimetleri lütfeden Allah Teâlâ'ya (c.c.) karşı nankörlük etmiş; O'nun defalarca af ve merhametine rağmen isyanlarından vazgeçmemişlerdi. Allah'ın (c.c.) ayetlerini inkara kalkışmışlar, şefkat ve merhametiyle onlara öncülük yapan, onları kölelikten kurtarıp özgürlüğe kavuşturan Hz. Musa'yı çok incitmişlerdi. Ona eziyet etmişler, inat edip onunla alay etmişlerdi.[65]

OKUYALIM

Âl-i İmrân suresi, 112-115. ayetler; "Onlar nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah'ın ahdine ve insanların (müminlerin) himayesine sığınmadıkça kendilerine zillet (damgası) vurulmuştur; Allah'ın hışmına uğramışlar ve miskinliğe mahkûm edilmişlerdir. Çünkü onlar, Allah'ın ayetlerini inkar ediyorlar ve haksız yere peygamberleri öldürüyorlardı. Bu da onların isyan etmiş ve haddi aşmış bulunmalarındandır. Hepsi bir değildir; ehlikitap içinde istikamet sahibi bir topluluk vardır ki gece saatlerinde secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini okurlar. Onlar, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar; iyiliği emreder, kötülükten men ederler; hayırlı işlere koşuşurlar. İşte bunlar iyi insanlardandır. Onların yaptıkları hiçbir hayır karşılıksız bırakılmayacaktır. Allah, takva sahiplerini çok iyi bilir."

Allah Teâlâ, sadece İsrailoğullarına değil tüm insanlara çok büyük nimetler vermiştir. O'nun verdiği nimetler saymakla bitmez. İnsana düşen ise verdiği nimetler için O'na teşekkür etmek ve O'na isyan etmemektir. Fakat insanoğlu Rabb'ine karşı çok nankördür.[66] İman ile karakterini olgunlaştırmazsa bu nankörlük hastalığı, onu hak ve hakikatlerden uzaklaştırabilir. Bu durum ancak peygamberlerin açıkladığı ve öğrettiği ilâhî öğretilerle tedavi edilebilir. Hz. Musa'nın toplumu, peygamberlerine hiç tereddütsüz inansalardı ve kendilerinden isteneni kabullenip yerine getirselerdi bu zahmetleri çekmeyeceklerdi. İman ve itaatle şükrettikleri için de Allah Teâlâ onlara nimetlerini daha çok verecek ve yeni yurtlarında huzur içinde yaşayacaklardı. Çünkü Allah Teâlâ İsrailoğulları'na hitaben tüm insanlığa şöyle seslenmişti: **"Hatırlayın ki Rabb'iniz size: 'Eğer şükrederseniz elbette size (nimetlerimi) artıracağım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!' diye bildirmişti."**[67]

DEĞERLENDİRELİM

Hz. Musa ve toplumunun başından geçen olaylardan çıkarılacak sonuçları sıralayınız.

* Hz. Musa, hakikati savunması ve Firavun'la mücadelesinde gösterdiği sabırla bizim için güzel bir örnektir.

* ....

* ....

65 bk. Âl-i İmrân suresi, 112-115. ayetler.
66 bk. Âdiyât suresi, 6. ayet.
67 İbrahim suresi, 7. ayet.

2- Sureleri Tanıyorum: Yasin Suresi

Yasin Suresi Hakkında Bilgi

Surenin Kimliği	
Adı:	Yasin suresi
Ayet Sayısı:	83
Kur’an’daki Yeri:	36. suredir.
Nüzûl Zamanı:	Mekke Dönemi

Surenin İsmi: Adını, ilk ayetini oluşturan “Ya" ve "Sîn” harflerinden almıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.) onu bu adla anmış, aynı zamanda bu sureyi *“Kur’an-ı Kerim’in kalbi”* olarak nitelemiştir.

Surenin Nüzûl Zamanı ve Konusu: Yasin suresi, müşriklerin Peygamber Efendimiz’e (s.a.v.) ve Müslümanlara karşı baskı ve eziyetlerini artırdıkları bir dönemde, Mekke döneminin ortalarında inmiştir.

Surede, İslam inancının üç temel esası olan Allah’ın (c.c.) birliği (tevhid), peygamberlik (nübüvvet) ve ahiret konuları ele alınmaktadır. Konular, tabiatın mükemmel kuruluşu ve işleyişinden deliller getirilerek anlatılmaktadır.[68]

Surenin Fazileti: Yasin suresinin fazileti hakkında birçok hadis nakledilmiştir. Bunlardan birinde Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurur: *“Her şeyin bir kalbi (özü/odak noktası) vardır. Kur’an’ın kalbi de Yasin’dir.”*[69]

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bir başka hadisinde de şöyle buyurur: *“Yasin, Kur’an’ın kalbidir. Onu, yalnız Allah’ı ve ahiret yurdunu isteyerek okuyan kimsenin Allah (c.c.) günahlarını bağışlar. Ölmüşlerinize Yasin okuyunuz.”*[70]

Vefat edenlere Yasin okunmasını tavsiye eden bu hadis, genel olarak “Ölmek üzere olanların yanında okuyunuz.” şeklinde anlaşılmıştır. Bununla birlikte “vefat edenlerin arkasından” veya “kabri başında” okunacağı şeklinde anlayanlar da vardır.[71]

Ölmek üzere olan birine Yasin suresini okumanın maksadı, ölümün yaklaştığı zor anda ona İslam’ı toplu bir şekilde hatırlatarak imanını tazelemesini sağlamaktır. Böylece söz konusu kişinin gözünde ahiret manzarası canlanır. Öbür dünyada nelerle karşılaşacağını hatırlayarak kendisini buna hazırlar.[72] Ölmüşlerin arkasından Kur’an-ı Kerim okumak ise onların hayrı için yaptığımız bir ibadet ve duadır. Bununla birlikte Kur'an'ın kalbi olan Yasin suresi, içerisinde barındırdığı manalar itibariyle yaşayanlar için de önemli bir ilke kaynağıdır. Zira Yasin suresi tabiatin mükemmeliyetini

---

68 bk. Bekir Topaloğlu, “Yasin suresi”, TDV İslam Ansiklopedisi, c.43, s.340.
69 Tirmizî, Fedâilü’l-Kur’ân 7.
70 bk. Ebu Davud, Cenâiz 24; İbn Mâce, Cenâiz 4; Ahmed b. Hanbel, Müsned, c.5, s.26.
71 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c.4, s.424.
72 bk. Mevdudi, Tefhimu’l-Kur’an, c.4, s.568.

gözler önüne sererek insanlara izah ettiği tevhid ilkesi yaşayanlar için iman etmenin temel ilkesidir. Aynı şekilde ahiretten bahseden Yasin suresi, dünya hayatının İslam dinin ilkeleri doğrultusunda geçirmek için insanlara öğüt verir. Bu nedenle Yasin suresi sadece vefat eden yakınlarımız için okuyacağımız bir sure olmaktan çok kendimiz için edineceğimiz ilkeler barındıran bir suredir.

Surenin faziletiyle ilgili bu ve benzeri hadislerden dolayı İslâm âlimleri, Resûlullah'ın Yasin suresine özel bir ilgi gösterdiği kanaatini taşımışlardır. Müslümanlar da Kur'an tilâvetinde ona ayrı bir yer vermişlerdir. [73]

Surenin Açıklaması

83 ayetten oluşan Yasin suresi beş bölümde incelenebilir.

Birinci Bölüm (1-12. Ayetler):

Bu bölümün ana konusu, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğinin ispatı ve Kur'an'ın vahiy ürünü oluşudur.

Sureye, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hak bir peygamber, Kur'an-ı Kerim'in de ilahi bir kitap olduğuna vurgu yapılarak başlanır. Kur'an-ı Kerim'in ve Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) gönderiliş amacından bahsedilir. Resûl-i Ekrem'in peygamberliğini inkâr eden ve ona karşı koyan Kureyş müşrikleri uyarılır. Bu çerçevede, insanların her yaptığının amel defterlerine yazıldığı haber verilir.

Yasin suresinin 1. ayeti mukattaa harflerindendir.[74] Bu harflerle başlayan surelerden sonra genellikle kitaptan, ayetlerden veya vahiyden söz edilir. Burada da aynı üslup kullanılarak bu harflerden oluşan kitaptan ve gönderildiği peygamberden bahsedilmiştir.

Bir diğer yoruma göre ise "Yasin" bazı Arap kabilelerinde "Ey insan!" anlamına gelen bir kısaltmadır ve bununla Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.) hitap edilmektedir.[75]

2-4. ayetlerde, **"Hikmet dolu Kur'an'a andolsun ki sen elbette dosdoğru bir yol üzere gönderilenlerdensin."** buyrularak Hz. Muhammed'in (s.a.v.) gerçek bir peygamber olduğu, yeminle vurgulanır. Hikmetlerle dolu Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğine bir delildir. Çünkü bu sözler bir insanın yeteneklerinin çok üstündedir. Böylesine hikmetli sözleri ancak bir peygamber tebliğ edebilir. Hz. Muhammed'i (s.a.v.) tanıyan herkes bu sözlerin yani Kur'an'ın, ona ait olmadığını veya onun başka bir kimseden öğrenmediğini çok iyi bilir.[76]

5-7. ayetlerde Kur'an'ın ve Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) gönderiliş gayesinden söz edilir. Yakın dönemdeki atalarına peygamber gönderilmeyen ve bu yüzden ahirette başlarına geleceklerden habersiz olan inkarcı Kureyş müşrikleri uyarılır. İnatlarında devam etmeleri halinde cehennem azabıyla cezalandırılmayı hak edecekleri bildirilir.[77]

---

73 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c. 4, s. 424.
74 Huruf-u Mukattaa: Ayrı ayrı okunan alfabe harfleridir. Kur'an-ı Kerim'de 29 sure bu harflerle başlamaktadır.
75 Abdurrahman Çetin, "Yasin Suresi", İslam'da İnanç, İbadet ve Yaşayış Ansiklopedisi, c. 4, s. 477.
76 bk. Mevdudi, Tefhimu'l-Kur'an, c. 4, s. 569.
77 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c. 4, s. 426.

8 ve 9. ayetlerde, birçok açık kanıta rağmen inatla inkarcılıklarını sürdürenlerin, içinde bulundukları duruma dikkat çekilir. Onlar öyle iç ve dış etkenler, öyle psikolojik ve sosyolojik şartlar ve öyle alışkanlıklarla kuşatılmışlardır ki boyunlarına, çenelerine kadar dayanan boyunduruklar geçirilmiş gibidirler. Kafaları yukarı kalkık ve gözleri aşağıya kaymıştır; hangi yöne dönseler hidayet ışığına, İslam'ın nuruna uzaktırlar. Kibirlendikleri ve nefislerine tutsak oldukları için kendilerini çevreleyen dış âlemdeki, ruhî ve biyolojik yapılarındaki kanıtları artık göremezler.

10. ayette, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) inkarcılıkta direnenleri iman dairesine sokmakla yükümlü olmadığına, böyle kimselerin kendi tercihlerinin sonucuna katlanmak zorunda kalacaklarına işaret edilir.

11. ayette peygamberin uyarısından faydalanıp iman edecek, böylece Allah'ın (c.c.) müjdelediği af ve ödüle kavuşacak olan kimselerin niteliklerinden bahsedilir. Bunlar; öğütlerin en güzeli olan Kur'an-ı Kerim'e kulak verir, o öğütleri benimseyip uygularlar. İnsanların arasında olduğu gibi kimsenin görmediği yerlerde de Rahmân olan Allah'tan (c.c.) korkar ve O'na saygı gösterirler.

12. ayette, Yüce Allah'ın eşsiz kudretine, ilmine, ölüleri diriltmeye ve herkesin yapıp ettiklerini bilmeye yalnız Allah'ın kâdir olduğuna özel bir vurgu yapılır. **"...Onların yaptıklarını ve bıraktıkları eserlerini yazarız..."** buyrularak bir yandan iyi olsun kötü olsun insanların bütün işlediklerinin tespit edildiği belirtilir. Ayrıca kişinin öbür dünyada karşısına çıkacak amel defterinin ölümle kapanmadığı bildirilir.

ARAŞTIRALIM

Sevgili Peygamberimizin şu hadisi Müslümanların, yararı devam ettiği sürece sevabı da yenilenen hayır faaliyetlerine yoğun biçimde yönelmelerinde ve özellikle vakıf kurumunun gelişmesinde çok etkili olmuştur: *"İnsan öldükten sonra amel (defteri) kapanır; yalnız şu üç şeyin sevabı devam eder: Sadaka-i cariye, yararı sürekli olan ilim ve kendisine dua eden hayırlı evlât."* (Müslim, Vasiyet, 14; Tirmizî, Ahkâm, 36)

Bu hadis-i şerif bağlamında;

* Sadaka-i cariye için bir örnek bulalım.
* Yararlı ilmin ve hayırlı evlâdın, kişiye vefatından sonra nasıl sevap kazandıracağını araştıralım.

Yararlı bir bilgiyi öğretme, bir imkânını vakfedip kalıcı hayır yapma, insanların faydalanacakları binalar, camî, misafirhane, köprü vb. iyi eserler bırakmak -bu iz ve eserler varlığını koruduğu sürece- insanın sorumluluk hanesine sevap olarak kaydedilecektir. İnsanların eziyet çekmesine, zarara girmesine veya Allah (c.c.) yolundan sapmasına sebep olacak işler yaparak geride kötü izler bırakmak da -bu iz ve eserler varlığını koruduğu sürece- insanın sorumluluk hanesine günah olarak kaydedilecektir.[78]

Başkalarının kötülük işlemesine sebebiyet verecek kötü bir yol açanlar da bu ayetin kapsamındadır. Öldükten sonra etkileri devam eden bu kötülüklerden dolayı veballeri ve günahları da artmak-

78 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c.4, s.427.

tadır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şu hadisinde başkalarını etkileyecek çığır açmanın iki şeklini de ayrı ayrı ifade etmiştir: *"Kim iyi bir uygulamaya öncülük ederse kendisine hem o davranışın hem de kıyamete kadar onu örnek alan kimselerin sevabı verilir. Yine kim kötü bir uygulamaya öncülük ederse, kendisine hem o davranışın hem de kıyamete kadar onu örnek alan kimselerin günahı yüklenir."*[79]

İkinci Bölüm (13-32. ayetler):

Bu bölümde, Hz. Muhammed'den (s.a.v.) önce gönderilen diğer peygamberlerin tevhid mücadelelerinden bir örnek verilir. Geçmiş toplumlarda inançları uğruna mücadele edip şehit olanlar övülür. Cennette kendilerine verilecek nimetlerden bahsedilir. Allah'ın (c.c.) dini uğrunda canlarından vazgeçen bu insanlara ölüm anında yapılan ikramlar dile getirilir. Bu uğurda büyük sıkıntılara katlanan Resûl-i Ekrem ve ona tâbi olanlar teselli edilir.

13-32. ayetlerde, bir şehir halkının durumu ibret levhası olarak anlatılır. Allah Teâlâ o şehir halkına iki elçi göndermişti. Halk onları dinlemeyince bir üçüncüsünü gönderdi. Yine de inkarlarından vazgeçmediler. **"...Siz de ancak bizler gibi insanlarsınız...Siz sadece yalan söylüyorsunuz!"[80] "...Doğrusu sizin yüzünüzden üzerimize uğursuzluk geldi. Eğer vazgeçmezseniz, biliniz ki sizi taşlayacağız ve tarafımızdan size acı veren bir işkence yapılacaktır."[81]** dediler. Peygamberlere hakaret ettiler, onları ölümle tehdit ettiler. Bu sırada bir mümin, hemşehrilerinin onlara zarar vermesinden endişe ederek olay yerine koştu. Elçilerin haklı olduğunu mantıklı ve ikna edici sözlerle açıkladı. Onların doğru yolda olduklarını ve yaptıkları iş için herhangi bir ücret istemediklerini söyledi. Tek yaratıcıya kulluk etmenin akla uygun olduğunu ifade etti. Fayda vermeye ve herhangi bir bela ve musibeti önlemeye gücü yetmeyen başka ilahlara tapmanın mantıksızlığını vurguladı. Kendisinin iman ettiğini açıkladı, onları da elçilere uymaya davet etti.[82] Fakat uyarıların hiçbiri o şehir halkına fayda vermedi. Üstelik hemşehrileri o yiğit mümini hunharca öldürüp şehit ettiler. Sonuç olarak, Allah'ın (c.c.) birliğine ve elçilere inanan o mümin kişi cennetle ve Rabb'inin ikramlarıyla müjdelenirken şehir halkı, yaptıkları yüzünden korkunç bir ilahi cezaya çarptırıldı.[83]

Bu ayetlerin indiği dönemde Mekke müşrikleri de tıpkı kıssada anlatılan şehir halkı gibi, kendilerine Allah (c.c.) tarafından gönderilen Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğini ısrarla reddetmekteydi. İnananlara işkence ediyor, Peygamberimiz'i (s.a.v.) öldürmeyi düşünüyorlardı. Kıssanın amacı, ilahi mesaja bu şekilde ısrarla kulak tıkayanlar ile ona gönülden inananların sonları hakkında bir örnek vermektir. Böylece, bir taraftan Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberliğini inkar eden Mekke müşrikleri uyarılmış, diğer yandan da Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) ve ona uyan müminlerin moralleri yükseltilmiştir.[84]

79 Müslim, İlim 15, Zekât 69; Ahmed b. Hanbel, Müsned, c.4, s.362.
80 Yasin Suresi, 15. ayet.
81 Yasin Suresi, 18. ayet.
82 bk. Yasin suresi, 20-25. ayetler.
83 bk. Yasin suresi, 29. ayetler.
84 Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c.4, s.430-432.

Üçüncü Bölüm (33-47. ayetler):

Surenin üçüncü bölümünde, Allah'ın (c.c.) birliğini ve yüceliğini gösteren delillerden örnekler verilir. Sonbahar ve kışla beraber canlılıklarını kaybeden bitkilerin ilkbaharda yeniden canlanmasına ve yeryüzündeki nimetlere dikkat çekilir. Geceyle gündüz, güneşle ay arasındaki düzen ve uyumdan bahsedilir. İnsanların bildiği ve henüz bilgi sahibi olmadığı nice varlıkların çift olarak yaratılmasına, suyun kaldırma gücü sayesinde gemilerin denizde batmadan ilerlemesine temas edilir. Bunlardan her birinin Allah'ın (c.c.) birliği ve yüceliğini gösteren bir delil olduğu belirtilir.

33-35. ayetlerde, Allah Teâlâ'nın sonsuz ilmini ve büyük gücünü görmek isteyen insanların, evrende ve yakın çevrelerinde olup bitenlere ibret gözüyle bakmalarının yeterli olacağı mesajı verilir: **"Ölü toprak onlar için bir delildir. Biz, onu diriltir ve ondan taneler çıkarırız…"[85]**

Yüce Rabb'imiz canlılık ve hayattan eser yokken yeryüzüne can verdi ve onu yaşanır hale getirdi. Tabiattaki su döngüsüyle sürekli bir yenilenme ve canlılığın devamını sağladı. Orada, insanın temel gıdalarını oluşturan ürünler meydana getirdi. İşte yeryüzünü bu hale getirenin kim olduğunu, hayatın devamlılığını sağlayan yasaları kimin koyduğunu düşünmek bile Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini ve eşsiz kudretini kavramak için yetecek kanıtları gözlerimizin önüne serecektir.[86]

36. ayette, Allah'ın (c.c.) birliğini gösteren ikinci delil getirilir. Kâinatta insanın bildiği ve bilmediği bütün çiftleri Allah'ın (c.c.) yarattığı belirtilir. Her birinin eşi, benzeri, karşıtı olan bu çiftlerin hepsinin sonradan yaratılmış olduğuna, dolayısıyla bunları yaratanın tek olduğuna dikkat çekilir: **"Yerin bitirdiği şeylerden, insanların kendilerinden ve daha bilemedikleri nice şeylerden, bütün çiftleri yaratanın şanı yücedir."**

BİLGİ KUTUSU

Çift yaratılma özelliği; bitkiler, insanlar ve bütün varlıklar için geçerlidir. Mesela elektrikte artı ve eksi kutuplar, cisimler arasında itme ve çekme kuvveti, atomlardaki pozitif ve negatif elektronlar bile bu ayetin haber verdiği şeyler arasında sayılır. Ayetin açtığı ufkun aydınlığında yapılacak bilimsel çalışmalar, bu alanda daha nice dikkat çekici sonuçların ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Bütün bunlardan maksat, her şeyi çift yaratan Allah'ın (c.c.) tek olduğunu, onun eşi ve ortağının bulunmadığını açıklamaktır.

(Ömer Çelik, Hakk'ın Daveti Kur'ân-ı Kerim Meâli ve Tefsiri, c.4, s.207)

Paul Dirac (Paul Dirak) adlı bilim adamının atom parçacıklarının da çift yaratıldığını yani elektron karşısında pozitronun bulunduğunu tespit edip "parite kanunu"nu keşfetmesi ve bu sayede Nobel Ödülü kazanması, bu ayetteki anlam derinliğine ışık tutucu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

(Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c.4, s.488)

85 Yasin suresi, 33. ayet.
86 bk. Hac suresi, 5. ayet.

37- 40. ayetlerde, Allah'ın (c.c.) birliğiyle ilgili üç önemli delile dikkat çekilir. Bu delillerden biri, Dünya'nın Güneş etrafında dönmesiyle oluşan ve her yeni günün ardından belirli bir düzen içinde gelen gecedir: **"Gece de onlar için bir delildir…"**[87] Diğeri yeryüzündeki canlıların hayat kaynağı olan Güneş'tir: **"Güneş de kendi yörüngesinde akıp gitmektedir…"**[88] Üçüncüsü de farklı evreleri bulunan Ay'dır: **"Ay'ın dolaşımı için de konak yerleri (evreler) belirledik…"**[89]

Güneş'in ve Ay'ın Dünya ve insanlar için büyük önemi ve güçlü etkileri bulunmakla beraber bunlar kendileri için belirlenen düzenin dışına çıkamaz. Hepsi de Allah Teâlâ'nın iradesine ve belirlediği yasalara uymak zorundadır.

Evrendeki herşey Allah'ın iradesindedir.

ARAŞTIRALIM

Güneş ile Dünya arasındaki uzaklık yaklaşık 150 milyon kilometredir. Kâinatın yaşı yaklaşık 15 milyar yıl, Güneş'in yaşı da 5 milyar yıl olarak tahmin edilmektedir. Güneş, içinde sıkışan ve yoğunlaşan maddelerin birleşip bütünleşmesiyle çok büyük bir alev topu hâlini almıştır. Orta büyüklükte bir yıldız olan Güneş, hacim itibariyle o kadar büyüktür ki içine Dünya gibi yaklaşık 1.300.000 gezegen sığabilir. Yüzey sıcaklığı 6000 santigrat derece, iç sıcaklığı ise 20 milyon santigrat derecedir. Kendi yörüngesinde saatte 720.000 kilometrelik muazzam bir hızla hareket eder. Bu, yaklaşık bir hesapla Güneş'in günde 17 milyon 280 bin kilometrelik yol kat ettiğini gösterir.

Muazzam gücü ve enerjisiyle Güneş, başta insanlık olmak üzere yeryüzündeki tüm canlılığa en faydalı olacak güç ve büyüklükte yaratılmış olup ışınlarını ölçülü bir şekilde Dünya'ya ulaştırmaktadır.

Bahsettiğimiz bu muazzam Güneş, Samanyolu Galaksisi'nde bulunan tahminen 200 milyar yıldızdan sadece birisidir. Aynı şekilde Samanyolu Galaksisi de modern teleskoplarla görülebilen birkaç yüz milyar galaksiden yalnızca birisidir ve bu Samanyolu Galaksisi'nin bir ucundan diğerine gitmek için 100 bin ışık yılı gereklidir.

Dünya'dan hareket edip galaksimizin merkezine varabilmek için 300.000 trilyon kilometre gitmemiz gerekir. İşte bu muazzam sistem içinde Güneş gibi durmadan yanan dev ateş topunu yaratan, döndüren ve ışığını alıp söndürecek olan kudret, şüphesiz Rabb'imizin kudretidir.

(Ömer Çelik, Hakk'ın Dâveti Kur'ân-ı Kerîm Meâli ve Tefsîri, c. 4, s. 207)

Öğrendiğimiz bilgilerle bu konu arasında bağlantı kuralım ve Allah'ın varlığına kainattan başka deliller araştırıp sınıfta paylaşalım.

87 Yasin suresi, 37. ayet.
88 Yasin suresi, 38. ayet.
89 Yasin suresi, 39. ayet.

41- 44. ayetlerde; inkarcılıkta direnenlere Yüce Allah'ın (c.c.) kendilerine verdiği yakın çevrelerindeki nimetler düşünüp ibret almaları için delil olarak gösterilir. Taşımacılığı kolaylaştıran ulaşım araçlarının da onun insanlara sağladığı bir imkân ve bir lütuf olduğu hatırlatılır: **"Onların soylarını dolu gemide taşımamız da onlar için bir delildir."[90]**

Dolu dolu gemilerin batmadan suların üzerinde gidebilmesi ve insan neslinin bu gemilerde taşınabilmesinin Allah Teâlâ'nın koyduğu yasalar sayesinde gerçekleştiğine dikkat çekilir. İnsanların binek olarak kullandıkları hayvanların da Allah (c.c.) tarafından yaratıldığı hatırlatılır. Ayetlerin indiği dönemde henüz bilinmeyen ulaşım araçlarına işaret edilir. Dolayısıyla tabiattaki yasaları koyan, bu imkân ve nimetleri -doğrudan veya dolaylı olarak- bizim hizmetimize sunan Yüce Rabb'imizdir.[91]

Önceki ayetlerde evrenden ve önceki topluluklardan örnekler vererek Allah'ın (c.c.) azameti ve kudreti üzerine düşündürüldükten sonra 45. ayette önceki toplulukların başına gelenlerden, geçmişte yaptıklarından ve gelecekte işleyebilecekleri günahlardan, başlarına gelebilecek felaketlerden, ahiret azabından korkmaları ve sakınmaları tavsiye edilmekte, bu tavsiyeye uyanlar merhametle müjdelenmektedir.

46. ayette, aklını ve gönlünü iman çağrısına kapatmakta direnenlerin kendilerine hangi türden ayet gelirse gelsin, ön yargılı davranıp yüz çevirdikleri ve ayetleri kabul etmedikleri belirtilir.

47. ayette, inkarcıların kendilerine verilen rızıktan, başkaları için de harcamaya davet edildiklerinde, bundan kaçındıkları belirtilir. Oysa o rızkı veren de onu yardıma muhtaç kimselerle paylaşmayı emreden de Allah Teâlâ'dır.

Dördüncü Bölüm (48-68. ayetler):

Bu bölümün ana konusu, ahiretin varlığı ve ahiret âlemiyle ilgilidir. Önce, kıyametin ansızın kopacağı bildirilir. Ardından insanların dirilişleri, hesap vermek için mezarlarından kalkışları, sonra da canlı bir tablo gibi cennet anlatılır. İnsan, cennete özendirilir. İnsanın cennete girmesine engel olan en büyük düşmanın şeytan olduğu ve ona karşı uyanık olunması öğütlenir. Ahiret gününde dünyada yapılan hiçbir şeyin Allah'tan (c.c.) gizlenemeyeceği haber verilir. İnsan, yaptığı kötülükleri gizleyecek olsa bile suç işleyen organlarının, kişinin aleyhine tanıklık yapacağı açıklanır. Bu kötü duruma düşmemesi için insana, doğru ile yanlışı ayırt etmeye yetecek kadar bir ömür ve imkân verildiği hatırlatılır.

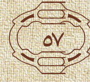
48 - 50. ayetlerde kıyametin, peygamberin uyarılarını hafife alan inkarcılara, büyük meleklerden İsrafil'in sura ilk üflemesi sonucunda çıkacak dehşet verici sesle ansızın kopacağı bildirilir.

51 - 54. ayetlerde, sura ikinci kez üflenip insanlar yeniden canlandığında ve hızla mahşer yerine doğru giderlerken dünyada bu gerçeği inkar edenlerin, önce neye uğradıklarını bilemez bir hâlde birbirlerine olup biten hakkında soru sormaya çalışacakları haber verilir. Hemen ardından da durumu anlayıp derin bir pişmanlık içinde Allah'ın (c.c.) sözünün ve peygamberlerin bildirdiklerinin doğru çıktığını itiraf edecekleri, canlı bir şekilde anlatılır: **"Sura üfürülür. Bir de bakarsın, kabirlerinden çıkmış, Rabb'lerine doğru akın akın gitmektedirler. Şöyle derler: 'Vay başımıza gelene! Kim bizi diriltip mezarımızdan çıkardı? Bu, Rahmân'ın vaat ettiği şeydir. Peygamberler doğru söylemişler."[92]** O gün, herkesin Yüce Allah'ın (c.c.) şaşmaz adaletinin güvencesi altında bulunduğu, hiç kimsenin en küçük bir haksızlığa uğratılmadan sadece yaptıklarının karşılığını göreceği belirtilir.[93]

90 Yasin suresi, 41-42. ayetler.
91 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c.4, s.433-449.
92 Yasin suresi, 51-52. ayetler.
93 bk. Yasin suresi, 53-54. ayetler.

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖي
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَدًاۜ لَهُمْ فٖيهَٓا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌۘ
وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلٖيلًا

"İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanları da, içinde ebediyen kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetlere sokacağız. Orada onlar için tertemiz eşler vardır ve onları koyu bir gölgeliğe alacağız."

(Nisâ suresi, 57.ayet)

55-58. ayetlerde, cennetliklerin ahirette karşılaşacakları güzel nimetlerden bahsedilir: **"Şüphesiz cennetlikler, o gün sefa sürmekle meşguldürler."**[94] buyrularak cennetle ödüllendirilenlerin cehennemliklerin karşılaşacağı kötü durumlardan uzak, asla sıkıcı olmayan ve eşsiz haz veren tatlı bir meşguliyet ve nimetler içinde olacakları bildirilir.[95] Cennette kendilerine her tür nimet bol bol verilecektir. Bu maddi nimetlerin hepsinden daha değerli olan ise **"selâm"** sözüyle bildirilen Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanmış olma müjdesidir.[96]

59. ayette ise müminlere yapılan iltifatlara karşılık, günahkârlara sert bir dille hitap edileceği haber verilir. Çünkü daha önce belirtildiği gibi, o gün herkes dünyada yaptıklarına göre muamele görecektir.

60-64. ayetlerde şeytana kulluk edilmemesi, yalnız Allah'a (c.c.) kulluk edilmesi istenir: **"Ey Âdemoğulları! Ben size, 'Şeytana kulluk etmeyin. Çünkü o, sizin için apaçık bir düşmandır. Bana kulluk edin. İşte bu dosdoğru yoldur.' diye emretmedim mi?"**[97] Bu emir karşısında kul, Yüce Rabb'inin uyarısını dikkate almalı, şeytanın kışkırtmalarına kapılmamalı, telkinlerine uymamalı ve Allah'a (c.c.) isyan etmemelidir. Yoksa cezayı hak etmiş olur.

65. ayette, hesap günü dünyada yapılan her şeyin ortaya çıkacağı bildirilir. İnsan, yaptıklarını gizlemek istese bile hesap günü organlar dile gelecek, sahibi hakkında şahitlik yapacaktır: [98] **"O gün biz onların ağızlarını mühürleriz. Elleri bize konuşur, ayakları da kazandıklarına şahitlik eder."**[99]

66-68. ayetlerde, iman ve inkar konusunda sağlanan seçim imkânından bahsedilir. Allah Teâlâ, dünya hayatını iyiyi kötüden ayırmayı sağlayacak bir sınav alanı olarak düzenlediği için inkarcıları hemen cezalandırmamaktadır. Gücü yettiği hâlde, onlara verdiği imkân ve nimetleri onların ellerinden hemen almamaktadır. Fakat inkarcıların dünyada kendilerine tanınan bu fırsatları ve ömür nimetini bitmez tükenmez bir sermaye olarak görmeleri büyük bir yanılgıdır. Hâlbuki insan yaşlılık gerçeği üzerinde düşünmeli, ölümü unutmamalıdır.

---

94 Yasin suresi, 55. ayet.
95 bk. Yasin suresi, 56-57. ayetler.
96 bk. Yasin suresi, 58. ayet.
97 Yasin suresi, 60-61. ayetler.
98 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c. 4, s. 433-449.
99 Yasin suresi, 65. ayet.

Beşinci Bölüm (69-83. ayetler):

Kur'an-ı Kerim'in vahiy olduğu, şiirle hiçbir ilgisinin bulunmadığı vurgulanır. Sonra da Allah'ın (c.c.) gerçek bir ilah olarak insanlara yaptığı iyilikler sayılır. Bu kadar iyilik yapılan insanın, Allah'a (c.c.) karşı gelmesi ve hakikate düşman olması kınanır. Yaş ağaçtan nasıl ateş çıkarılıyor, spermden insan yaratılıyorsa çürüyüp toprak olacak olan bedenlerin de Allah (c.c.) tarafından yeniden diriltileceği vurgulanır. Allah'ın (c.c.) her şeye gücünün yettiğini ve egemenliğinin sonsuz olduğunu bildiren ayetlerle sure son bulur.

69. ayette, surenin başında kendisi üzerine yemin edilen Kur'an'ın ve hak peygamber olduğu vurgulanan Hz. Muhammed'e (s.a.v.) verilen görevin ne olduğu açıklanır. Aslında, Mekke müşrikleri Resûlullah'ın özelliklerine dikkat etselerdi onun şair olmadığını ve ilahi mesaj getiren bir peygamber olduğunu anlayacaklardı. Yine açıktır ki Hz. Muhammed'in (s.a.v.) getirdiği vahiy, sırf bir öğüt niteliğindedir.[100] Yani kendisi için bir menfaat sağlama aracı olmayıp sadece insanlığın hayrına ve kurtuluşuna vesile olacak açıklamalar içermektedir. O, insanların beyinlerini uyuşturacak esrarengiz bilgiler ve bilmece gibi ifadeler taşıyan bir söz değildir. Aksine, içerik ve üslubuyla insanı düşünmeye sevk eden apaçık bir Kur'an'dır. Yine o, bazı ibadetlerde okunan ve okunup uygulanması karşılığında sevap kazanılan ilahi bir kitaptır.

YORUMLAYALIM

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُۜ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْاٰنٌ مُبِينٌۙ ﴿٦٩﴾

لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

"Biz o Peygamber'e şiir öğretmedik. Bu ona yaraşmaz da. O(na verdiğimiz) ancak bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır. (Aklen ve fikren) Diri olanları uyarması ve kâfirler hakkındaki o sözün (azabın) gerçekleşmesi için Kur'an'ı indirdik."

(Yasin suresi 69-70.ayetleri)

Bu ayetler çerçevesinde ölülerin arkasından Kur'an okumayı ve Kur'an-ı mealiyle birlikte okumayı sınıfta arkadaşlarınızla birlikte yorumlayınız.

70. ayette, Kur'an'ın indiriliş amacı kısa ve öz bir şekilde ifade edilir: **"(Aklen ve fikren) Diri olanları uyarması ve kâfirler hakkındaki o sözün (azabın) gerçekleşmesi için Kur'an'ı indirdik."**

Bu ayette, iki temel sonuca değinilmektedir. Akıl nimetini gereğince değerlendirebilen ve iman ışığının gönlüne girmesini önlemek için özel bir çaba harcamayan yani basireti açık; ruhuyla, aklıyla, yüreğiyle diri olanlar bu mesajdan gerekli uyarıları alabileceklerdir. İnatla inkarcılığa sarılanlar ise -artık mazeretleri kalmayacağından- cezayı hak edeceklerdir.[101]

100 bk. Yasin suresi, 69. ayet.
101 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c.4, s.449-452.

71- 76. ayetlerde, insanlara nimet olarak Allah'ın (c.c.) sunduğu ve insanların binmek; etlerinden, sütlerinden vb. ürünlerinden yararlanmak üzere kendi hâkimiyetleri altına alabildikleri hayvanlardan bahsedilir. İnsanların Allah Teâlâ'nın kendilerine lütfettiği nimetlerin değerini bilmedikleri, gereğince şükretmedikleri belirtilir. Üstelik kendilerine hiçbir yararı dokunmayan varlıkları ilah edindikleri, bu sahte ilahlardan yardım göreceklerini umdukları belirtilir. Sonra Resûlullah'a (s.a.v.) teselli verilir ve onların sözlerinden ötürü üzülmesine gerek olmadığı bildirilir.

77- 79. ayetlerde, müşriklerin küstahlık derecesine varan tavırları için canlı bir örnek üzerinde durulur. İnsanın kendi yaratılışı üzerinde düşünmeyi bir kenara bırakıp küstahça Yüce Yaratıcının ve peygamberlerin haber verdiklerini yalnızca aklıyla yargılamaya kalkışmasının ne kadar çelişkili olduğu, somut bir örnek ışığında ortaya konur. Spermden meydana gelen insanın dünyaya geliş şeklini göz ardı ederek **"...Çürümüş kemikleri kim diriltecek?.."**[102] diye soran inkarcıya, **"...İlk defa yaratmış olan diriltecek..."**[103] şeklinde cevap verilir.

BİLGİ KUTUSU

Yasin suresinin 77-79. ayetlerinin inişiyle ilgili şöyle bir olay nakledilir:

Öldükten sonra tekrar dirilmeyi inkâr eden Mekke müşriklerinin önde gelenlerinden Übey b. Halef, eline çürümüş bir kemik alıp ufaladıktan sonra Resûlullah'a (s.a.v.) gelerek "Böyle un ufak olduktan sonra Allah (c.c.) bunu diriltecek öyle mi?" dedi.

Rasul-i Ekrem (s.a.v.) de: *"Evet. Nitekim o seni de öldürecek, sonra tekrar diriltip cehenneme atacak."* cevabını verdi. Bu olay üzerine bu ayetler nazil oldu.

(Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c. 4, s. 453.)

80. ayette, ölüden dirinin çıkarılması ile ilgili tereddüt ve itirazlara karşı örnek verilir. Bu örnekte, birbirine tamamen zıt görünen iki özellikten söz edilir: Islaklık ve ateş. Allah Teâlâ yeşil ağaca yanma özelliği verebiliyorsa kıyamet günü de ölüleri diriltebilir.

81- 83. ayetlerde, göklerin ve yerin yaratılışındaki ihtişama dikkat çekilir. Böyle muhteşem bir yaratma gücü bulunan ve sonsuz ilim sahibi olan Allah'ın (c.c.), insanları diriltip huzuruna getirmeye elbette gücü yeter. Varlıkları yoktan yaratmaya gücü yeten, evrendeki her şeyin sahibi, dilediği her şeyi yapabilen Allah Teâlâ'nın insanları tekrar yaratma gücünden kuşku duyulması bir tutarsızlık olur. Sonunda herkes diriltilecek, Allah'ın (c.c.) huzuruna çıkacak ve dünyada yaptıklarının hesabını verecektir:[104] **"Gökleri ve yeri yaratan Allah'ın, onların benzerini yaratmaya gücü yetmez mi? Evet yeter. O, hakkıyla yaratandır, hakkıyla bilendir. Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri o şeye ancak 'Ol!' demektir. O da hemen oluverir. Her şeyin egemenliği elinde olan Allah'ın şanı yücedir. Siz yalnız O'na döndürüleceksiniz."**[105]

102 Yasin suresi, 78. ayet.
103 Yasin suresi, 79. ayet.
104 bk. Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrıcı, İbrahim K. Dönmez, vd., Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, c. 4, s. 453-456.
105 Yasin suresi, 81-83. ayetler.

Yasin suresinden çıkarılabilecek sonuçlardan bazıları şunlardır:

- *Hz. Muhammed (s.a.v.), Allah'ın* (c.c.) *insanları uyarmak için gönderdiği elçidir.*
- *Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ancak Allah (c.c.) korkusu taşıyan iyi niyetli kimseler uyar.*
- *Allah* (c.c.), *iyi ve kötü bütün yaptıklarımızı kaydetmektedir ve ahirette bunların hesabını soracaktır.*
- *Geçmişte, inkârları yüzünden helak edilen şehir halkı bizim için ibrettir.*
- *Evrene, çevremize ve kendimize baktığımızda Allah Teâlâ'nınvarlığını, birliğini ve eşsiz gücünü gösteren birçok delil görürüz.*
- *İnkârcılar, dirilip Allah'ın* (c.c.) *huzuruna gelince büyük pişmanlık duyacaklardır.*
- *Müminler nimet dolu cennetlere girecek, inkârcılar ise cehenneme atılacak ve kimseye en ufak haksızlık yapılmayacaktır.*
- *İnsanı bir spermden yaratan, yeşil ağaca yanma özelliği veren, gökleri ve yeri yoktan var eden Allah* (c.c.), *ölüleri de diriltmeye kadirdir.*

Yasin suresinin mealini okuyun ve kendinize çıkardığınız sonuçları aşağıya yazınız:

≈ ....
....

≈ ....
....

≈ ....
....

≈ ....
....

≈ ....
....

≈ ....
....

≈ ....
....

3- Kur'an'dan Dualar Öğreniyorum: Ahkâf 15.

İnsanın Allah (c.c.) ile iletişimi dua ve ibadet vasıtası ile olmaktadır. Her şeyiyle iletişim ilkelerini bize öğreten Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c.) ile iletişimimizde bizlere rehberlik etmektedir. Kur'an-ı Kerim'de Allah Teala kimi zaman peygamberlerin dualarını bize doğrudan örnek göstermektedir.[106] Kimi zaman da nasıl dua etmemiz gerektiğini, hangi duaların kabul edildiğini, neyi istememiz gerektiğini bize öğretmekte ve duâ konusunda bize yol göstermektedir.[107]

Ahkâf suresinin 15. ayetinde, üzerimizde çok fazla emeği ve hakkı bulunan annemiz ve babamız için **"Biz, insana anne babasına iyi davranmayı emrettik..."** buyurularak bizi yetiştiren bu insanlara iyi davranmamız emredilmiştir. Ayrıca ayetin devamında annenin evlat üzerindeki haklarından bahsedilmiştir. Hamilelik, doğum ve emzirme sürecindeki zahmetler hatırlatılarak annenin evladı üzerindeki haklarına dikkat çekilmiştir. Bu nedenle anne ve babamızın bize verdiği emekler ve özverileri için onlara dua etmemiz öğütlenmektedir. Burada dikkat çekilen bir unsur vardır: Anne ve babamız, Allah'ın (c.c.) bize verdiği birer nimet olarak şükür ve dua sebebi olmalıdır. Ayrıca ayette, salih amel işlemek için dua etmemiz ve gelecek nesillerimizin salih kimseler olmalarını Allah'tan (c.c.) istememiz öğütlenmektedir.

DEĞERLENDİRELİM

Dua, kulun Allah'a (c.c.) sığınma ve yakarışını, Allah'ın (c.c.) yüceliği karşısında kulun güçsüzlüğünü itiraf etmesini, sevgi ve saygı duyguları içerisinde lütfunu, yardımını ve affını dilemesini ifade eder.

İnsan ihtiyacı olan herhangi bir şeyi elde etmeye istekli olmasına rağmen ona ulaşmada âciz, güçsüz ve yetersiz olduğunu, Rabb'inin ise duasını işiteceğini ve isterse ihtiyacını gidereceğini bilir. Çünkü insan; sınırlı, zayıf, arzu ve ihtiyaçlarla kuşatılmış bir varlık olarak yaratılmıştır. Allah (c.c.) ise; yaratıcıdır, gücü sonsuz, rahmeti geniş ve iyilikleri boldur. Fâtır suresi 15. ayette **"Ey insanlar! Allah'a muhtaç olan sizsiniz. Zengin ve övülmeye lâyık olan ise yalnızca O'dur."** buyurulmaktadır.

Ayetin de işaret ettiği gibi dua; insanın Allah (c.c.) karşısında kendi küçüklüğünün ve çaresizliğinin bilincinde olarak O'ndan bir şeyler istemesidir. Duada asıl hedef kulun kendi durumunu Allah'a (c.c.) arz etmesi olduğuna göre bu, kul ile Allah (c.c.) arasındaki bir ilişkidir. Bu ilişkide kul, kendini yaratan ve rızık veren Rabb'ine halini arz eder, acizliğini, güçsüzlüğünü dile getirir, hatalarını ve eksikliklerini iletir. Bunun karşısında o Yüce Makam'dan yardım, af ve merhamet, güç ve destek ister. Bu durum, kulun Allah'a (c.c.) bağlılığı ve teslimiyetidir. Dua, ibadetin en büyüğüdür. Nitekim hadiste Peygamber Efendimiz (s.a.v.) "Dua ibadetin özüdür."[1] buyurmaktadır. Bu açıdan dua ederken, sanki namaz kılıyor gibi tam bir bağlılık ile kendimizi vererek dua etmeliyiz. Zaten A'raf suresi 55. ayet de bu duruma işaret etmektedir: **"Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin..."**

1 Tirmizi, Daavât, 1; Ebu Davud, Salat, 358.

106 bk. Taha suresi, 25. ayet; İbrahim suresi, 40-41. ayetler.
107 bk. A'raf suresi, 55. ayet.

OKUYALIM

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًاۜ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا
وَوَضَعَتْهُ كُرْهًاۜ وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلٰثُونَ شَهْرًاۜ حَتّٰٓى اِذَا بَلَغَ
اَشُدَّهُ وَبَلَغَ اَرْبَعٖينَ سَنَةًۙ قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنٖٓى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ
الَّتٖٓى اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ
وَاَصْلِحْ لٖى فٖى ذُرِّيَّتٖىۜ اِنّٖى تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنّٖى مِنَ الْمُسْلِمٖينَ ١٥

"Biz, insana anne babasına iyi davranmayı emrettik. Annesi onu ne zahmetle karnında taşıdı ve ne zahmetle doğurdu! "Onun (anne karnında) taşınma ve sütten kesilme süresi (toplam olarak) otuz aydır. Nihayet olgunluk çağına gelip, kırk yaşına varınca şöyle der: Ey Rabb'im! Bana ve anne babama verdiğin nimetlere şükretmemi, senin razı olacağın salih ameller işlememi bana nasip et. Neslimi de salih kimseler yap. Şüphesiz ben sana döndüm. Muhakkak ki ben sana teslim olanlardanım."

(Ahkâf suresi, 15. ayet)

ARAŞTIRALIM

Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de örnek dualar bildirmiş, böylece bize bu konuda da rehberlik etmiştir. Ahkâf suresinin 15. ayetinde Rabb'imiz, kendisine hangi konularda dua etmemizi istemektedir?

DEĞERLENDİRELİM

Ashab-ı kiramdan biri, Peygamber Efendimiz'e (s.a.v.) gelerek sordu:
- Ey Allah'ın Resulü! İnsanlar arasında iyi davranmama en çok layık olan kimdir?
Peygamberimiz (s.a.v.);
- Annendir, buyurdu.
- Sonra kim?
- Annendir.
- Sonra kimdir?
- Annendir.
Adam, dördüncü defa sordu:
- Sonra kimdir?
Peygamberimiz (s.a.v.),
- Babandır, buyurdu.

(Buhârî, Edeb, 2; Müslim, Birr, 1)

4- Kur'an Kavramlarını Öğreniyorum: Davet, Emir, Nehiy, Hidayet

Davet

Sözlükte çağırma, duyurma, tebliğ etme, açıklama yapma anlamlarına gelen davet kelimesi terim olarak Allah'ın kendi katından göndermiş olduğu ilahî emirleri insanlara duyurma, inkâra düştükleri hususlarda onları ikna etmeye veya inanç alanıyla ilgili şüpheleri varsa şüphelerini gidermeye çalışma, tüm insanları İslam dinine çağırma anlamına gelmektedir.[108] Davet, Müslüman olmayanları İslam'a, Müslüman olanları İslam'ın hükümlerine uymaya çağırma anlamına gelmektedir. Dolayısıyla davet, hem Müslüman olmayanlara hem de Müslümanlara yönelik olabilir.[109]

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Peygamber (s.a.v.) **"Allah'ın davetçisi"**[110] olarak nitelendirilmiş ve ona yüklenen davet görevi **"davet et"** emri yanında, **"tebliğ et"**, **"hatırlat"**, **"uyar"**[111] gibi başka kelimelerle de ifade edilmiştir.

ARAŞTIRALIM

Saf suresi 7, Hadîd suresi 8, Âl-i İmrân suresi 104 ve Enfâl suresi 24. ayetlerini Kur'an-ı Kerim meâlinden okuyunuz. Ayetlerde dikkatinizi çeken noktaları not ederek sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yüce Allah (c.c.), özellikle Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) ve genel olarak Müslümanların davet çalışmalarında uymaları gereken başlıca yöntemleri gösteren ayet-i kerimede şöyle buyurur: **"(Ey Muhammed!) Rabb'inin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et; onlarla en güzel şekilde mücadele et..."**[112]

ARAŞTIRALIM

Günlük hayatta davet kelimesini nerelerde ve hangi anlamlarda kullanıyoruz?

İslam davetinin ilk uygulayıcısı ve rehberi olan Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de yaşayışı, davranışları ve sözleriyle davet faaliyetinde yöntemin önemini vurgulamıştır. Çeşitli yerlere davet için görevli olarak gönderdiği arkadaşlarına: *"Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz; müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz."*[113] gibi tavsiyelerde bulunarak davette uygulanacak bazı yöntemleri göstermiştir.[114] Kendisinin de bunu en güzel şekilde uyguladığı, Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmiştir: **"Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılır giderlerdi..."**[115]

---

108 Ahmet N. Serinsu, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, vd., Dinî Terimler Sözlüğü, s. 72.
109 Mustafa Çağrıcı, "Davet", TDV İslam Ansiklopedisi, c.9, s.16.
110 bk. Ahkâf suresi, 31. ayet.
111 bk. Mustafa Çağrıcı, "Davet", TDV İslam Ansiklopedisi, c.9, s.16.
112 Nahl suresi, 125. ayet.
113 Buhârî, Cihâd, 164.
114 Şamil İslam Ansiklopedisi, c.3, s.208.
115 Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.

Sevgili Peygamberimiz'in (s.a.v.), davet ettiği dine içtenlikle inanması ve İslam'ın ilkelerini bütün ayrıntılarıyla kendi hayatına uygulaması, davetteki başarısının en önemli etkenidir. O, çalışmalarına hiçbir zaman şahsi menfaat hesapları bulaştırmamıştır: **"(Ey Muhammed!) De ki: Bundan (davet ve tebliğ görevinden) dolayı sizden hiçbir ücret istemiyorum..."**[116] Ayrıca, eşsiz fedakârlık örnekleri sergilemiştir.[117]

TARTIŞALIM

İslam'a davetin nasıl olması gerektiğini arkadaşlarımızla ve öğretmenimizle birlikte tartışalım.

Emir ve Nehiy

Emir, Allah'ın (c.c.), güzel söz ve davranışları, faydalı işleri kesin olarak istemesi; hoşnut olduğu bu söz, davranış ve işleri kullarına buyurması demektir. Emrin zıttı olan **nehiy** ise Yüce Allah'ın (c.c.) haram olan söz ve davranışları, faydasız işleri hoş görmeyerek yasaklamasıdır. Her iki kavramın geçtiği Nahl suresinin 90. ayetinde şöyle buyrulmaktadır: **"Şüphesiz Allah adaleti, iyilik yapmayı, akrabaya yardım etmeyi emreder. Edepsizliği, çirkin davranışları ve azgınlığı yasaklar (nehyeder). O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor."**

Yüce Allah'ın (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de, üzerinde önemle durduğu "tebliğ", "davet" ve "emr-i bi'l-mar'uf nehy-i ani'l-münker" birbirine yakın ve iç içe olan kavramlardır.

Sözlükte emir kelimesi; hâl, durum, olay, iş, buyruk ve buyurmak gibi anlamlara gelir.

(İslam'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, c.1, s.469)

İslam, toplumsal hayata önem veren bir dindir. İyilik ve güzelliğin hâkim olduğu huzurlu bir toplum için birtakım kurallara uymak gerekir. Kur'an-ı Kerim iyiliğin yaygınlaşması ve kötülüğün önlenmesini, böylece erdemli bir toplumun oluşması için gösterilen çabaları "emr-i bi'l-mar'uf nehy-i ani'l-münker" şeklinde kavramlaştırmıştır.[118]

"Emr-i bi'l-ma'ruf"; iyi olanı emretme, iyiliği ve güzelliği yaymaya çalışma demektir. "nehy-i ani'l-münker" ise kötülüğü yasaklama, kötülüğe karşı çıkma ve engel olma anlamına gelir.[119] Bu faaliyet, İslam ümmetinin Kur'an ve sünnet ölçülerine uygun

116 Sâd suresi, 86. ayet. Ayrıca bk. Furkân suresi, 57. ayet; En'âm suresi, 90. ayet.
117 bk. Mustafa Çağrıcı, "Davet", İslam'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, c. 1, s. 394.
118 Mustafa Çağrıcı, "Emr-i bi'l-Mar'uf Nehy-i ani'l-Münker", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 11, s. 139.
119 Mustafa Çağrıcı, İslam'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, c. 1, s. 472.

bir hayat yaşamasını amaçlayan temel ilkelerden biridir. İyiliği emretme ve kötülükten sakındırmanın özünde, müminin birlikte yaşadığı diğer din kardeşlerine ve topluma duyduğu sevgi vardır. Mümin ister ki aynı inancı paylaştığı kardeşlerine günah kiri bulaşmasın. Dolayısıyla İslam toplumu günahla kirlenmesin. O bilir ki bir kardeşine bulaşacak kir, er geç kendisine de yansıyacaktır. İyiliği yayar ve kötülüğe engel olursa hem kendisi hem de diğer kardeşleri daha mutlu ve huzurlu olacaktır.

İslam dininin ölçülerine göre, doğruyu ve yanlışı birey olarak sadece bizim bilmemiz ve yaşamamız yeterli değildir. Çevremizdeki insanları da Kur'an ahlakını yaşamaya davet etmek, onları hayra ve iyiliğe teşvik etmekle sorumluyuz. Kur'an-ı Kerim'de, müminlerden istenen görevlerden biri de iyiliği emretmek ve kötülükten vazgeçirmektir: **"Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten vazgeçirirler. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah'a ve peygamberine itaat ederler. İşte bunlara Allah merhamet edecektir. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."**[120]

Bir başka ayet-i kerimede bu görevi yerine getirmek, hayırlı ümmet olmanın şartları arasında sayılır: **"Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten vazgeçirmeye çalışır ve Allah'a inanırsınız…"**[121]

Lokman'ın (a.s.) oğluna verdiği şu öğüt de konunun hayatımızdaki önemini ve gerekliliğini dile getirmektedir: **"Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret. Kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir."**[122]

"İçinizde, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülüğü önlemeye çalışan bir

120 Tevbe suresi, 71. ayet.
121 Âl-i İmrân suresi, 110. ayet.
122 Lokmân suresi, 17. ayet.

Nehiy kelimesi sözlükte, yasaklama, engelleme, menetme anlamına gelir.

(Ahmet N. Serinsu, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, vd., Dinî Terimler Sözlüğü, s. 279)

YORUMLAYALIM

Bireylerde "Ben özgür bir insanım. Canımın istediği gibi yaşar, dilediğim her şeyi yaparım." düşüncesi ile "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın!" anlayışının benimsenmesinin ne tür olumsuz sonuçlar doğurduğunu arkadaşlarınızla tartışınız.

OKUYALIM

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), her mümin, içinde bulunduğu imkân ve şartlara göre Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarının yerine getirilmesi için mücadele vermesi gerektiğini şu hadisi ile belirlemiştir: "Kim bir kötülük görürse eliyle, buna gücü yetmezse diliyle onu önlesin; buna da gücü yetmezse kalbiyle kötülükten uzaklaşsın. İşte bu ise imanın en zayıf derecesidir."

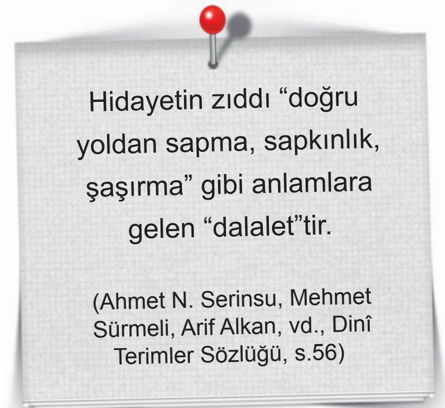
(Müslim, İman, 78; Tirmizî, Fiten, 11; Ebû Dâvûd, Salât, 232)

topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır."[123] ayetine göre bu görevi yerine getirecek bir topluluğun oluşturulması farzdır. Bunlar, "emri bi'l-ma'ruf nehyi ani'l-münker"in doğru bir şekilde nasıl yapılacağını bilen âlimlerdir. İslam toplumu, kendisine iyiliği emredecek ve kötülük yapmasına engel olacak bu âlimleri yetiştirdiği takdirde farzı yerine getirmiş, sorumluluktan kurtulmuş olur. Bu işle sorumlu özel bir grup olmadığında, her bir mümin, içinde bulunduğu imkân ve şartlara göre Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarının yerine getirilmesi için mücadele vermekle sorumludur.

Hidayet

Hidayet sözlükte; doğru yola gitmek, doğru yolu göstermek, doğru yol, kılavuzluk anlamında kullanılır. Terim olarak ise, Allah'ın (c.c.) insanlara dünya ve ahiret mutluluğunu sağlayacak yolu göstermesi demektir.[124] Allah'ın (c.c.) kullarına hak yolu açıklaması, peygamberler gönderip kitap indirerek insanın sınırlı duyuları ve aklı ile ulaşamayacağı konuları açıklaması bu anlamda bir hidayettir:[125] **"De ki: Ey insanlar, size Rabb'inizden gerçek (Kur'an) gelmiştir. Artık kim doğru yola girerse ancak kendisi için girer. Kim de saparsa ancak kendi aleyhine sapar. Ben sizden sorumlu değilim."**[126]

Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde, hidayeti verenin yalnız Allah (c.c.) olduğu vurgulanır. Bu ayetlere göre kulun batıl ve yanlış yolları bırakıp hidayete yönelmesi ancak Cenab-ı Hakk'ın dilemesi ve yardımı ile olur: **"Allah, kimi doğru yola iletirse işte o, doğru yolu bulmuştur…"**[127] , **"Allah, kimi doğru yola iletirse artık onu saptıracak hiç kimse yoktur..."**[128]

Hidayetin Kur'an-ı Kerim'de **"...Şüphesiz ki sen doğru bir yola iletiyorsun."**[129] şeklinde Hz. Peygamber'e (s.a.v.) veya **"Gerçekten bu Kur'an en doğru yola götürür..."**[130] şeklinde Kur'an'a dayandırıldığı da görülür. Fakat Peygamber (s.a.v.) ve Kur'an, gerçek hidayet verici değil, yalnızca kulun hidayetine vesile olan bir yol göstericidir. Bir kimsenin, Allah (c.c.) dilemedikçe, Peygamber'in (s.a.v.) istemesiyle bile hidayete kavuşamayacağı, Kur'an'da şöyle ifade edilir: **"(Ey Muhammed!) Şüphesiz sen sevdiğin kimseyi doğru yola erdiremezsin. Fakat Allah, dilediği kimseyi doğru yola eriştirir..."**[131]

Allah'ın (c.c.) insanlara olan hidayeti dört aşamadan oluşur:

1. Allah'ın (c.c.) her mükellefe bağışladığı akıl ve kavrama yeteneği,
2. Vahiy ve peygamberler yoluyla yaptığı davet,
3. Hidayeti benimseyenlere verdiği başarı,
4. Hak edenleri ahirette cennetle mükâfatlandırmak.

123 Âl-i İmrân suresi, 104. ayet.
124 bk. Yusuf Şevki Yavuz, "Hidayet", TDV İslam Ansiklopedisi, c.17, s.473.
125 Osman Karadeniz, "Hidayet", İslam'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi, c.2, s.269.
126 Yûnus suresi, 108. ayet.
127 İsrâ suresi, 97. ayet.
128 Zümer suresi, 37. ayet.
129 Şûrâ suresi, 52. ayet.
130 İsrâ suresi, 9. ayet.
131 Kasas suresi, 56. ayet.

Bu hidayet türleri, bu sıralamaya göre birbirine bağlıdır. Bir sonraki hidayetin gerçekleşmesi için bir öncekinin meydana gelmesi şarttır.[132]

Allah Teâlâ'nın, kullarını zorla doğru yola iletmesi veya doğru yoldan saptırması söz konusu değildir. Rabb'imiz her insana, hayatında hidayeti tercih edebilecek kadar bir imkân ve süre verir. Bu süre içinde hidayeti tercih etmesi, kulun isteğine bağlıdır. Ancak tercihini kötü yönde kullanıp hidayete yönelmeyenlerin ondan mahrum kalması, kaçınılmaz bir sonuçtur.[133]

İnanmayan veya başka dini benimseyen bir kimsenin İslam dinine girip Müslüman olmasına "hidayete ermek" anlamında "ihtida etmek" denir.[134] Sözlükte doğru yola girme, hedefe götüren doğru yolu bularak bu yola girme, yol gösterme demek olan ihtida terim olarak diğer dinleri terk edip İslam dinini kabul etme, hidayete erme anlamına gelmektedir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), bir kişinin hidayete ermesine vesile olmanın büyük bir servete kavuşmaktan daha hayırlı olduğunu belirtmiştir: "Bir kişinin senin aracılığın ile hidayete ermesi, dünya ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır."[135]

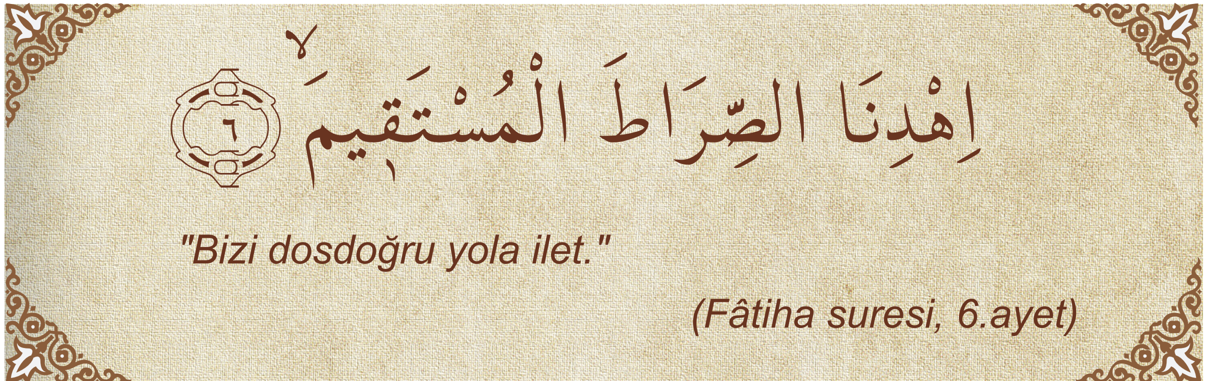
ARAŞTIRALIM

Hidayete eren ve İslâm'ı seçen (ihtida eden) insanların hayatlarında meydana gelen değişiklikleri araştırarak bir sonraki derste arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bu konuda aşağıdaki başlıklar size yardımcı olacaktır:

* Neden İslam'ı seçiyorlar?
* İslam'ı seçmelerine ne vesile olmuştur?
* İslam'ı seçtikten sonra hayatlarında ne gibi değişiklikler yaşamışlardır?

Sonuç olarak Fatiha suresinin 6. ayetinde bize öğretildiği şekilde **"Bizi doğru yola ilet"** diyerek Yüce Allah'tan hidayeti istemeliyiz. Bu durumumuzu ömür boyu korumak için de salih ameller işlemeliyiz. Unutmayalım ki Allah Teâlâ, iradesini hak yola dönmek için kullanan ve durumunu düzelten kimselere aydınlık yolu gösterir.

132 Yusuf Şevki Yavuz, "Hidayet", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 17, s. 474.
133 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, c. 4, s. 2982-2983.
134 Ahmet N. Serinsu, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, vd., Dinî Terimler Sözlüğü, s. 138.
135 Müslim, İlim 16; Ebû Dâvûd, İlim 10.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki ayetlerden hangisi Kur'an-ı Kerim'in indiği ortamı tasvir eder?

A) "O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi, ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir." (Bakara suresi, 117. ayet)

B) "Göklerdeki her şey, yerdeki her şey O'nundur. Şüphesiz ki Allah elbette zengindir, elbette övgüye lâyıktır." (Hac suresi, 64. ayet)

C) "Gaybın anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları ancak O bilir. Karada ve denizde olanı da bilir. Hiçbir yaprak düşmez ki onu bilmesin. Yerin karanlıklarındaki hiçbir tane, hiçbir yaş, hiçbir kuru şey yoktur ki apaçık bir kitapta (Allah'ın bilgisi dâhilinde, Levh-i Mahfuz'da) olmasın." (En'am suresi, 59. ayet)

D) "Onlara, Allah'ın indirdiğine ve peygambere gelin dendiği zaman 'Atalarımızı üzerinde bulduğumuz şey bize yeter.' derler. Ataları bir şey bilmeyen ve doğru yolu da bulamayan kimseler olsalar da mı (Yine de onların yolundan gidecekler mi)?" (Mâide suresi, 104. ayet)

E) "(Ey Muhammed!) Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah, yaptıklarınızı biliyor." (Ankebut suresi, 45. ayet)

2.
I. Mekke döneminde inmiştir.
II. 83 ayettir.
III. İlk inen suredir.
IV. Medine döneminde inmiştir.

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri Yasin suresiyle ilgilidir?

A) I ve II **B)** I, II ve III **C)** I ve III **D)** I, III ve IV **E)** II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisi Yasin suresinde ele alınan konulardan biri değildir?

A) Allah'ın (c.c.) birliği (tevhid)

B) Peygamberlik (nübüvvet)

C) Ahiret

D) Namazla ilgili hükümler

E) Tabiatın mükemmel kuruluşu ve işleyişiyle ilgili örnekler

4. Aşağıdakilerden hangisi Yasin suresinden çıkarılabilecek sonuçlardan biri değildir?

A) Hz. Muhammed (s.a.v.), Allah'ın (c.c.) insanları uyarmak için gönderdiği elçidir.

B) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ancak Allah (c.c.) korkusu taşıyan iyi niyetli kimseler uyar.

C) Yalan yere yemin etmekten kaçınmak gerekir.

D) Evrene, çevremize ve kendimize baktığımızda Allah Teâlâ'nınvarlığını, birliğini ve eşsiz gücünü gösteren birçok delil görürüz.

E) Müminler nimet dolu cennetlere girecektir.

B. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Hz. Musa'nın (a.s.) peygamberlik mücadelesini anlatan ayetlerden örnek veriniz.

2. Ayetlerin sebeb-i nüzûlünü bilmek niçin önemlidir? Açıklayınız.

3. Kur'an-ı Kerim, yirmi üç yılda ayet ayet, sure sure indirilmesine rağmen bir bütünlük teşkil etmekte midir? Örneklerle açıklayınız.

4. "Emr-i bi'l-mar'uf nehy-i ani'l-münker" nedir? Dinimizdeki önemini açıklayınız.

C. Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanı "D", yanlış olanı "Y" ile işaretleyiniz.

(......) İslam dininin esaslarını anlatma, böylece insanların onu benimsemelerini ve dinin koyduğu ilkelere göre yaşamalarını sağlama çabasına davet denir.

(......) Yüce Allah'ın (c.c.) güzel söz ve davranışları, faydalı işleri kesin olarak istemesi; hoşnut olduğu bu söz, davranış ve işleri kullarına buyurmasına nehiy denir.

(......) Yüce Allah'ın (c.c.) haram olan söz ve davranışları, faydasız işleri hoş görmeyerek yasaklamasına emir denir.

(......) Allah'ın (c.c.) insanlara dünya ve ahiret mutluluğunu sağlayacak yolu göstermesine hidayet denir.

(......) İslam dinine göre, doğruyu ve yanlışı birey olarak sadece bizim bilmemiz ve yaşamamız yeterli değildir.

D. Ahkâf suresi, 15.ayette Rabb'imizin bize öğrettiği duayı örnek alarak siz de bir dua yazınız.

> **"...Rabbim! Bana ve anne babama verdiğin nimetlere şükretmemi, senin razı olacağın salih amel işlememi bana ilham et. Neslimi de salih kimseler yap. Şüphesiz ben sana döndüm. Muhakkak ki ben sana teslim olanlardanım (Müslümanlardanım)."**
>
> (Ahkâf suresi, 15.ayet)

....

....

....

....

....

....

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma teknikleri hakkında araştırma yaparak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Kur'an surelerinin Arapça metnini ezberlemenin yanında mealini de anlamanın önemi üzerinde düşününüz.

HADÎD SURESİ ETKİNLİKLERİ

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Bir arkadaşınızın, yüzünden okuduğu bölümü dikkatle takip ediniz. Okuma ve tecvit hatalarını not alınız. Arkadaşınızın okuması bittikten sonra bu hatalar üzerinde konuşunuz.

BİRBİRİMİZİ GELİŞTİRELİM

Sınıfta birkaç grup oluşturunuz. Yüzünden okunacak bölümleri grup arkadaşlarınıza okuyunuz. Birbirinizin hatalarını tespit edip düzelterek okuyuşunuzu geliştiriniz.

KENDİMİZİ GELİŞTİRELİM

Yüzünden okunacak her bir bölümü en az on defa okuyunuz. İlk ve son okuyuşlarınızın süresini kronometre ile belirleyerek bir çizelgeye kaydediniz. Okuma hızınızdaki gelişmeyi gözlemleyiniz.

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِۚ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ
وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِۜ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا
نُوحًا وَاِبْرٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى
اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةًۜ وَرَهْبَانِيَّةًۨ
ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ
فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَاۚ فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْۚ
وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ
وَاٰمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا
تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌۙ ﴿٢٨﴾ لِئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ
الْكِتَابِ اَلَّا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖٓ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الصِّدّٖيقُونَۗ
وَالشُّهَدَٓاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْۜ وَالَّذٖينَ كَفَرُوا
وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَٓا اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَحٖيمِ ﴿١٩﴾ اِعْلَمُٓوا اَنَّمَا
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزٖينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ
فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِۜ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ
ثُمَّ يَهٖيجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًاۜ وَفِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ
شَدٖيدٌۙ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌۜ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا
مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾ سَابِقُٓوا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِۙ اُعِدَّتْ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۜ
ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ
﴿٢١﴾ مَٓا اَصَابَ مِنْ مُصٖيبَةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فٖٓي اَنْفُسِكُمْ اِلَّا
فٖي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَبْرَاَهَاۜ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسٖيرٌۚ ﴿٢٢﴾
لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَٓا اٰتٰيكُمْۜ وَاللّٰهُ
لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍۙ ﴿٢٣﴾ اَلَّذٖينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ
النَّاسَ بِالْبُخْلِۜ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمٖيدُ ﴿٢٤﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيهِمْ
وَبِاَيْمَانِهِمْ بُشْرٰيكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ
وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا انْظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ
ارْجِعُوا وَرَٓاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ
بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يُنَادُونَهُمْ
اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ
وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَٓاءَ اَمْرُ اللّٰهِ وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ
﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوٰيكُمُ
النَّارُ هِيَ مَوْلٰيكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَنْ
تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ
اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ
مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾ اِعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ اِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ
وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

هُوَ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى
الْعَرْشِۜ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَٓاءِ وَمَا يَعْرُجُ ف۪يهَاۜ وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْۜ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿٤﴾ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ
الْاُمُورُ ﴿٥﴾ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِۜ وَهُوَ عَل۪يمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَاَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلَف۪ينَ ف۪يهِۜ فَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَب۪يرٌ ﴿٧﴾
وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ
وَقَدْ اَخَذَ م۪يثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذ۪ي يُنَزِّلُ عَلٰى
عَبْدِه۪ٓ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِۜ وَاِنَّ
اللّٰهَ بِكُمْ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ ﴿٩﴾ وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ
وَلِلّٰهِ م۪يرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ لَا يَسْتَو۪ي مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ
قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَۜ اُو۬لٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذ۪ينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ
وَقَاتَلُواۜ وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰىۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يرٌ ﴿١٠﴾ مَنْ
ذَا الَّذ۪ي يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُٓ اَجْرٌ كَر۪يمٌ ﴿١١﴾

3. Hadîd Suresi

٥٣٦ ٥٦ سُورَةُ الْحَدِيدِ الْجُزْءُ ٢٧

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ﴿١﴾ لَهُ
مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يُحْي۪ وَيُم۪يتُۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ
﴿٢﴾ هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ﴿٣﴾

MUHAMMED SURESİ ETKİNLİKLERİ

OKUMA ÇALIŞMASI YAPALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

SIRA BENDE

Yüzünden okuyacağınız bölümdeki her bir ayeti, öğretmeninizin belirlediği sıraya göre okuyunuz.

ALTINI ÇİZELİM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, EBA'da yer alan Kur'an uygulamasından veya öğretmeninizden dinleyiniz. Dinleme esnasında tespit edebildiğiniz tecvit kurallarının altını, kurşun kalemle çiziniz.

وَلَوْ نَشَٓاءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسٖيمٰيهُمْۜ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فٖى
لَحْنِ الْقَوْلِۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ
الْمُجَاهِدٖينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرٖينَۙ وَنَبْلُوَا اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ اِنَّ
الَّذٖينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ وَشَٓاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ
بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰىۙ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْـًٔاۜ وَسَيُحْبِطُ
اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اَطٖيعُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُوا
الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُٓوا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا
عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾
فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُٓوا اِلَى السَّلْمِۗ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَۗ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ
وَلَنْ يَتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾ اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌۜ وَاِنْ
تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ اُجُورَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾ اِنْ
يَسْـَٔلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾ هَٓا اَنْتُمْ
هٰٓؤُلَٓاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِۚ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُۚ وَمَنْ
يَبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهٖۜ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَٓاءُۚ
وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْۙ ثُمَّ لَا يَكُونُوا اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌۚ فَاِذَٓا اُنْزِلَتْ
سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُۙ رَاَيْتَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ
الْمَوْتِۜ فَاَوْلٰى لَهُمْۚ ﴿٢٠﴾ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ قف فَاِذَا عَزَمَ
الْاَمْرُ قف فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْۚ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ
اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَنْ تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ وَتُقَطِّعُٓوا اَرْحَامَكُمْ
﴿٢٢﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَاَصَمَّهُمْ وَاَعْمٰٓى اَبْصَارَهُمْ
﴿٢٣﴾ اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ اَمْ عَلٰى قُلُوبٍ اَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾ اِنَّ
الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلٰٓى اَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىۙ
الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْۜ وَاَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ
كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْاَمْرِۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَٓا اَسْخَطَ
اللّٰهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ع ﴿٢٨﴾ اَمْ حَسِبَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ اَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ اَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾

اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرٖى
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ؕ وَالَّذٖينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا
تَأْكُلُ الْاَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾ وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِىَ اَشَدُّ
قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتٖٓى اَخْرَجَتْكَ ۚ اَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ اَفَمَنْ
كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُٓوءُ عَمَلِهٖ وَاتَّبَعُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ
﴿١٤﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتٖى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ؕ فٖيهَٓا اَنْهَارٌ مِنْ مَٓاءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ ۚ
وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ ۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبٖينَ ۚ
وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ؕ وَلَهُمْ فٖيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ
رَبِّهِمْ ؕ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِى النَّارِ وَسُقُوا مَٓاءً حَمٖيمًا فَقَطَّعَ اَمْعَٓاءَهُمْ
﴿١٥﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا
لِلَّذٖينَ اُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ اٰنِفًا ۠ اُولٰٓئِكَ الَّذٖينَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ
وَاتَّبَعُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ ﴿١٦﴾ وَالَّذٖينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَاٰتٰيهُمْ تَقْوٰيهُمْ
﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ فَقَدْ جَٓاءَ اَشْرَاطُهَا ۚ
فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَٓاءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ ﴿١٨﴾ فَاعْلَمْ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ
لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنٖينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰيكُمْ ﴿١٩﴾

2. Muhammed Suresi

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اَلَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۙ كَفَّرَ
عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا
الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْۜ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ
لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾ فَاِذَا لَق۪يتُمُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِۜ حَتّٰٓى
اِذَٓا اَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَۙ فَاِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَاِمَّا فِدَٓاءً حَتّٰى تَضَعَ
الْحَرْبُ اَوْزَارَهَاۚۛ ذٰلِكَۜۛ وَلَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْۙ وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَا
بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍۜ وَالَّذ۪ينَ قُتِلُوا ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُضِلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾
سَيَهْد۪يهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْۚ ﴿٥﴾ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾ يَٓا اَيُّهَا
الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾ وَالَّذ۪ينَ
كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوا مَٓا اَنْزَلَ
اللّٰهُ فَاَحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾ اَفَلَمْ يَس۪يرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْۘ وَلِلْكَافِر۪ينَ اَمْثَالُهَا
﴿١٠﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَاَنَّ الْكَافِر۪ينَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾

MÂİDE SURESİ ETKİNLİKLERİ

OKUMA ÇALIŞMASI YAPALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, öğretmeniniz okuduktan sonra koro hâlinde tekrar ediniz.

ALTINI ÇİZELİM

Yüzünden okuyacağınız sayfayı önce EBA'da yer alan Kur'an Uygulamasından adresinden veya öğretmeninizden dinleyiniz. Dinleme esnasında tespit edebildiğiniz tecvit kurallarının altını kurşun kalemle çiziniz.

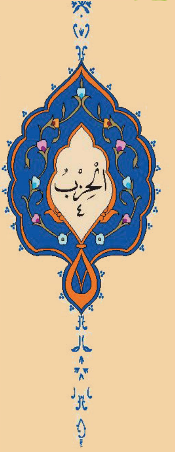
AÇIKLAYALIM - UYGULAYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, EBA'da yer alan Kur'an Uygulamasından adresinden veya öğretmeninizden dinleyiniz. Belirlediğiniz tecvit kurallarını açıkladıktan sonra, harfleri mahreçlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak okuyunuz.

وَحَسِبُوا اَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ
اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَث۪يرٌ مِنْهُمْ ۜ وَاللّٰهُ بَص۪يرٌ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذ۪ينَ قَالُوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ
الْمَس۪يحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۜ وَقَالَ الْمَس۪يحُ يَا بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ
اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبّ۪ي وَرَبَّكُمْ ۜ اِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ
حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوٰيهُ النَّارُ ۜ وَمَا لِلظَّالِم۪ينَ
مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذ۪ينَ قَالُوا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ
ثَلٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّٓا اِلٰهٌ وَاحِدٌ ۜ وَاِنْ لَمْ يَنْتَهُوا
عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ
اَل۪يمٌ ﴿٧٣﴾ اَفَلَا يَتُوبُونَ اِلَى اللّٰهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ ۜ وَاللّٰهُ
غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٧٤﴾ مَا الْمَس۪يحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌ ۚ قَدْ
خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۜ وَاُمُّهُ صِدّ۪يقَةٌ ۜ كَانَا يَأْكُلَانِ
الطَّعَامَ ۜ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى
يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ اَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ
لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۜ وَاللّٰهُ هُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ ﴿٧٦﴾

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْكِتَابِ اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ
وَلَاَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّع۪يمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ
وَالْاِنْج۪يلَ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ
وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْؕ مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌؕ وَكَث۪يرٌ مِنْهُمْ سَٓاءَ
مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَؕ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُؕ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ
النَّاسِؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِر۪ينَ ﴿٦٧﴾ قُلْ يَٓا اَهْلَ
الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُق۪يمُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْج۪يلَ
وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْؕ وَلَيَز۪يدَنَّ كَث۪يرًا مِنْهُمْ مَٓا
اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِر۪ينَ ﴿٦٨﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَالَّذ۪ينَ هَادُوا وَالصَّابِـُٔونَ
وَالنَّصَارٰى مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾ لَقَدْ اَخَذْنَا م۪يثَاقَ
بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ وَاَرْسَلْنَٓا اِلَيْهِمْ رُسُلًاؕ كُلَّمَا جَٓاءَهُمْ رَسُولٌ
بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْۙ فَر۪يقًا كَذَّبُوا وَفَر۪يقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّٓا اِلَّٓا اَنْ اٰمَنَّا
بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ
﴿٥٩﴾ قُلْ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللّٰهِ مَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ
وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ
اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضَلُّ عَنْ سَوَٓاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَاِذَا جَٓاؤُكُمْ
قَالُٓوا اٰمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهٖ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا
كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾ وَتَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا يَنْهٰيهُمُ
الرَّبَّانِيُّونَ وَالْاَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا
كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ
وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَٓاءُ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ كُلَّمَٓا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ
اَطْفَاَهَا اللّٰهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

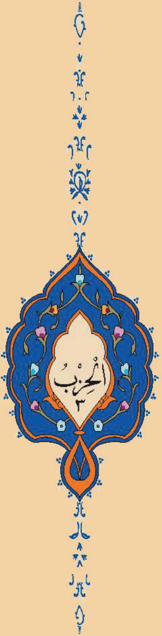
يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰٓى اَوْلِيَٓاءَ بَعْضُهُمْ
اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِم۪ينَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى الَّذ۪ينَ ف۪ي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ ف۪يهِمْ يَقُولُونَ
نَخْشٰٓى اَنْ تُص۪يبَنَا دَٓائِرَةٌ فَعَسَى اللّٰهُ اَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ اَوْ اَمْرٍ مِنْ
عِنْدِه۪ فَيُصْبِحُوا عَلٰى مَٓا اَسَرُّوا ف۪ٓي اَنْفُسِهِمْ نَادِم۪ينَ ﴿٥٢﴾ وَيَقُولُ
الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَهٰٓؤُ۬لَٓاءِ الَّذ۪ينَ اَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ اِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ
حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فَاَصْبَحُوا خَاسِر۪ينَ ﴿٥٣﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَنْ
يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ د۪ينِه۪ فَسَوْفَ يَأْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُٓ اَذِلَّةٍ
عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِر۪ينَ يُجَاهِدُونَ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَلَا
يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَٓائِمٍ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْت۪يهِ مَنْ يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَل۪يمٌ
﴿٥٤﴾ اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا الَّذ۪ينَ يُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا
تَتَّخِذُوا الَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا د۪ينَكُمْ هُزُواً وَلَعِباً مِنَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَٓاءَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٥٧﴾

وَقَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ التَّوْرٰيةِ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْج۪يلَ ف۪يهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقاً لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّق۪ينَ ﴿٤٦﴾ وَلْيَحْكُمْ
اَهْلُ الْاِنْج۪يلِ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ ف۪يهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ
اللّٰهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾ وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ الْكِتَابَ
بِالْحَقِّ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِناً عَلَيْهِ
فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ عَمَّا جَٓاءَكَ
مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجاً وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ
لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ ف۪ي مَٓا اٰتٰيكُمْ فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَم۪يعاً فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا
تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَٓا اَنْزَلَ
اللّٰهُ اِلَيْكَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا يُر۪يدُ اللّٰهُ اَنْ يُص۪يبَهُمْ
بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَاِنَّ كَث۪يراً مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾ اَفَحُكْمَ
الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْماً لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ اَكَّالُونَ لِلسُّحْتِۜ فَاِنْ جَٓاؤُ۫كَ
فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ
يَضُرُّوكَ شَيْـًٔاۜ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِۜ
اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾ وَكَيْفَ يُحَكِّمُونَكَ
وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰيةُ فِيهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ
ذٰلِكَۜ وَمَٓا اُو۬لٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾ اِنَّٓا اَنْزَلْنَا التَّوْرٰيةَ
فِيهَا هُدًى وَنُورٌۚ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ اَسْلَمُوا
لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْاَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا
مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَٓاءَۚ فَلَا تَخْشَوُا
النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًاۜ وَمَنْ
لَمْ يَحْكُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾
وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَٓا اَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِۙ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْاَنْفَ بِالْاَنْفِ وَالْاُذُنَ بِالْاُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّۙ
وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌۜ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِه۪ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُۜ وَمَنْ
لَمْ يَحْكُمْ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

يُر۪يدُونَ اَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِج۪ينَ مِنْهَا
وَلَهُمْ عَذَابٌ مُق۪يمٌ ﴿٣٧﴾ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُٓوا
اَيْدِيَهُمَا جَزَٓاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ
حَك۪يمٌ ﴿٣٨﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِه۪ وَاَصْلَحَ فَاِنَّ اللّٰهَ
يَتُوبُ عَلَيْهِۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٣٩﴾ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ
اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُ
وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٤٠﴾ يَٓا
اَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذ۪ينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ
مِنَ الَّذ۪ينَ قَالُٓوا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْۚ
وَمِنَ الَّذ۪ينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ
اٰخَر۪ينَۙ لَمْ يَأْتُوكَۜ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِه۪ۚ
يَقُولُونَ اِنْ اُو۫ت۪يتُمْ هٰذَا فَخُذُوهُ وَاِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ
فَاحْذَرُواۜ وَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللّٰهِ
شَيْـًٔاۜ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْۜ لَهُمْ
فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظ۪يمٌ ﴿٤١﴾

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَۚۛ كَتَبْنَا عَلٰى بَنٖٓي اِسْرَٓائٖيلَ اَنَّهُ مَنْ قَتَلَ
نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ
النَّاسَ جَمٖيعًاۜ وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَٓا اَحْيَا النَّاسَ
جَمٖيعًاۜ وَلَقَدْ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِۘ ثُمَّ اِنَّ كَثٖيرًا
مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾ اِنَّمَا جَزٰٓؤُا
الَّذٖينَ يُحَارِبُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ
فَسَادًا اَنْ يُقَتَّلُٓوا اَوْ يُصَلَّبُٓوا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدٖيهِمْ
وَاَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِۜ ذٰلِكَ لَهُمْ
خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظٖيمٌۙ ﴿٣٣﴾
اِلَّا الَّذٖينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْۚ فَاعْلَمُٓوا
اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٣٤﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا
اللّٰهَ وَابْتَغُٓوا اِلَيْهِ الْوَسٖيلَةَ وَجَاهِدُوا فٖي سَبٖيلِهٖ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾ اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَا فِي
الْاَرْضِ جَمٖيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهٖ مِنْ عَذَابِ
يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿٣٦﴾

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَٓا اَبَدًا مَا دَامُوا ف۪يهَا
فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَٓا اِنَّا هٰهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ
رَبِّ اِنّ۪ي لَٓا اَمْلِكُ اِلَّا نَفْس۪ي وَاَخ۪ي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ
الْقَوْمِ الْفَاسِق۪ينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ فَاِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ اَرْبَع۪ينَ
سَنَةً يَت۪يهُونَ فِي الْاَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِق۪ينَ ﴿٢٦﴾
وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَيْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ
مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ قَالَ اِنَّمَا
يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّق۪ينَ ﴿٢٧﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَن۪ي
مَٓا اَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ اِنّ۪ٓي اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ
الْعَالَم۪ينَ ﴿٢٨﴾ اِنّ۪ٓي اُر۪يدُ اَنْ تَبُٓوأَ بِاِثْم۪ي وَاِثْمِكَ فَتَكُونَ
مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ وَذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الظَّالِم۪ينَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتْ
لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ اَخ۪يهِ فَقَتَلَهُ فَاَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ ﴿٣٠﴾
فَبَعَثَ اللّٰهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْاَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَار۪ي
سَوْاَةَ اَخ۪يهِ قَالَ يَا وَيْلَتٰٓى اَعَجَزْتُ اَنْ اَكُونَ مِثْلَ هٰذَا
الْغُرَابِ فَاُوَارِيَ سَوْاَةَ اَخ۪ي فَاَصْبَحَ مِنَ النَّادِم۪ينَ ﴿٣١﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى نَحْنُ اَبْنَٓاءُ اللّٰهِ وَاَحِبَّٓاؤُهُۜ قُلْ
فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْۜ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَۜ يَغْفِرُ لِمَنْ
يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَاۘ وَاِلَيْهِ الْمَص۪يرُ ﴿١٨﴾ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ
رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ اَنْ تَقُولُوا مَا جَٓاءَنَا
مِنْ بَش۪يرٍ وَلَا نَذ۪يرٍۘ فَقَدْ جَٓاءَكُمْ بَش۪يرٌ وَنَذ۪يرٌۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَد۪يرٌ۟ ﴿١٩﴾ وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا
نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَعَلَ ف۪يكُمْ اَنْبِيَٓاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكاًۗ
وَاٰتٰيكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ اَحَداً مِنَ الْعَالَم۪ينَ ﴿٢٠﴾ يَا قَوْمِ ادْخُلُوا
الْاَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّت۪ي كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰٓى
اَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِر۪ينَ ﴿٢١﴾ قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّ ف۪يهَا قَوْماً
جَبَّار۪ينَۗ وَاِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَاۚ فَاِنْ يَخْرُجُوا
مِنْهَا فَاِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذ۪ينَ يَخَافُونَ
اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَۚ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ
فَاِنَّكُمْ غَالِبُونَ وَعَلَى اللّٰهِ فَتَوَكَّلُٓوا اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٢٣﴾

وَمِنَ الَّذ۪ينَ قَالُٓوا اِنَّا نَصَارٰٓى اَخَذْنَا م۪يثَاقَهُمْ
فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِه۪ۚ فَاَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۜ وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾ يَٓا اَهْلَ
الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَث۪يرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُوا عَنْ
كَث۪يرٍۜ قَدْ جَٓاءَكُمْ مِنَ اللّٰهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُب۪ينٌۙ ﴿١٥﴾
يَهْد۪ي بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِه۪
وَيَهْد۪يهِمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ ﴿١٦﴾ لَقَدْ كَفَرَ
الَّذ۪ينَ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَس۪يحُ ابْنُ مَرْيَمَۜ قُلْ
فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ
الْمَس۪يحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَم۪يعًاۜ
وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ
يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١٧﴾

وَالَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَٓا اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ
الْجَح۪يمِ ﴿١٠﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَبْسُطُٓوا اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ
فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ م۪يثَاقَ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَۚ
وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَق۪يباًۜ وَقَالَ اللّٰهُ اِنّ۪ي
مَعَكُمْۜ لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ
بِرُسُل۪ي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً
لَاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ
تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَٓاءَ السَّب۪يلِ ﴿١٢﴾ فَبِمَا نَقْضِهِمْ
م۪يثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةًۚ يُحَرِّفُونَ
الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِه۪ۙ وَنَسُوا حَظّاً مِمَّا ذُكِّرُوا بِه۪ۚ
وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَٓائِنَةٍ مِنْهُمْ اِلَّا قَل۪يلاً مِنْهُمْ
فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِن۪ينَ ﴿١٣﴾

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُؤُ۫سِكُمْ
وَاَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِۜ وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُواۜ
وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَٓاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْغَٓائِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَٓاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَٓاءً فَتَيَمَّمُوا
صَع۪يدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْد۪يكُمْ مِنْهُۜ
مَا يُر۪يدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰكِنْ يُر۪يدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾
وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَم۪يثَاقَهُ الَّذ۪ي وَاثَقَكُمْ
بِه۪ٓ اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَاۘ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُونُوا قَوَّام۪ينَ
لِلّٰهِ شُهَدَٓاءَ بِالْقِسْطِۘ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلٰٓى اَلَّا
تَعْدِلُواۜ اِعْدِلُواࣞ هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰىۘ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ
اللّٰهَ خَب۪يرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِۙ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿٩﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزٖيرِ وَمَٓا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ
بِهٖ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطٖيحَةُ وَمَٓا اَكَلَ
السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا
بِالْاَزْلَامِۜ ذٰلِكُمْ فِسْقٌۜ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ دٖينِكُمْ فَلَا
تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِۜ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دٖينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ
عَلَيْكُمْ نِعْمَتٖي وَرَضٖيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دٖينًاۜ فَمَنِ اضْطُرَّ فٖي
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍۙ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٣﴾ يَسْـَٔلُونَكَ
مَاذَٓا اُحِلَّ لَهُمْۜ قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُۙ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ
مُكَلِّبٖينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُۘ فَكُلُوا مِمَّٓا اَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ
وَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ سَرٖيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾
اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُۜ وَطَعَامُ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْۖ
وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْۘ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ
مِنَ الَّذٖينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ
مُحْصِنٖينَ غَيْرَ مُسَافِحٖينَ وَلَا مُتَّخِذٖٓي اَخْدَانٍۜ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِالْاٖيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُۘ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرٖينَ ﴿٥﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

I. OKUNACAK SURE VE AYETLER

1. Mâide Suresi (1-15 sayfalar)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَوْفُوا بِالْعُقُودِۜ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَه۪يمَةُ الْاَنْعَامِ
اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌۜ اِنَّ اللّٰهَ
يَحْكُمُ مَا يُر۪يدُ ﴿١﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَٓائِرَ
اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَٓائِدَ وَلَٓا اٰمّ۪ينَ
الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًاۜ وَاِذَا حَلَلْتُمْ
فَاصْطَادُواۜ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُواۢ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰىۖ وَلَا تَعَاوَنُوا
عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

II. TECVİT BİLGİSİ*

1. Tenvin ve Sakin Nun

Tenvin, sözlükte "nunlamak" anlamına gelir. Kelimelerin sonuna gelen ve cezimli nun sesi veren iki üstün (ـً) (-en,-an), iki esre (ـٍ) (-in, -ın) ve iki ötreye (ـٌ) (-ün, -un) tenvin denir. Tenvindeki cezimli nun, sadece okuyuşta vardır; yazıda görülmez.

Örnek: اَحَدًا   اَحَدٍ   اَحَدٌ

Kelimenin ortasında veya sonunda bulunan cezimli nuna da sakin nun denir.

Örnek: اَنْتَ   مَنْ

Bir kelimede tenvin veya sakin nun varsa orada ihfa, izhar, iklab ve idgam tecvit kuralından biri bulunabilir.

2. İhfa

İhfa, sözlükte "gizlemek" anlamına gelir. Tenvin veya sakin nundan sonra aşağıdaki 15 harften biri gelirse ihfa olur. İhfa yapılırken dil ucu serbest bırakılıp nun harfinin mahrecine değmeden genizden ses getirilerek okunur. İhfa harfleri şunlardır:

ت ث ج د ذ ز س ش ص ض ط ظ ف ق ك

Bunlar aşağıdaki Arapça beytin ilk harflerinde toplanmıştır:

صِفْ ذَاثَنَا جُودَ شَخْصٍ قَدْ سَمَا كَرَمًا   ضَعْ ظَالِمًا زِدْ تُقًا دُمْ طَالِبًا فَتَرَى

İhfalı okuyuşta;

1. Dil damağa veya üst ön dişlere yapışmaz; doğal hâlinde serbest bırakılır.
2. Tenvin veya sakin nun gunneli okunur.
3. Gunneli okuyuş, bir buçuk elif miktarı tutulur.[1]

Sesin genizden (burun boşluğundan) getirilmesine **gunne** denir.

Örnek: سَلَامٌ قَوْلًا

Bu örnekte;
Birinci kelimenin sonunda tenvin vardır.
Tenvinden sonra kaf (ق) harfi gelmiştir.
Bu durumda ihfa meydana gelir.
Tenvinin nunu gizlenir ve ses genizden getirilerek bir elif miktarı tutulur.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

اِنْ كُنْتُمْ   لَنْ تُغْنِيَ   جَنَّاتٍ تَجْرِى   اٰيَةٌ فِى

Yukarıda geçen ihfaları, örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

* Buradaki tecvit bilgileri, İmam Asım'ın kıraatının Hafs rivayetine göre hazırlanmıştır. Tutma ve uzatma ölçüleri, tertil okuyuşuna göre verilmiştir.
1 Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvidli Kuranı Kerim Elif Bası, s. 47.

3. İzhar

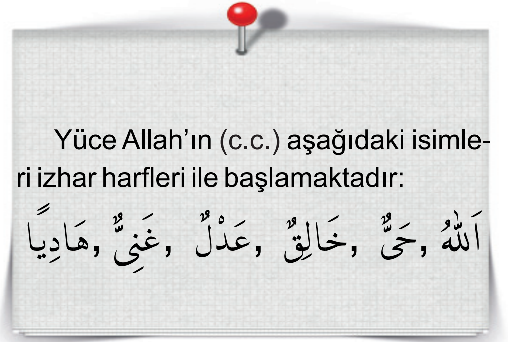
İzhar sözlükte "açığa çıkarmak" anlamına gelir.[2] Tenvin veya sakin nundan sonra boğaz harflerinden biri geldiğinde nun sesinin açık bir şekilde okunmasına **izhar** denir.[3]

Boğaz harfleri yani izhar harfleri altıdır: ا ح خ ع غ هـ

İzharlı okuyuşta;
1. Nun sesi asıl mahrecinden çıkarılır, gunne yapılmaz.
2. Nun sesi tutulmadan hemen bir sonraki harfe geçilir.

Örnek: مَنْ اٰمَنَ

Bu örnekte,
Birinci kelimenin sonunda sakin nun vardır.
Sakin nundan sonra elif (ا) harfi gelmiştir.
Bu durumda izhar meydana gelir.
Nun harfi açık bir şekilde okunur, gunne yapılmaz.

AÇIKLAYALIM

فَاِنْ اَسْلَمُوا   مِنْ خَيْرٍ   نَبَاتًا حَسَنًا

Yukarıda geçen izharları, örnekteki gibi açıklayınız ve bu kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

4. İklab

İklab sözlükte "çevirmek, dönüştürmek" gibi anlamlara gelir. Tenvin veya sakin nundan sonra be (ب) harfi geldiğinde nun (ن) sesinin mim (م) sesine çevrilerek okunmasına iklab denir.

İklablı okuyuşta;
1. Nun sesi mim sesine çevrilir.
2. Dil doğal hâlindeyken mim sesi, genizden getirilerek gunneli okunur.
3. Gunneli okuyuş, dudakları bastırmadan bir buçuk elif miktarı tutulur.[4]

Örnek: سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Bu örnekte,
Birinci kelimenin sonunda tenvin vardır.
Tenvinden sonra be (ب) harfi gelmiştir.
Bu durumda iklab meydana gelir.
Tenvindeki nun (ن) sesi, mim (م) sesine çevrilir. Dudakları bastırmadan ses genizden getirilir ve bir buçuk elif miktarı tutulur.

2 Abdurrahman Çetin, "İzhar", TDV İslam Ansiklopedisi, c.23, s.506.
3 Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvidli Kuranı Kerim Elif Bası, s.47.
4 İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 350.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

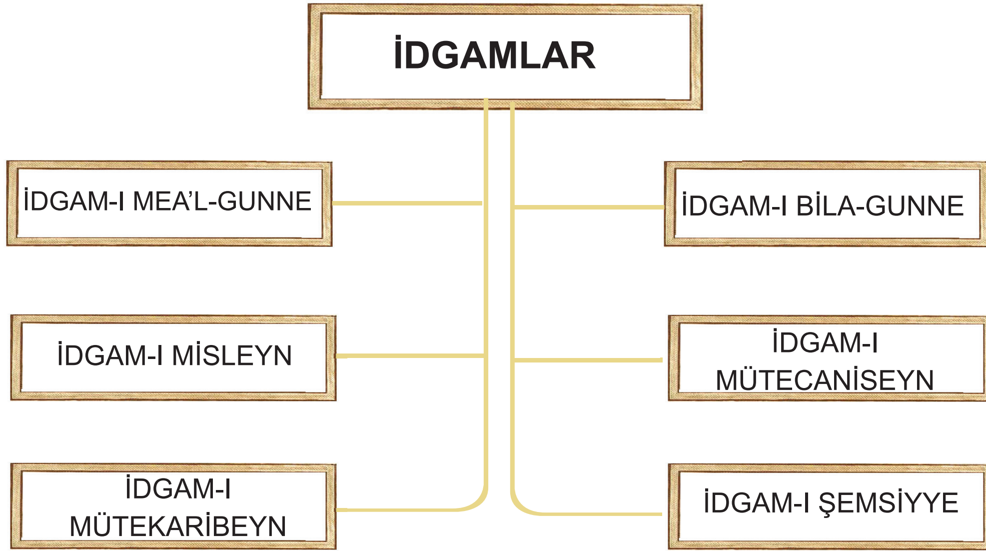
بَغْيًا بَيْنَهُمْ   مِنْ بَيْنِهِمْ   بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Yukarıda geçen iklabları, örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

5. İdgamlar

İdgam sözlükte "bir şeyi diğerine katmak" anlamına gelmektedir. Sakin bir harfi kendisinden sonra gelen harekeli harfe katarak şeddeli okumaya idgam denir.

Altı çeşit "idgam" vardır. Bunlardan ikisi tenvin ve sakin nunla, üçü diğer harflerle ilgilidir. Biri de elif lam (ال) takısından sonra meydana gelir.

5.1. İdgam-ı Mea'l-gunne

Gunneli idgam demektir. Tenvin veya sakin nundan sonra يَمْنُو harflerinden (ى م ن و) biri gelirse idgam-ı mea'l-gunne olur.

BİLGİ KUTUSU

İdgam-ı mea'l-gunnede sakin nun ile يَمْنُو harflerinin farklı kelimelerde olması şart olduğu için بُنْيَانٌ صِنْوَانٌ قِنْوَانٌ دُنْيَا kelimelerinde idgam yapılmaz. Bunlar izharlı okunur.

İdgam-ı mea'l-gunnede;
1. Tenvin veya sakin nun, kendinden sonraki harfe katılarak şeddelenir ve gunneli olarak okunur.
2. Gunneli okuyuş bir buçuk elif miktarı tutulur.[5]

Örnek: مَنْ يَعْمَلْ
Bu örnekte;
Birinci kelimenin sonunda sakin nun vardır.
Sakin nundan sonra ye (ى) harfi gelmiştir. Bu durumda idgam-ı me'al-gunne olur.
Nun harfi ye harfine katılarak şeddelenir (مَيَّعْمَلْ).
Ses genizden getirilerek bir buçuk elif miktarı tutulur.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

مَنْ يَشَآءُ نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا

Yukarıda geçen idgam-ı mea'l-gunneleri örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

5.2. İdgam-ı Bila-gunne

Gunnesiz idgam demektir. Tenvin veya sakin nundan sonra (ل ر) kısaca (لَرْ) harflerinden biri gelirse idgam-ı bila-gunne olur.

İdgam-ı bila-gunnede;
1. Tenvin veya sakin nun, kendinden sonraki harfe katılarak şeddelenir.
2. Şeddelenen idgam harfi gunnesiz okunur.

Örnek: مِنْ لَدُنْكَ
Bu örnekte;
Birinci kelimenin sonunda sakin nun (نْ) vardır.
Sakin nundan sonra lam (ل) harfi gelmiştir.
Bu durumda idgam-ı bila-gunne olur.
Tenvinin nunu, lam harfine katılır ve şeddelenerek okunur. (مِلَّدُنْكَ).
Gunne yapılmaz.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

مُصَدِّقًا لِمَا مِنْ رَبِّكُمْ غَفُورٌ رَحِيمٌ لَاٰيَةً لَكُمْ مِدَادًا لِكَلِمَاتِهِ

Yukarıda geçen idgam-ı bila-gunneleri örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

5 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 167.

5.3. İdgam-ı Misleyn

Misleyn sözlükte "birbirinin aynısı olan iki şey" demektir. İdgam-ı misleyn ise aynı harfin birincisinin cezimli, ikincisinin harekeli olarak bir araya gelmesinden oluşur. Bu durumda birinci harf ikinci harfe katılarak şeddeli okunur.

Örnek: اِضْرِبْ بِعَصَاكَ

Bu örnekte;

اِضْرِبْ kelimesinin sonunda cezimli be (بْ) harfi vardır.

Cezimli be harfinden sonra بِعَصَاكَ kelimesinin başında harekeli be (بِ) gelmiştir.

Bu durumda idgam-ı misleyn olur.

Cezimli be (بْ) harfi harekeli be harfine katılarak şeddeliymiş gibi اِضْرِبِّعَصَاكَ şeklinde okunur; harflerin arası ayrılmaz.

BİLGİ KUTUSU

İdgam-ı misleyn harfleri mim (م) ve nun (ن) olursa bu durumda idgam-ı misleyn mea'l-gunne olur ve 1 - 1,5 elif miktarı tutularak gunneli okunur.

(Faruk Salman, Nazif Yılmaz, Nihat Morgül, Tecvidli Kuranı Kerim Elif Bası, s.46.)

Örnek: وَمَنْ نُعَمِّرْهُ

Bu örnekte birincisi sakin, ikincisi harekeli olan iki nun harfi bir araya geldiği için idgam-ı misleyn me'al-gunne vardır. Nun harfleri birbirine katılarak şeddelenir. Nun sesi genizden getirilerek bir buçuk elif miktarı tutulur.

Şeddeli nun ve şeddeli mim harfleri de bu gruba girer.

Örnek: ثُمَّ اِنَّ

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ   اِذْ ذَهَبَ   اٰوَوْا وَنَصَرُوا   مِنْ نَارٍ   اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ

Yukarıda geçen idgam-ı misleyn ve idgam-ı misleyn mea'l-gunneleri örnekteki gibi açıklayınız. Kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

5.4. İdgam-ı Mütecaniseyn

Mütecaniseyn sözlükte “benzer veya aynı türden iki şey” anlamına gelir.
Mahreçleri aynı, sıfatları farklı harflerin birbirine katılarak okunmasına idgam-ı mütecaniseyn denir.
Ağzın aynı bölgesinden çıkan fakat farklı seslere sahip olan bu harfler üç grupta toplanır:

1. ط د ت	2. ظ ذ ث	3. م ب

İdgam, her bir grubun kendi içinde gerçekleşir. Sakin olan birinci harf, harekeli olan ikinci harfe katılarak şeddeli okunur.

Örnek: يَلْهَثْ ذٰلِكَ

Bu örnekte;

Birinci kelimenin sonunda cezimli se (ثْ) harfi vardır.

İkinci kelimenin ilk harfi de harekeli zel (ذ) dir.

Bu durumda mahreçleri aynı, sıfatları farklı olan harf gruplarından se (ث) ile zel (ذ) harfleri bir araya geldiği için idgam-ı mütecaniseyn olur.

Cezimli harf, harekeli harfe katılarak şeddeli zel (يَلْهَذّٰلِكَ) şeklinde okunur. Se (ث) sesi çıkarılmaz.

أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللّٰهَ = أَثْقَلَدَّعَوَا اللّٰهَ

عَبَدْتُمْ = عَبَتُّمْ

قَدْ تَبَيَّنَ = قَتَّبَيَّنَ

إِذْ ظَلَمُوا = إِظَّلَمُوا

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

اِرْكَبْ مَعَنَا   بَسَطْتَ   وَقَالَتْ طَائِفَةٌ   اَحَطْتُ

Yukarıda geçen idgam-ı mütecaniseynleri, örneklerdeki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

5.5. İdgam-ı Mütekaribeyn

Mütekaribeyn sözlükte "birbirine yakın iki şey" anlamına gelir. Mahreçleri ve sıfatları yakın olan harflerin birbirine katılarak okunmasına idgam-ı mütekaribeyn denir.

Bu harfler iki grupta toplanır:

1. ق ك   2. ل ر

İdgam, her bir grubun kendi içinde gerçekleşir. Sakin olan birinci harf, harekeli olan ikinci harfe katılarak şeddeli okunur.

Örnek: قُلْ رَبِّ

Bu örnekte;

Birinci kelimenin sonunda cezimli lam (لْ) harfi vardır.

İkinci kelimenin başında da harekeli ra (رِ) harfi gelmiştir.

Bu durumda mahreçlerinde ve sıfatlarında yakınlığı olan harf gruplarından lam harfinden sonra ra harfi geldiği için idgam-ı mütekaribeyn olur.

Lam ve ra harfleri arasında idgam yapabilmek için lam harfinin önce gelmesi gerekir. رَبَّنَا اغْفِرْ لِى örneğinde olduğu gibi ra (ر) harfi önce gelirse idgam yapılmaz.

Cezimli lam (لْ) harfi, ra (رَ) harfine katılarak (قُرَّبِّ) şeklinde şeddeli okunur. Lam harfi okunmaz.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ

Yukarıda geçen idgam-ı mütekaribeyni, örnekteki gibi açıklayınız ve tecvitli olarak okuyunuz.

5.6. İdgam-ı Şemsiye

Arapçada isimlerin başına gelen ve onları belirli yapan "Elif lam takısı"na (اَلْ) "Lam-ı tarif (belirlilik takısı)" denir. Lam-ı tariften sonra şemsî harflerden biri geldiğinde, lam harfi sonraki harfe katılarak şeddeli okunur. Buna idgam-ı şemsiye denir.

Arap alfabesindeki harflerden on dördü şemsîdir:

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

Şemsî harflerden önce gelen lam harfi yazıldığı hâlde okunmaz. Kendisinden sonraki şemsî harfe şedde konur.

Örnek: اَلصَّبْرُ

Bu örnekte;
Kelimenin başında elif lam takısı (ال) vardır.
Elif lam takısından sonra şemsî harflerden sad (ص) gelmiştir.
Bu durumda idgam-ı şemsiye meydana gelir.
Elif lam takısının lamı okunmaz. Sad harfi (اَلصَّ) şeklinde şeddeli olarak okunur.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

اَلنَّاسُ   اَلسَّيِّئَةُ   اَلذِّكْرُ

Yukarıda geçen idgam-ı şemsiyeleri, örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

6. İzhar-ı Kameriye

"Lam-ı tarif"ten sonra kamerî harflerden biri geldiğinde lam harfi kendinden sonraki harfe katılmadan açık bir şekilde okunur. Buna izhar-ı kameriye denir.

Arap alfabesinde şemsî harflerin dışında kalan on dört harfe, kamerî harfler denir. Bunlar

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و هـ ى harfleridir. اَبْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ cümlesinde bir araya getirilmiştir.

Örnek: اَلْحَمْدُ

Bu örnekte;
Kelimenin başında elif lam takısı (ال) vardır.
Elif lam takısından sonra kamerî harflerden ha (ح) gelmiştir.
Bu durumda izhar-ı kameriye meydana gelir.
Elif lam takısının lamı, cezimli ve açık bir şekilde okunur; idgam yapılmaz.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

اَلْمُلْكُ   اَلْغَيْبُ   اَلْخَيْرُ

Yukarıda geçen izhar-ı kameriyeleri, örnekteki gibi açıklayınız ve kelimeleri tecvitli olarak okuyunuz.

III. EZBERLENECEK SURELER, AYETLER VE ANLAMLARI

1. Kâfirûn Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Mushaftaki sıralamada 109. sure; nüzûl sırasına göre ise 18. suredir. Mekke'de inmiştir. Adını surenin ilk ayetinde geçen "inkarcılar" anlamına gelen "kâfirûn" kelimesinden almıştır. Kâfirûn suresinde, İslam'ın temeli olan Tevhid ilkesi, yalnızca Allah'a (c.c.) ibadet edilmesi ve O'na şirk koşulmaması vurgulanmıştır. Resûlullah'ın (s.a.v.) namazlarda sıkça okuduğu sûreler arasında yer alır.[6]

UYGULAYALIM

Kâfirûn suresinin ayetlerini, öğretmeninizin gösterdiği şekilde ezberden okuyunuz. Okurken özellikle medlerle ilgili tecvit kurallarına dikkat ediniz.

Kâfirûn Suresinin Anlamı

1. De ki: "Ey Kâfirler!"
2. Ben sizin tapındıklarınıza ibadet edecek değilim.
3. Siz de benim ibadet ettiğime tapınacak değilsiniz.
4. Ben sizin tapındıklarınıza ibadet etmem.
5. Siz de benim ibadet ettiğime tapınacak değilsiniz.
6. Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.

6 M.Kâmil Yaşaroğlu, "Kafirûn suresi", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 24, s. 149.

Kâfirûn suresi, Mekke müşriklerinden birkaç kişinin Hz. Peygamber'e (s.a.v.) gelerek "Ey Muhammed! Bu davadan vazgeç, sana istediğin kadar mal verelim, kızlarımızdan istediğinle evlendirelim, seni kendimize başkan yapalım. Bir yıl biz senin dinine girelim, bir yıl da sen bizim dinimize gir. Eğer bunları kabul etmezsen biz senin ilahına tapalım sen de bizim ilahımıza tap. Böylece hayır hangisinde ise ona ulaşırız." teklifinde bulunmaları üzerine gelmiştir.[7]

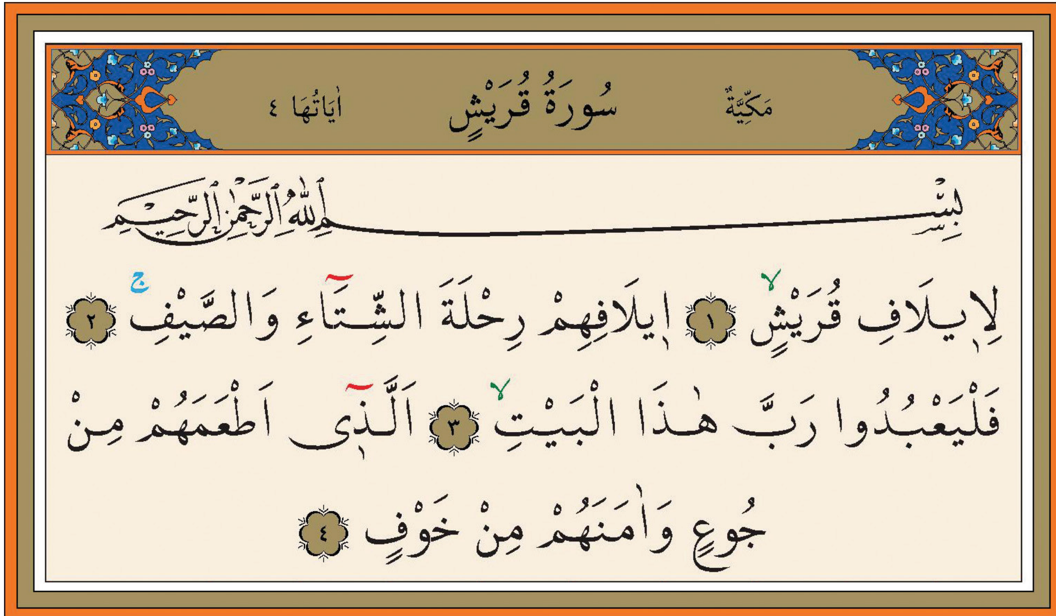
Kâfirûn suresi; mal, mülk, mevki ve makam karşılığında Müslüman'ın inandığı değerlerden vazgeçmemesinin örneğidir. Hak ayrı batıl ayrıdır. Hak batıla, batıl hakka karıştırılmaz.Gerçek din olan İslam, tevhid, ihlas ve Allah'a (c.c.) itaat ve ibadettir.

AÇIKLAYALIM

Kâfirûn suresinin ana fikrini bulunuz. Arkadaşlarınıza açıklayınız.

2. Kureyş Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Mushaftaki sıralamada 106. sure, nüzûl sırasına göre ise 29. suredir. Mekke döneminde inmiştir. Sure adını 1. ayette geçen "Kureyş" kelimesinden almıştır.[8]

7 M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, c. 9, s. 214-215.
8 M. Kamil Yaşaroğlu, "Kureyş suresi", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 26, s. 444.

UYGULAYALIM

Kureyş suresini ezberlemeden önce yüzünden hatasız bir şekilde öğretmeninize okuyunuz.

Kureyş Suresinin Anlamı

1. Kureyş'i ısındırıp alıştırdığı,
2. Onları kışın (Yemen'e) ve yazın (Şam'a) yaptıkları yolculuğa ısındırıp alıştırdığı için
3-4. Kureyş de kendilerini besleyip açıklarını gideren ve onları korkudan emin kılan bu evin (Kâbe'nin) Rabbine kulluk etsin.

Kureyş suresi, Kureyş halkının kendilerine verilen nimetleri hatırlatarak, onları imana ve ibadete davet eder. Yaşadıkları ekip biçmeye müsait olmayan o çorak topraklarda açlıklarını gideren, sıcağı ve soğuğu aşırı olan çöldeki yolculuklarını, güvenli kılan ve koruyan Rabb'e ibadet çağrısıdır.

UYGULAYALIM

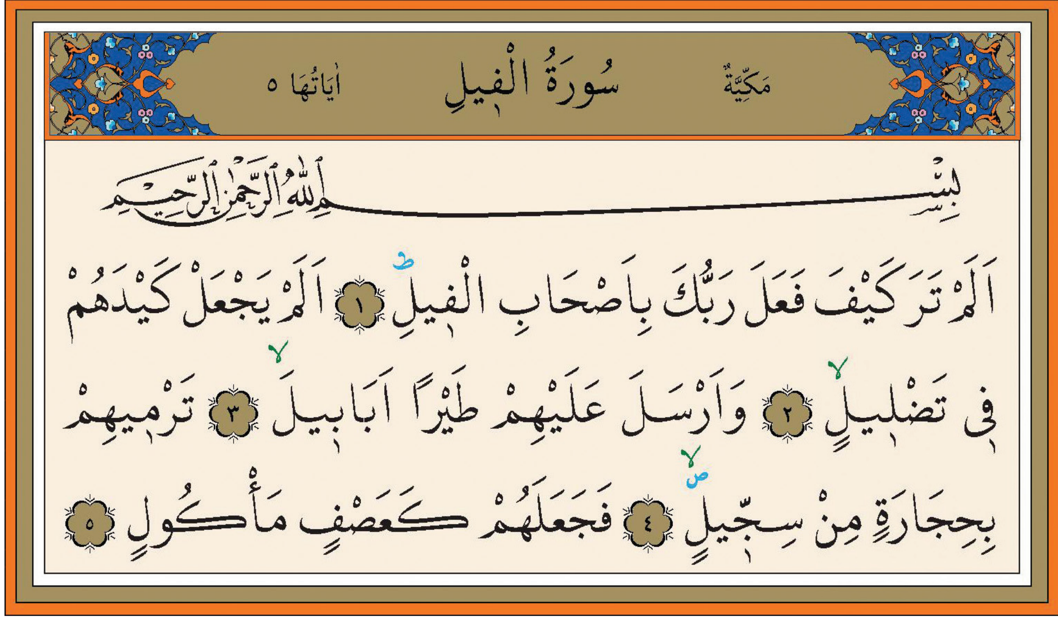
Kureyş suresinde, insanların sahip olduğu nimetler hatırlatılmakta ve bunlara şükür için Allah'a (c.c.) kulluk etmeleri istenmektedir. Siz de günümüz insanının sahip olduğu nimetler ve bu nimetlere nasıl şükredeceği konusunda beyin fırtınası yapınız.

3. Fil Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Fil suresi, mushafta 105. sırada ve nüzûl sırasına göre 19. suredir. Mekke döneminde inmiştir. Sure, adını 1. ayette geçen fil kelimesinden almıştır. Tefsir ve tarih kaynaklarında anlatıldığına göre o zaman Habeşistan'ın yönetiminde bulunan Yemen valisi Ebrehe, her yıl Kâbe'yi ziyaret için Mekke'ye giden Arap hacılarını Yemen'in San'a şehrine çekmek için bu şehirde büyük bir katedral yaptırır. Ancak bu ümidi gerçekleşmeyince Kâbe'yi yıkmaya karar verir ve 570 yılında büyük bir fil ordusu ile Kâbe'yi yıkmak için Mekke'ye yürür.

Ebrehe, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) dedesi Abdülmuttalib'e ait 200 devenin de bulunduğu Mekkelilere ait çok sayıda deveyi ele geçirir. Abdülmuttalib Ebrehe'ye giderek develerinin iadesini ister.Ebrehe'nin Kâbe ile ilgili sorusu üzerine Kâbe'yi merak etmediğini çünkü onu sahibinin koruyacağını söyler. Ertesi gün Kâbe üzerine harekete geçen Ebrehe ve ordusu üzerlerine pişmiş çamurdan taşlar yağdıran sürü sürü kuşlar tarafından helak edilir.[9]

9 DİB, Kur'an Portalı Tefsiri, mushaf.diyanet.gov.tr, erişim tarihi 10 Haziran 2019.

UYGULAYALIM

Fil suresini ezberlemeden önce, yüzünden hatasız bir şekilde öğretmeninize okuyunuz.

Fil Suresinin Anlamı

1. Bilmez misin, Rabb'in fil ordusuna neler yaptı?
2. Onların planlarını başlarına geçirmedi mi?
3. Üzerlerine sürüler halinde kuşlar gönderdi.
4. Onlara balçıktan pişirilmiş taşlar atan
5. Ve böylece onları yenmiş ekin yaprakları gibi yaptı.

Fil suresini daha iyi anlamak için Fil vakasını iyice anlamak gerekmektedir. Örneğin; Abdülmuttalib'in Ebrehe'ye "Kâbe'yi sahibi koruyacaktır." demesi bize Allah'a (c.c.) imanın, güvenin ve teslimiyetin mesajlarını verir. Allah'ın (c.c.) kudretinin göstergesi olan pişmiş çamurdan taşlar yağdıran kuşlar Allah'ın (c.c.) kutsalına el uzatmanın sonucundaki helakı ve şiddeti anlatır.

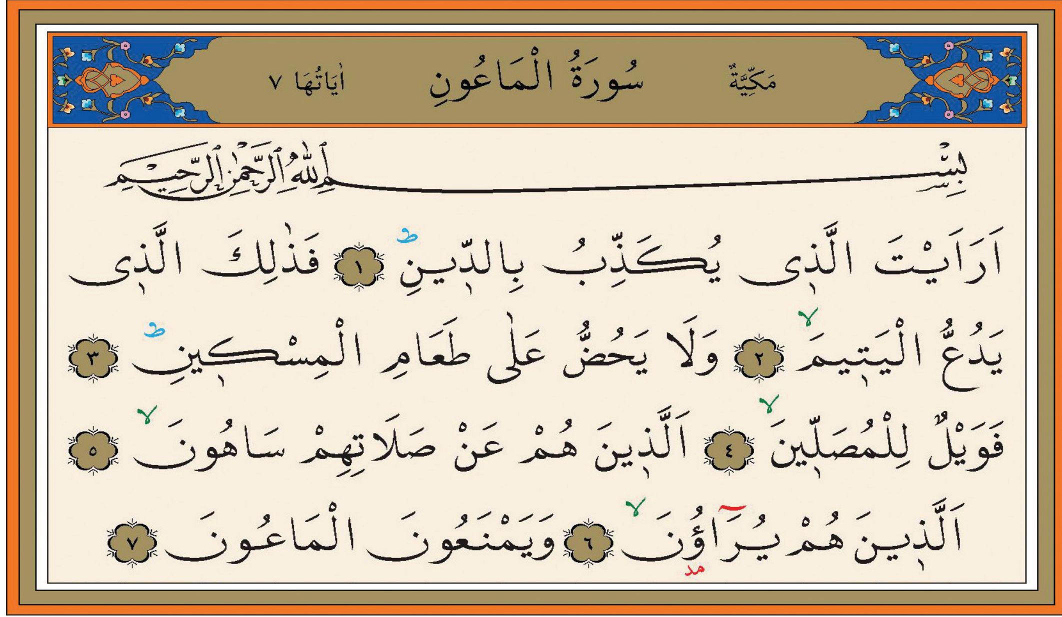
AÇIKLAYALIM

Fil suresinin ana fikrini araştırınız ve bulduklarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. Mâun Suresini ve Anlamını Öğreniyorum

Mushaftaki sıralamada 107. sure, nüzûl sırasına göre ise 17. suredir. Mekke döneminde inmiştir. Sure adını son ayetinde geçen "mâun" kelimesinden almıştır.[10]

مَكِّيَّةٌ سُورَةُ الْمَاعُونِ اٰيَاتُهَا ٧

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اَرَاَيْتَ الَّذ۪ي يُكَذِّبُ بِالدّ۪ينِۜ ﴿١﴾ فَذٰلِكَ الَّذ۪ي
يَدُعُّ الْيَت۪يمَۙ ﴿٢﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْك۪ينِۜ ﴿٣﴾
فَوَيْلٌ لِلْمُصَلّ۪ينَۙ ﴿٤﴾ اَلَّذ۪ينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَۙ ﴿٥﴾
اَلَّذ۪ينَ هُمْ يُرَٓاؤُ۫نَۙ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

Mâun Suresinin Anlamı

1. Din (hesap ve ceza) gününü yalan sayanı gördün mü?
2. O, yetimi şiddetle itip kakar,
3. Ve yoksulu doyurmayı da teşvik etmez.
4. Yazıklar olsun öyle namaz kılanlara ki;
5. Onlar namazlarını ciddiye almazlar,
6. Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar,
7. Ufacık bir yardıma bile engel olurlar.

Yüce Allah (c.c.) bu surede asıl dini yalan sayıp inkar edenleri tarif ederek bunların kim olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar kimsesiz ve yardıma muhtaç durumda bulunan, yetimi küçümseyerek onu itip kakan, yoksullara kendisi yardım etmediği gibi başkalarını da buna teşvik etmeyen kimselerdir. Kuşkusuz bunlar birer örnektir. Dini, ahireti inkar edenlerin başka özellikleri de bulunmaktadır.[11]

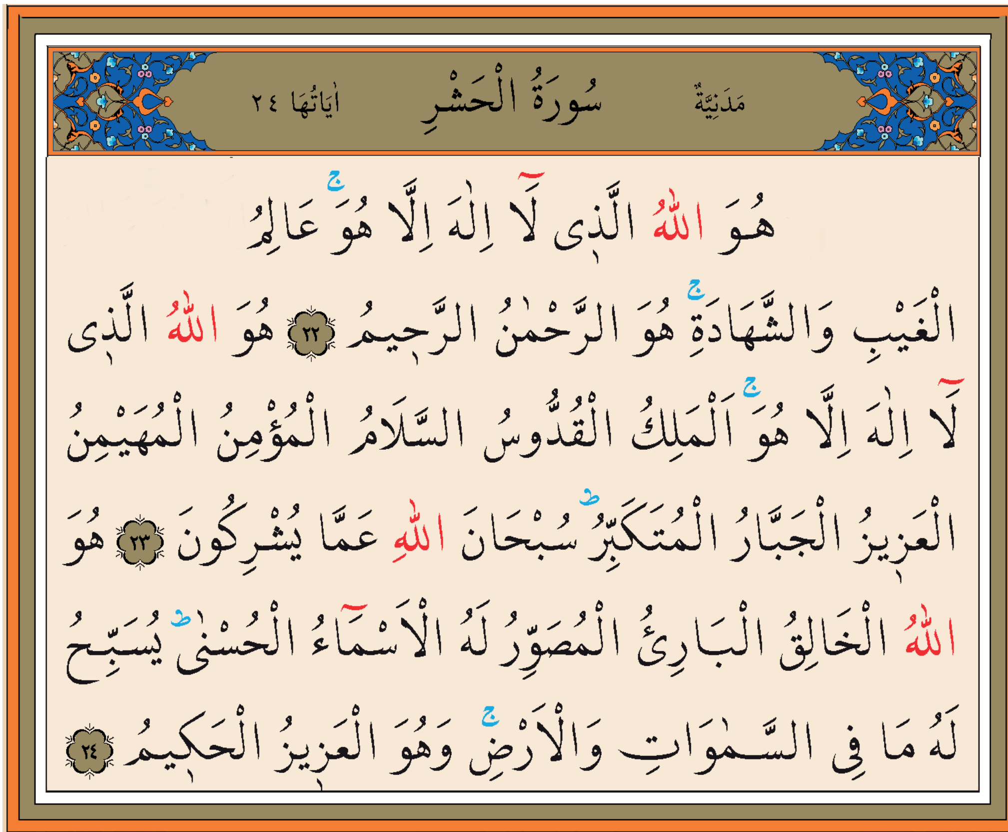
AÇIKLAYALIM

Mâun suresinde iki insan karakterinin temel özellikleri verilmektedir. Bu karakter özellikleri nelerdir? Açıklayınız.

10 DİB, Kur'an Portalı Tefsiri, mushaf.diyanet.gov.tr.
11 DİB, Kur'an Portalı Tefsiri, mushaf.diyanet.gov.tr.

5. Haşr Suresinin Son Üç Ayetini ve Anlamını Öğreniyorum

Haşr suresi, Mushaftaki sıralamada 59. ve nüzûl sıralamasında 101. sıradadır. Medine'de nazil olmuştur. Haşr suresinin 22, 23 ve 24. ayetinde Cenab-ı Hak, "Allah" ismini en başa koyarak kendisinin bazı isim ve sıfatlarını özellikle anmakta, ardından en güzel isimlerin kendisine ait olduğunu hatırlatmaktadır. Önce Allah Teala'nın (c.c.) birliğine, sonra ilminin sınırsızlığına, hemen bunların ardından da rahmet ve şefkatinin yüceliğine yer vermektedir. Haşr suresi, Rabb'imizi her şeyden önce sevgi, şefkat ve bağışlayıcılık nitelikleriyle düşünmemiz ve bizim de bütün yaratılmışlara karşı bu tavrı öncelememiz gerektiğini gösterme açısından dikkat çekicidir.

UYGULAYALIM

Haşr suresinin son ayetlerini, meşhur Kur'an okuyucularından dinleyiniz ve uygulamaya çalışınız.

Haşr Suresi 22-24. Ayetlerin Anlamı

22. O, kendisinden başka ilah olmayan Allah'tır. Görülmeyeni de görüleni de bilendir. O, esirgeyendir, bağışlayandır.
23. O, kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'tır. O, mülkün gerçek sahibi, kutsal (her türlü eksiklikten uzak), barış ve esenliğin kaynağı, güvenlik veren, gözetip koruyan, mutlak güç sahibi, düzeltip ıslah eden ve dilediğini yaptıran ve büyüklükte eşsiz olan Allah'tır. Allah onların ortak koştuklarından uzaktır.
24. O, yaratan, yoktan var eden, varlıklara şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar O'nu tesbih ederler. O, üstündür ve hikmet sahibidir.

Haşr Suresi'nin 22-24. Ayetlerini Okumanın Fazileti

Allah'ın birliği, yüceliği, eşsizliği, rahmet ve merhameti, gücü ve kudretinin dile getirildiği bu ayetler insan kalbine tevhid ilkesini ve Allah sevgisini yerleştirmek amacını taşımaktadır.[12] Haşr suresini faziletleriyle ilgili olarak özellikle son üç ayete dair kaynaklarda şöyle bir bilgi mevcuttur: *"Kim sabah namazından sonra güne başlarken üç defa "Allah'ın rahmetinden kovulmuş olan şeytandan, işiten ve bilen Allah'a sığınırım." der ve Haşr suresinin son üç ayetini okursa Allah o kimse için akşama kadar dua ve istiğfar etmek üzere yetmiş bin melek vazifelendirir. O gün ölürse şehit olarak ölür. Kim geceye girerken de okursa aynı dereceye ulaşır."*[13]

AÇIKLAYALIM

* Evrendeki bütün varlıklara şekil veren, musavvir (اَلْمُصَوِّرُ) Allah'tır (c.c.).
* Bize güven duygusunu veren, mümin (اَلْمُؤْمِنُ) Allah'tır (c.c.).

Haşr suresinin 22-24. ayetlerindeki Allah'ın (c.c.) güzel isimlerini, örneklerdeki gibi insan, hayat ve evrenle ilişkilendirerek açıklayınız.

DÜŞÜNELİM

"Sizin en hayırlınız, Kur'an-ı öğrenen ve öğretenizdir."

(Buhârî, Fedâilu'l Kur'ân, 21)

Yukarıdaki hadis-i şerifte Kur'an-ı öğrenmenin önemi nasıl vurgulanmıştır? Düşününüz ve hadisi açıklayınız.

12 Emin Işık, "Haşr suresi", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 16, s. 424-426.
13 Tirmizî, Fedâilu`l-Kur`ân, 22.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneklerini işaretleyiniz.

1. İhfalı okuyuşta aşağıdakilerden hangisinin yapılması yanlıştır?
A) Dilin doğal hâlinde serbest bırakılması
B) Sesin genizden getirilmesi
C) Nun sesinin asıl mahrecinin gizlenmesi
D) Dilin üst ön dişlere tutturulması
E) Tenvin veya sakin nunun gunneli okunması

2. İzhar için aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?
A) İzhar harfleri boğaz harfleridir.
B) İzharda gunneli okuyuş yoktur.
C) Nun sesi asıl mahrecinden çıkarılır.
D) Gunneli okuyuş bir buçuk elif miktarı tutulur.
E) Nun sesi tutulmadan hemen bir sonraki harfe geçilir.

3. Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi doğrudur?
A) İklab-durmak
B) İzhar-açığa çıkarmak
C) İhfa-çevirmek
D) İdgam-genizden ses getirme
E) Gunne-bir şeyi diğerine katmak

4. Aşağıdaki harf gruplarından hangisi idgam-ı mütekaribeyne aittir?
A) ط د ت
B) ظ ذ ث
C) ر ل
D) م ب
E) ل ك ق

5. Kureyş suresinin anlamına dayanarak aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?
A) Allah Teâlâ Kureyş'i açlıktan doyurmuştur.
B) Allah Teâlâ Kureyş'i korkulardan emin kılmıştır.
C) Allah Teâlâ kışın ve yazın yolculuk etme imkânı sağlamıştır.
D) Allah Teâlâ Kureyş'i helak etmiştir.
E) Allah Teâlâ Kâbe'nin Rabb'idir.

6. Kâfirûn suresi, aşağıdakilerden hangisini konu almaktadır?
A) Namaz kılmak
B) Nimete şükretmek
C) Allah'a şirk koşmak
D) Oruç tutmak
E) Kurban kesmek

B. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanı "D", yanlış olanı "Y" ile işaretleyiniz.

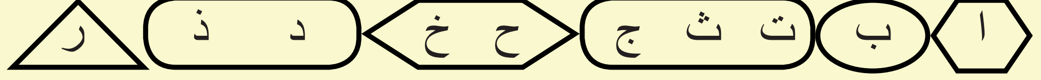
(…) Genizden (burun boşluğundan) gelen sese idgam denir.
(…) İklabda dudaklar, bastırılmadan normal bir şekilde birleştirilir.
(…) Mahreçleri aynı, sıfatları farklı olan harfler bir araya gelirse idgam-ı mütekaribeyn olur.
(…) İdgam-ı şemsiyye ve izhar-ı kameriyye, elif lam takısı ile ilgili tecvit kurallarıdır.

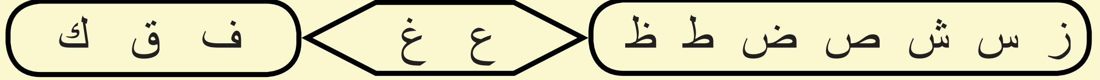
C. Aşağıda yer alan Yasin suresi ayetlerindeki numaralandırılmış yerlerdeki tecvitleri yazınız.

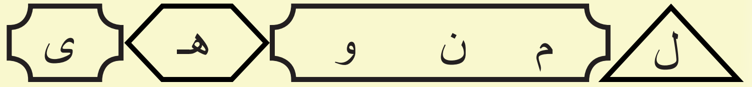
وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا اَصْحَابَ الْقَرْيَةِ اِذْ جَٓاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿13﴾ اِذْ
اَرْسَلْنَٓا اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُٓوا اِنَّٓا اِلَيْكُمْ
مُرْسَلُونَ ﴿14﴾ قَالُوا مَٓا اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَٓا اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ
مِنْ شَيْءٍ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿15﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّٓا اِلَيْكُمْ
لَمُرْسَلُونَ ﴿16﴾ وَمَا عَلَيْنَٓا اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿17﴾ قَالُٓوا اِنَّا تَطَيَّرْنَا
بِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿18﴾

1................................ 5.............................. 9................................
2................................ 6.............................. 10.............................
3................................ 7.............................. 11..............................
4................................ 8.............................. 12..............................

D. Aşağıdaki harfleri, şekillerden yararlanarak tenvin ve sakin nunla (نْ) ilişki açısından gruplandırınız.

△	ل ر	İdgam-ı bila gunne
⬡	....	....
▭	....	....
▢	....	....
◯	....	....

SÖZLÜK

A

ahiret: 1. İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Allah'a (c.c.) hesap vereceği yer, öbür dünya. 2. Dünya hayatındaki amellerin -söz, davranış ve eylemlerin- sonuçlarının alınacağı ve değerlendirileceği zaman.

Arz-ı Mev'ud: Yahudilerin; Hz. İbrâhim'e Tevratta vaadedilen ve kendilerine verildiğini iddia ettikleri; Mısır ırmağından büyük ırmağa, Fırat ırmağına kadar olan bölge toprakları için kullandıkları terim.

Ashab-ı Kiram: Hz. Muhammed'i (s.a.v.) görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş Müslümanlar. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) arkadaşları.

C

cezim: Harekesiz harfi gösteren işaret. Sukûn. Sembolu küçük sıfır gibidir ve harfin üstüne yazılır (ـْـ). Cezmli harf, harekesizdir. Kendi başlarına okunmadığından önceki harekeli harfle beraber okunur.

E-F

ehlikitap: 1.Kitap ehli. 2.İslam literatüründe Yahudi ve Hristiyanlar. 3.Yahudiler ve Hristiyanları müşriklerden ayırt etmek için kullanılan Tevrat, Zebur ve İncil'e inanan kimseler anlamına gelen tabir.

ensar: Hicret sırasında Hz. Peygamber'e (s.a.v.) ve Mekke'den Medine'ye göç eden diğer Müslümanlara kucak açıp onları misafir eden; beslenme, barınma ihtiyaçlarını gideren ve farklı bir ortamda yeni bir yaşamın kurulabilmesinde onlara yardımcı olan ve sahip oldukları her şeyi onlarla paylaşan Medineli Müslümanlar.

fazilet: Olgunluk, erdemlilik, üstünlük, değer, kıymet.

Firavun: Eski Mısır hükümdarlarına verilen unvan.

G

gâfil: 1. Çevresindeki gerçekleri görmeyen, sezmeyen, aymaz (kimse). 2. Geleceğini, ilerisini düşünmeyen, önemsemeyen.

gaflet: Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma, ihtiyatsızlık. Günah sevap hususunda duyarsız ve dikkatsiz davranma, Allah'tan (c.c.) habersiz olma.

gazaba uğramak: Bir kimsenin öfkesine maruz kalmak.

H

Hâlik: Takdirine uygun bir şekilde yaratan. "Tüm varlıkların işlerini ölçülü ve ahenkli bir şekilde var eden, evreni bir plan ve amaca uygun olarak yoktan ve örneksiz bir biçimde yaratan." anlamında Allah'ın (c.c.) esmayıhüsnasından biri.

halis: Saf, temiz.

heva: 1.Arzu, istek, meyletme. 2.Kişinin, dinini dikkate almaksızın arzuladığı şeylere yönelmesi. 3.Kişinin, akıl ve dince kötü görülen şeylere karşı eğilimi.

hidayet: Doğru yolu gösterme, doğru yolu bulma, rehberlik yapma. Allah'ın (c.c.), insanlara kendi yolunda gidebilecek akıl, düşünme, öğrenme, hatırlama gibi yetenekler vermesi ve insanların da bunları kullanarak doğru yolu bulması.

hüsran: Beklenilen şeyin elde edilememesinden dolayı hissedilen acı.

Huruf-u Mukatta: Herhangi bir konuda hitap ettiği kitlenin dikkatini çekmek için Kur'an-ı Kerim'de bazı surelerin başında yer alan Elif-Lam-Mim, Ya-Sin, Nûn gibi harf veya harfler grubu.

İ

ibret: Kötü, yanlış davranışlardan sakınmayı sağlayan, olaylardan alınması gereken ders. Uyarıcı sonuç.
ifa: 1. Bir işi yapma, yerine getirme. 2. Bir şeyi tam ve mükemmel bir biçimde yapma, yerine getirme, ödeme, eda etme. 3. Sorumluluk çağındaki insanların Allah'ın (c.c.) isteklerini şartlarına uygun bir şekilde yerine getirmesi.
ihtida: 1. Doğru yola girme, hedefe götüren doğru yolu bularak bu yola girme, yol gösterme, 2. Diğer dinleri terk edip İslam dinini kabul etme, hidayete erme.
irade: 1. Seçme, tercih etme, isteme, dileme, arzu etme, meyletme, karar verme. 2. Aklın düşünüp karar vermesi, yapılması veya yapılmaması eşit olan çeşitli davranışlardan birini beğenip tercih etmesi. 3. Allah'ın (c.c.) dilemesi, arzu etmesi, tercih etmesi ve dilediğini yerine getirmesi anlamlarında Allah'ın (c.c.) sıfatlarından biri.
izah etmek: Açıklamak, ayrıntılı bilgi vermek

K

kâfir: 1. İnkâr eden, tanımayan, reddeden. 2. Allah'ın varlığını ve birliğini inkâr eden, yaratmada, emretmede, isimlerinde ve sıfatlarında Allah'ı tek ve eşsiz kabul etmeyen; yaratıcı olarak Allah'ı kabul etse bile onun göndermiş olduğu elçilerin hepsine ayrı ayrı inanmayan, elçilerin getirmiş olduğu kitapları toptan reddeden veya Allah'ın vahiyle bildirdiği hükümlerin bir tanesini dahi inkâr eden.
kâdir olmak: Güçlü olmak, gücü olmak, gücü yetmek.
Kıptî: Mısır halkından olan kimse.
kıraat ilmi: Kur'an kelimelerinin farklı okunuşlarını inceleyen bilim dalı.
kıraat: 1. Okuma, telaffuz etme, tilavet. 2. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) okuma biçimini örnek alarak Kur'an-ı Kerim'i harflerin çıkış yerlerine ve tecvit kurallarına uygun olarak okuma.
kıssa: Kendisinden ders alınması gereken olay, hikâye, hikâye etme ve anlatma, haber verme. Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibretli ve tarihi olay(lar).
kudret: 1. Güç, iktidar. 2. "Her şeye gücünün yetmesi, dilediğini dilediği zamanda var veya yok etmesi" anlamında Allah'ın sıfatlarından biri.

M-N

mahfaza: İçinde değerli eşyaların saklandığı kutu, kılıf.
mazhar olmak: İyi bir şeye ermek, ulaşmak.
muhacir: 1. Göçmen. 2. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) uyarak Mekke'den Medine'ye göç eden. İslam dinini Kur'an-ı Kerim'in emrettiği gibi yaşamak, Kureyş kabilesinin her türlü baskısından kurtulmak ve din, can, namus, akıl ve soy emniyetini sağlayıp her türlü tehlikeden korunmak amacıyla Mekke'den Medine'ye göç eden Hz. Muhammed (s.a.v.) ve arkadaşları.
mukabele: Bir başkasının Kur'ân-ı Kerîm'i okuyuşunu takip etmek ve karşılıklı okumak şeklinde Kur'an-ı Kerim kıraatı yapmak.
musibet: Ansızın gelen felaket, sıkıntı veren şey.
mushaf: Kur'an-ı Kerim'in iki kapak arasına alınmış hâline verilen ad.
müeyyide: Yaptırım, ceza.
mühlet: Süre, vade.
müşrik: 1. Allah'a ortak, eş koşan kimse. 2. Allah'a inandığını söylediği hâlde birçok tabiat olayının yaratılmasını ve idaresini Allah'ın dışında birtakım güçlere bağlayan ve bu güçleri kutsallaştırarak Allah'a ortak koşan kimse.
nâzil olmak: Mukaddes kitapların vahiy yoluyla peygamberlere gönderilmesi.
nüzûl: Peygamber efendimize (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim sure ve ayetlerinin indirilmesi.

P-R

putperest: Doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesnelere tapan.
Rahîm: "Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan" anlamında Allah'ın (c.c.) esmayıhüsnasından biri.
Rahman: "Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan" anlamında Allah'ın (c.c.) esmayıhüsnasından biri.
Risâlet:1. Nübüvvet, peygamberlik, elçilik. 2. Allah'ın gönderdiği vahiyleri, emir ve yasakları alıp insanlara dinin gerçeklerini duyurma; söz, tutum ve davranışlarıyla açıklama makamı olan peygamberlik.

S-Ş

Sadak-i Cariye: 1. Yol, köprü, çeşme, cami, aşevi, hastane ve okul gibi hayır kurumları. 2. İnsanlığın yararına sunulmak için meydana getirilen dinî, ilmî, kültürel ve tarihsel eserler.
Sahabe:1. Arkadaş, dost, veli. 2. Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamber'i (s.a.v.) çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse. 3. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) yetişmiş, ona iman etmiş ve örfen "arkadaş" diye anılabilecek ölçüde uzun süre onunla birlikte bulunup sohbetine devam etmiş; Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ilminden, ahlakından yeterince yararlanmış kimse.
Samirî: Hz. Musa zamanında yaşamış ve Kızıldenizi geçtikten sonra İsrailoğullarına buzağı heykeli yaparak onların sapmasına sebep olmuş kişi.
sefa: Üzüntü ve kederden uzak olmak, gönül rahatlığı.
sevk etmek: Göndermek, götürmek.
sıddık: 1. Hiçbir zaman yalan söylemeyen ve yerine getiremeyeceği sözü vermeyen, sözünde duran, çok dürüst. 2. Hakkı ve gerçeği tereddütsüz kabullenen, gerçeklere içtenlikle inanan.
sure: Kur'an'ın Kerim'in en az üç ayetten meydana gelen bölümlerinden her biri.
şefaat: 1. Kusurlarının bağışlanmasını dileme. 2. İman eden salih bir müminin Allah'ın (c.c.) ve kullarının haklarını gözeterek müminlerin iyiliği için uğraşması, onları kötülüklerden ve zararlı şeylerden korumaya çalışması. 3. Allah'ın (c.c.) katında değerli bir müminin; peygamberlerin, sıddıkların, âlimlerin ve şehitlerin başka bir Müslüman için Allah'tan (c.c.) hayır istemeleri, onun günahlarının affedilmesi ve ahirette karşılaşacağı azabın kaldırılması için Allah'tan (c.c.) dilekte bulunmaları.

T-Ü

tâbi olmak: Birinin kontrolü altına girmek, bir şeye veya bir kimseye bağlı olmak, uymak.
tatbik etmek: Uygulamak.
tedrîcî: Derece derece, yavaş yavaş olan.
tevhid: 1. Birleme, bir şeyin bir olduğuna karar verme, tek kılma. 2. "Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed onun resulüdür." anlamına gelen "La ilahe illallah, Muhammedün resulullah." cümlesine kalp ile inanıp dil ile söyleme. 3. Allah'ı (c.c.) zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, ona hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için yapma.
tilavet: 1. Okuma. 2. Takip etme, bir şeyin peşine düşme, tabi olma. 3. Kur'an-ı Kerim'i tecvit kurallarına uygun olarak ve anlamını düşünerek okuma. 4. Kur'an-ı Kerim ayetleri üzerinde düşünme, azapla ilgili ayetler okunurken Allah'a (c.c.) sığınma, müjdelerle ilgili ayetlerde şükretme; emredilenleri yerine getirmeyi ve haramlardan kaçınmayı amaç edinerek okuma.
üslup: Anlatma, oluş, deyiş veya yapış biçimi, tarz.

V-Z

vakfetmek: 1. Mal ve mülkünü satılmamak şartıyla bir hayır kurumuna veya işine bağışlamak. 2. Adamak, bir şeyin bütününü bir işe vermek.
vebal: 1. Sonunda ceza, şiddet ve azap olan fiil, davranış. 2. Günah, sorumluluk ve kötü sonuç. 3. Yapılan bir iş, tutum ve davranışın, ahiret hayatı bakımından sorumluluğu.
zuhur etmek: Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.

KAYNAKÇA

Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1982.

Bozkurt, Nebi; Küçükaşçı, M. Sabri, "Medine", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2003.

Bozkurt, Nebi; Küçükaşçı, M. Sabri, "Mekke", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2003.

Buharî, **el-Camiu's-Sahih**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Çağrıcı, Mustafa, "Davet", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1994.

Çağrıcı, Mustafa, "Emir bi'l-Ma'ruf Nehiy ani'l-Münker", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1995.

Çelik, Ömer, **Hakk'ın Daveti-Kur'an-ı Kerim Meali ve Tefsiri (I-V),** İstanbul: Erkam Yayınları, 2013.

Çetin, Abdurrahman, "İzhar", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2001.

Çetin, Abdurrahman, "Yasin Suresi", **İslam'da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi İFAV Yayınları, 1997.

Çetin, Abdurrahman, **Kur'an Okuma Esasları**, Bursa: Emin Yayınları, 2007.

Çetiner, Bedreddin. **Fâtiha'dan Nâs'a Esbâb-ı Nüzûl**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 2013.

Demirci, Muhsin, "Esbâb-ı Nüzûl", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1995.

DİB, **Kur'an Portalı Tefsiri,** mushaf.diyanet.gov.tr

Ebû Dâvûd, Süleyman b. el-Eş'as es-Sicistânî, **Es-Sünen**, Tunus-İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

El-Kurtubi, Muhammed b. Ahmed, **el-Camiu li-Ahkami'l-Kur'an**, İstanbul: Buruc Yayınları, 2015.

En-Nedvî, Ebu'l-Hasen Ali Hüseyin, **Kasasu'n-Nebiyyîn li'l-Etfâl**, İstanbul: El-Mektebetü'l-Hanîfiyye, 2004.

Ersoy, Mehmet Akif, **Safahat**, İstanbul: Dergah Yayınları, 2007.

Et-Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa, **Sünen**, İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Fayda, Mustafa, "Cahiliye", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1993.

Hamîdullah, Muhammed, **İslam Peygamberi,** İstanbul: Beyan Yayınları, 2004.

Harman, Ömer Faruk, "Firavun", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1996.

Harman, Ömer Faruk, "Medyen", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2003.

Harman, Ömer Faruk, "Ya'kûb", **TDV İSlam Ansiklopedisi,** İstanbul: TDV Yayınevi, 2013.

Işık, Emin, "Haşr suresi", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1997.

İbn Mâce, Ebû Abdillah Muhammed b. Yezid er-Rebei el-Kazvinî, **Sünenu İbni Mâce (I-V),** Beyrut: Dâru'r-Risale el-Âlemiyye, 2009.

Karaçam, İsmail, **Kur'an-ı Kerim'in Okunma Kaideleri ve Faziletleri**, İstanbul: Marmara Üniversitesi İFAV Yayınları, 1984.

Karadeniz, Osman, “Hidayet”, **İslam’da İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedisi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi İFAV Yayınları, 1997.

Karaman, Hayrettin; Çağrıcı, Mustafa; Dönmez, İbrahim Kafi; Gümüş, Sadrettin, **Kur’an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir**, Ankara: DİB Yayınları, 2006.

Kuzgun, Şaban, "Hanîf", **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1997.

Küçük, Abdurrahman, “Arz-ı Mev’ûd”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1991.

Mevdudi, Ebu’l-A’la, **Tefhimü’l-Kur’an**, İstanbul: İnsan Yayınları, 1991.

Müslim, b. el-Haccâc Ebu'l-Huseyn, **el-Câmi’u’s-Sahîh**, İstanbul-Tunus: Çağrı Yay, 1992.

Önkal, Ahmet, "Hicret", **TDV İslam Ansiklopedisi,** İstanbul: TDV Yayınevi, 1998.

Salman, Faruk; Yılmaz, Nazif; Morgül, Nihat, **Tecvîdli Kur’an-ı Kerim Elif-Bâ’sı**, Ankara: TDV Yayınları, 2014.

Serinsu, Ahmet Nedim; Sürmeli, Mehmet; Alkan, Arif; Akyürek, Ömer; Deliser, Bilal; Baştürk, Ayhan; Çınar, Ali; Mavili, Yusuf, **Dinî Terimler Sözlüğü**, Ankara: MEB Yayınları, 2009.

TDK, **Türkçe Sözlük**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.

TDK, **Yazım Kılavuzu**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.

Topaloğlu, Bekir, “Yasin Suresi”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2013.

Yaşaroğlu, M. Kâmil, “Kafirûn suresi”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2001.

Yaşaroğlu, M. Kamil, “Kureyş suresi”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 2002.

Yavuz, Yusuf Şevki, “Hidayet”, **TDV İslam Ansiklopedisi**, İstanbul: TDV Yayınevi, 1998.

Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi, **Hak Dini Kur’ân Dili, (I-X)**, Ankara: Akçağ Yayınları, 2007.

Yücel, İrfan, **Peygamberimizin Hayatı**, Ankara: DİB Yayınları, 2014.

Görsel Kaynakça

Bu kitapta belirtilmeyen tüm fotoğraflar DOGM arşivinden alınmıştır.

sayfa 10: https://www.shutterstock.com/tr/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

sayfa 21: https://lh3.googleusercontent.com/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

sayfa 25: https://islamansiklopedisi.org.tr/yahudilik/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

sayfa 28: https://tr.123rf.com/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

sayfa 30: https://islamansiklopedisi.org.tr/yahudilik/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

sayfa 54: https://www.shutterstock.com/tr/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

sayfa 61: https://www.shutterstock.com/tr/ (Erişim tarihi:19.06.2019)

CEVAP ANAHTARI

Ünite 1

A. Çoktan Seçmeli

1. D
2. A
3. D
4. C

C. Doğru-Yanlış

1. D
2. Y
3. Y
4. D
5. D

Ünite 2

A. Çoktan Seçmeli

1. D
2. D
3. B
4. C
5. D
6. C

B. Doğru-Yanlış

1. Y
2. D
3. Y
4. D

C. Tecvit Kuralları

1. İdgam-ı misleyn mea'l-gunne
2. İhfa
3. İhfa
4. İdgam-ı mea'l-gunne
5. İhfa
6. İzhar
7. İzhar
8. İhfa
9. İdgam-ı bila gunne
10. İdgam-ı misleyn mea'l-gunne
11. İdgam-ı misleyn mea'l-gunne
12. İzhar